

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

106892

E. P. Zajec

KVISKU ZDAJ DEŽELA VSA!

Beseda o Katoliški akciji

V LJUBLJANI 1931

KVIŠKU ZDAI

DEŽELA VSAI

Rešeda o Katoliški školi

V LUBLJANI 1931

7

E. Pezart

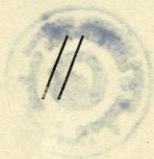
Kvišku zdaj dežela vsa!

Beseda o Katoliški akciji

*Caritas Christi urget nos.
Ljubezen Kristusova nas piiganja.*

2 Kor. 5, 14.

2. izdaja

V Ljubljani 1931

Založila „Naša sloga“. — Tiskarna „Slovenija“. Predstavnik A. Kolman.

106892

106892

Natisk se dovoli.

Škofijski ordinariat v Ljubljani, dne 19. decembra 1930.

Štev. 4968.

† GREGORIJ, škof.

F2C 1249/1952

Prevzvišenemu gospodu škofu
DR. GREGORIJU ROŽMANU

spoštljivo poklanja pisec kot voščilo k
blagoslovljenemu vladikovanju: naj bi
mu težko nadpastirsko službo s pastirji
vred pomagala izvrševati vsa čreda!

Kar Bog blagoslóvi!

Kvišku zdaj, dežela vsa!

Živimo v času Katoliške akcije. Mnogo pa je o njej še nejasnega, marsikaj zmotnega v naziranju naših ljudi. Ta nezaupno vprašuje: **Kaj dela KA?** Oni poizveduje: **Rad bi delal za KA, pa ne vem, kako.** Tretji zdvojen pričakuje rešitve le po velikem svetniku, ki naj bi reševal sedanjo zlo dobo in človeštvo.

Vsakdo bodi vedno in povsod ves katoliški in apostolski! V tem tiči vse bistvo KA. Ne pričakujmo torej svetnikov, temveč vsakdo izmed nas naj se skuša versko in apostolsko poglobiti, pa bo jela med nami cveteti živa KA.

Kako naj se vse naloge KA izvajajo, popisuje res lepo, živahno, nazorno in do podrobnosti izčrpno knjiga: »Kvišku zdaj dežela vsa!«

Vse, prav vse, kar naj vsak dobro misleč katoličan pri nas ve o versko-apostolskih nalogah, je zbrano in opisano v tej brošuri. Knjiga je tudi zelo praktična.

S tem je izpolnjena vrzel, kako vcepiti pravo pojmovanje nalog KA slehernemu našemu človeku v lahko-umevni obliki, in mu dati nekak priročnik, vodilo za vse lepe naloge in cilje KA.

Knjigo vsem prav toplo priporoča v nakup, čitanje in ravnanje po njej

Škofijski odbor KA
v Ljubljani.

I. Zakaj?

Kje smo?

»Čujte nebesa in zemlja vleci na ušesa, ker Gospod govori! Otroke sem odgojil in povišal, oni pa so me zaničevali. Vol pozna svojega gospoda in osel jasli svojega gospodarja, Izrael pa ne pozna mene in moje ljudstvo me ne razume.« »Strmite, nebesa, nad tem in vrata njihova žalujte silno, pravi Gospod! Dvojen zločin je naredilo moje ljudstvo: Mene, studenec žive vode so zapustili in izkopali so si vodnjake, vodnjake razrušene, ki vode ne morejo držati.«*

Poznate to besedo? Tožbo Vsemogočnega? ... Zares čudno zgodbo nam pripoveduje! Otroke si je odgojil. Njegovi so. On jim je dal življenje. In jim daje kruha vsak dan. Brez njega bi jih ne bilo na svetu. In bi ne živeli nobeno minuto. Oni ga pa nočejo poznati! Zaničujejo ga — svojega očeta. Zavrgli so tistega, brez katerega bi ne imeli življenja. Ali je mogoče, da človek, umna stvar, more zavreči tistega, ki ga je ustvaril? Osel in vol imata več pameti. Bog sam strmi nad tem. Nebesom in zemlji se pritožuje nad to nehvaležnostjo. Čujte nebesa in zemlja vleci na ušesa! Ali ste slišali že kaj takega? Da otrok noče poznati svojega očeta, stvar ne priznati stvarnika!

Tako je tožil Bog nad svojim ljudstvom izraelskim. Po preroku Izaiju in Jeremiju.

»Kaj menite, ko pride Sin človekov, ali bo še našel vero na zemlji?«** Tako pa je vprašal Jezus svoje zveste.

Če bi prišel ta Jezus danes na svet: sem v Evropo, v Ameriko, Severno in Južno, — na Rusko? ... V

* Izaija 1, 2, 3; Jeremija 11, 12, 13. — ** Luka 18, 8.

velika mesta in industrijske centre: Dunaj, Berlin, Pariz, Newyork, Čikago? Kaj bi videl? Kaj doživel? Ali bi ga poznali? Sprejeli? . . . Ali bi ne moral tožiti zopet: Čujte nebesa in zemlja vleci na ušesa! Otroke sem odgojil, oni pa me zaničujejo, me nočejo poznati. Ali niso vsi ti milijoni, ki hodijo po teh deželah, bivajo po teh mestih, stanujejo po teh palačah, moje stvari, delo mojih rok, moji otroci? Ali nisem jaz njih stvarnik, njih oče, njih odrešenik, njih sodnik? A večina njih noče o meni nič vedeti. Ali vsaj nimajo časa in tudi volje ne, name misliti. Imajo preveč drugih misli in skrbi. Imajo druge bogove, za katerimi letajo, ki jih molijo in jim zažigajo kadilo. Jaz pa sem pozabljen, njim nepoznan Bog . . . Globoko užaloščen bi se vrnil Jezus v svoj dom . . .

In mi — če pogledamo po svetu, kaj vidimo? . . . Ali bomo našli še vero na svetu?

Seveda popolnoma še ni izginila z zemlje. Še ima Bog tu svoja svetišča, še svoje vernike, bolj ali manj zveste podanike. Tudi prijatelje. Tudi take, ki so pripravljene iti zanj vsak trenutek v smrt. Mnogo jih je še. — Toda kaj vidimo na drugi strani? V veliki meri je svet svojemu Stvarniku obrnil hrbet, se mu odpovedal in se od njega odtrgal. Ga ne pozna. In misli, da ga ne potrebuje. Čujte le eno številko! Samo v Severni Ameriki je 70 milijonov ljudi, reci: sedemdeset milijonov! živečih sredi krščanskega sveta, pa brez vsake vere, brez Boga, brez vsega božjega. 70 milijonov! To je številka! Več ko polovico vseh! Bože mili!

Poglejte na D u n a j ! Dunaj — po imenu krščansko, katoliško mesto. Blizu dva milijona šteje duš. Koliko teh pa priznava Boga, dejansko izpolnjuje verske dolžnosti? Kvečjemu 15 odstotkov. To naj je krščansko mesto?! V letih po vojni se jih je 120.000 izrečno odpovedalo svoji veri, se odtrgalo od debla krščanstva. Drugi po vnanje še vise na deblu — usahle veje, brez zelenja, brez življenja. Žive brez Boga in mnogi tudi umirajo brez njega . . . Niti pokopavati se nočejo več dati. Seži-

gati se dado, — da bi utajili in ubili vsako vero v vstajenje.

Podobno po drugih velikih mestih. Marsikje nekoliko bolje, ponekod še slabše. In dandanes mesta rastejo, rastejo, da je strah. Kmečko življenje gine. Kdor le more, beži z dežele. Vse v mesta, mesta, le v mesta. Pomislite, Berlin ima že nad 4 milijone prebivavcev! Štirikrat več kakor Slovenija! Še pred nekaj desetletji jih je imel le dva. 8000 ulic šteje. In še vedno zidajo, vedno se gromadijo nove stavbe in novi ljudje na kupe. — London jih ima celo 7 milijonov. In Newyork tudi blizu toliko. Druga, manjša, pa hite za njimi, kakor bi se skušala, katero bo druge prehitelo.

Ta velemesta so vam pravi Babiloni. Tudi po Sodomu močno dišijo. Kako življenje po teh mestih! Na videz prav lepo. Mogočne palače, krasne ceste, nasadi, drevoredi, parki, tramvaj, avtomobili, vozila vseh vrst, telefon, radio, kino, gledališča, zabavišča in zabave na vseh voglih. Ljudje lepo oblečeni, na videz srečni, da človeka, ki pride z dežele, kar omami... Tudi hiše božje stoje po teh mestih. Zunaj vse lepo pobarvano. A če bi pogledali malo znotraj, »za kulise«, kaj se za to vnanjo lepoto skriva! O, kaj se po velikih mestih vse godi! Samo ena prikazen! Na eni strani ljudje umirajo lakote, na drugi imajo v Parizu in Berlinu lepo pokopališče — za pse. Drage spomenike stavijo ljudje tem svojim ljubljencem na grobove in hodijo nanje žalovat! Pa recite, če ne stoji moderni svet na glavi!

Širijo se mesta tako, da bo kmalu živelo več ljudi po mestih kakor na deželi. Ta mesta so, — po zgodovini in imenu še krščanska, — v resnici danes po večini poganska. Verske puščave. Kar je v njih še krščanskega življenja, to so oaze, zelenice sredi puščav.

Kar pa je v naših dneh za cerkev posebno bridko, je to, da so Bogu hrbet obrnili tisti, ki so bili vedno najmilejši prijatelji božji. To je nizko, delovno ljudstvo. Medtem ko so katoličani spali, je

prišel sovražnik in je nasejal mednje ljulike. Ta ljulika se je pa tako bohotna razrasla, da se zdaj pšenica iz ljulike komaj še vidi. Brezbožna, strogo materialistična socialna demokracija se je polastila delavca in ga tako nase priklenila, da ga ima popolnoma v oblasti. Vernikom svojim obeta nebesa na zemlji, ki pa nikakor nočejo priti. Že dolgo jih napovedujejo in pričakujejo, pa ni še nobenih znamenj, da bi bila blizu. Le ob prava nebesa bodo s tem pripravili neštete milijone.

Če bi imela kje biti obetana nebesa, bi morala biti zdaj v Rusiji. No, nazadnje smo dočakali še to! Današnjo Rusijo. Kaj takega, kar se zdaj godi v tej veliki deželi, svet, kar stoji, še ni videl. Tam so napovedali vojsko Bogu samemu. Vojsko do uničenja! Pomislite: črvički zemlje vojsko Vsemogočnemu! Ne, kaj takega še ne! Pogani imajo sicer krive bogove, a imajo in častijo jih vendar. Ti pa hočejo Boga ubiti! S svojim divjanjem zoper njega ravno spričujejo, da je. Ko bi ga ne bilo, bi se zanj ne zmenili. Zdaj ga pa hočejo ubiti, pomandрати, uničiti. Velike cerkve, krasne stavbe, na celem podirati, — kdo je še kaj takega videl! Svobodo, bratstvo in enakost oznanjajo, morijo pa ljudi na stotisoče. In jih mučijo kot satani. Vsaka sled vere v stotilijonskem narodu mora izginiti. In te zverine hočejo zavojevati ves svet!

*

To je slika, ki nam jo v verskem oziru nudi pogled po sedanjem svetu. Nele da je še cela milijarda ljudi v temi nevere, — nekdanj krščanske dežele se pogrezajo zopet v poganstvo. In tega, kar se godi pred našimi očmi, krščanski svet do zadnjih časov ni poznal. Nekdanj je bilo vse verno: mesto in dežela, vladarji in podložniki, učeni in preprosti. Veličastne cerkve iz prejšnjih stoletij, številna sveta znamenja po mestih, različne verske ustanove nam pričajo, da je vera prešinjala vse življenje. Bog je vladal povsod, v javnosti kakor po družinah. Razkroj

krščanstva se je pričel in se vrši v novejšem času, v zadnjih par stoletjih. Zdaj pa je že najmanj polovica »kristjanov« razkristjanjena. In to razkristjanjevanje le še napreduje. Napreduje pred našimi očmi in z veliko naglico.

Če pride Sin človekov, koliko vere bo še našel? ...

Ne boj se, mala čeda!

Morali smo si ogledati žalostno resnico v njeni goloti. Kaj pomaga prikrivati, kar je? Vedeti moramo, kje smo!

Ta slika vedno napredujoče nevere, napol popogajenega sveta, bi vas pa utegnila napraviti malodušne. Češ, kaj pa bo, če bo šlo tako naprej?! Ali bo enkrat vse vere konec? ... Utegnila bi vas storiti celo maloverne. Da bi začeli omahovati: če je pol nekdanj krščanskega sveta vero zavrglo, — kaj pa, če imajo ti ljudje prav? ...

Seveda imajo prav, — če je svet sam sebe ustvaril! Če ni nobenega stvarnika, gospodarja in sodnika nad svetom. Če ni duše, če ni vesti, če je človek samo žival. Če po smrti nič ni, nobenega življenja, nobenega plačila in nobene kazni. Če je s tem, da vržejo človeka v grob, konec vsega! P o t e m imajo prav. Potem pa seveda tudi ni nobenega greha in nobene hudobije! Zver v gozdu, ki kolje in mori, tudi nima nič greha, ker nima duše, ne vesti. Komu je človek odgovoren, če Boga, ki tudi na skrivnem vidi, ni? Koga naj bi se bal, če bo s smrtjo vsega konec? Gleda naj samo, da srečno uide žandarju, da zna svojo hudobijo dobro prikriti, pa lahko počne, kar hoče! Kdor je bolj premeten, da zna druge bolj za nos voditi, pa več tuje krvi popiti, boljše živi. Če pa nobenega greha ni, tudi ni nobene čednosti in nobenega zasluženja. Ropar, ki živi od tuje krvi, pa usmiljena sestra, ki za druge ljudi trpi in umira, oba bosta imela enako plačilo. Enako mati, ki deset otrok s

trudom lepo odgoji, kakor ona, ki jih deset umori... Gorje samo tistim, ki na svetu trpijo krivico, preganjanje, zatiranje, muke vsake vrste in smrt! In teh je na legijone. Njim ni nobene pomoči, nobenega upanja, nobene tolažbe. Njih pravica se ne bo izkazala nikdar. Svet je krivice poln. A ta krivica bo vekomaj obhajala zmago! Gorje! Kaj jim je storiti, revežem? Kaj drugega, kakor obupati?! Pravice ni in je nikoli ne bo! Pohojeni bodo, poteptani za vselej... Če pa pravice ni nikjer, potem moramo nad življenjem obupati!...

Glejte, do kakih posledic privede to, če vere ni, če Boga-gospodarja nočejo priznati! Prav do takih in nič drugačnih! Človek brez vere postane zver. In mnogo hujši ko zver. Da to niso prazne besede, ampak polna resnica, pred celim svetom glasno priča Rusija. Tam se brezverstvo praktično izvaja do svojih logičnih posledic. Cel milijon nedolžnih ljudi kar na celem pomoriti, mnogo milijonov vsega oropati, to ni nobeno hudodelstvo. To ni sploh nič. Teh ljudi, oziroma človeških zveri, nič sram in strah ni svojih milijonskih morij. To so vam možaki; to so poštenjaki! Lenin je baje celo rekel, da bi bilo vredno devet desetih Rusije pomoriti, če bi se ostali desetini potem dobro godilo. Prav kakor volku v pusti, če je deset ovac požrl. Kaj ga brigajo ovce! Zadovoljno se oblizuje, da je le on sit! — Pa ne samo Rusija to priča, priča tudi A m e r i k a. Ta dežela najvišje materialne kulture je tako polna hudodelstev vsake vrste, da je groza. Pri belem dnevu sredi mesta si človek ni svest svojega življenja. Pričajo pa tudi vsa velika mesta, kjer se ob vsej vnanji bliščobi godi nešteto hudobij. Priča pa tudi vsak slehri posamezni hudodelec, krivičnik, krvoses. Zakaj dela krivico, zakaj uganja hudobije, zakaj pije drugim kri? Mar zato, ker mu vera tako veleva? Samo zato, ker je glas vesti v sebi udušil. Priča ves pogled po svetu. Kdo sedi po ječah, tisti, ki po veri živijo, ali tisti, ki ne?!

No, ali imajo prav tisti, ki so vero zavrgli? In ma-

kari, če jih je tisoč milijonov! Število tukaj ne pomeni nič. Resnica ni odvisna od števila; ona ostane, kar je, če jo priznajo vsi ali nobeden. Bog ne vpraša, koliko jih je ž njim in koliko zoper njega. Njegov prestol se zaradi tega ne premakne ne za en milimeter, če človeštvo hoče priznati njegovo gospodstvo, ali če ga ne. Mislijo li boljševiki, da bodo njegov prestol prekucnili, kakor so carjevega? »On, ki v nebesih prebiva, se jim smeja in Gospod jih zasmehuje.«* Ko pride njegova ura, jim bo kazal, da je še gospod!

»Ne boj se, mala čeda, ker vam je dano posesti kraljestvo!*** Tako je osrčeval Jezus svoje zveste. Tudi on je imel razmeroma malo pristašev. Njegovi rojaki ga večinoma niso sprejeli. Trop njegovih prijateljev je bil majhen. Ob njegovi smrti je še ta skopnel skoro na nič. Zdelo se je, da je vse njegovo delo zatrto, potep-tano, pokopano... Z vstajenjem svojim pa je pokazal, da ga ni konec. Njegova zastava je zaplapolala nad zemljo. Njegov nauk se je in se bo oznanjeval do konca sveta po vsem zemeljskem krogu. Tristo let ga je skušalo poganstvo v krvi zadušiti. Bi bili tudi lahko prvi kristjani obupavali! Pa niso. Kot skala in kost so stali nepremakljivo nasproti toliki sili, dokler ni slednjič krščanstvu prisijalo solnce. Resnica božja se je in se bo do konca časov imela boriti z lažjo in hudobijo, kraljestvo božje s kraljestvom satanovim. Premagano pa nikdar ne bo. »Zaupajte, jaz sem svet premagal!«***

Ne boj se, mala čeda! Ta beseda velja tudi danes učencem Kristusovim, ko gledajo, kako odpadajo od njega tolike množice. Veliko število od vere odpadlih vas ne sme prav nič zbegati. To je treba pač obžalovati, a motiti vas ne sme. Kakor ni motilo apostolov, kakor ni motilo prvih kristjanov.

Obžalovati! Da! Obžalovati! Oj, kako obžalovanja so vredni, kateri nimajo vere! Kakor bi ne imeli solnca

* Psalm 2. — ** Luka 12, 32. — *** Jan 16, 33.

na nebu; kakor bi ne imeli oči v obrazu. Slepci, ki po temi tavajo in ne vedo, ni kod, ni kam. Kakšno pa je to življenje, če je ž njim vsega konec? Ali ima kak pomen in namen? Zakaj pa tavamo, se ubijamo, trpimo, zdihujemo, tarnamo, jokamo tukaj, če nimamo pričakovati nikoli nič boljšega?! Življenje je ječa, temna in tesna, mrzla in pusta — in ves moderni napredek je ne spremeni in je ne bo spremenil v raj. Na Ruskem bi imela biti — po vseh prerokbah modernih zveličarjev sveta — zdaj nebesa, če bodo sploh kdaj. A je Rusija danes veliko bolj kakor nebesom podobna — peklu.

Kaka luč pa posije iz nebeških višav na to zemljsko puščobo, kaka gorkota nas oblije, kako nam oko zažari, kako se srce ogreje, ko zaslišimo od zgoraj glas: Trpljenje sveta se ne da primerjati oni slavi, ki vas tu čaka. Na svetu boste imeli bridkost. Pa malo počakajte! Vaše odrešenje je blizu. Oko ni videlo, uho ni slišalo, človeško srce še ni čutilo take sreče, take radosti, take blagosti, kakor je pripravljena tistim, ki so njemu zvesti!

O, kako lepa je naša vera, če jo dobro premislimo in prav razumemo! Vredna je, da se zanjo borimo — do krvi.

V tolažbo vam bodi povedano, da ima — kljub temu velikemu odpadu — Bog še vedno veliko prijateljev na zemlji. Veliko zvestih, gorečih kristjanov po vseh deželah, med vsemi stanov. Kdor je kaj po svetu hodil, je na svoje veselje to lahko videl. Hvala Bogu, da je tako! Ne, vere še ni konec in je nikoli ne bo, — četudi ji mnogi postajajo nezvesti.

Ne boj se, mala čeda! Ne omahujte, če vidite, koliko jih zapušča pravega Boga in časti nove bogove, ki nikaki bogovi niso! Naj jih zveličajo, če jih morejo! Vam pa je dano posesti božje kraljestvo. Čim bolj drugi od njega odpadajo, tem bolj zvesto se ga vi držite, tem bolj srčno se zanj borite!!

Pa pri nas?

Na Slovenskem ni nobenega vele mesta, mesta z nad 100.000 prebivalci. A Ljubljana hiti, kar more, da bi postala. Za Ljubljano se trudi Maribor, da bi se kar najbolj razširil. Tudi Celje precej narašča. Z velikostjo mesta pa dandanes narašča tudi njega pokvarjenost. Pokvarjenost, ki se širi iz mest tudi v okolico.

Drugo so na Slovenskem samo mala mesteca, ki na okolico ne vplivajo veliko. Tudi industrije na Slovenskem razmeroma ni veliko; narašča pa vendar stalno in hitro. Kako drugačno življenje je sedaj ali pa še pred nekaj desetletji! Ljudje, ki stanujejo dve, tri, štiri in še več ur hoda od mesta ali tovarne, se vozijo vsak dan z železnico v tovarno. Tisto preprosto, naravno življenje na kmetih vedno bolj izginja.

Sicer pa ni treba šele mest in tovarn. Potom tiska, časopisja, knjig, radia in vseh mogočih modernih sredstev se vse, kar si moderni svet izmisli, raznaša v zadnji kotiček dežele, v najbolj skrito dolino in na najvišje brdo. Tako da je težko najti še kraje, o katerih je pel Gregorčič:

Tu biva narod še krepak,
tu biva narod-poštenjak,
ki svet ga še o k u ž i l n i,
ki čas ga o m e h k u ž i l n i.

Boste rekli, da hočemo biti nazadnjaki starokopitni, ki ne privoščimo ljudem napredka, pridobitev kulture. Privoščimo stokrat vse, kar je dobrega. Privoščimo predvsem zaslužka. Privoščimo pa tudi, da bi zaslužek prav obračali, da bi jim bil napredek v resnično srečo!

Kajti k o n č n o ne gre pri človeku za to, da ima denar, tudi ne za to, kaj bo jedel in kako se oblačil, kako se vozil in kako se zabaval. I, zakaj pa gre, če ne za to? Končno gre le za to, da je človek s r e č e n ! Srečen želi biti vsak in mi tudi vsakemu srečo pri-

voščimo. Vkolikor torej moderni napredek prinaša ljudem resnično srečo, vtoliko ga pozdravljamo. Če mu pa ne prinaša sreče, kdo more biti tako zloben, da bi ljudem privoščil nesrečo?!

Zdaj nam pa moderni napredek prinaša pač marsikako ugodnost, ki je naši predniki niso poznali. Raje se vozimo hitro po železnicah, po avtu, po kolesih in motorjih, kakor bi počasi peš tolkli po cesti; radi v gledišču, kinu in radiu kaj lepega vidimo in slišimo; vsak tudi rad kaj boljšega je, kakor samo sok, zelje in repo; posebno pa se raje lepše oblači.

Pa naj uživa svet, kar mu moderni napredek nudi, — vkolikor je to pošteno, nedolžno, brez škode in nevarnosti! Očividno pa je, da ta napredek prinaša tudi nevarnosti, ki jih naši predniki niso poznali. Prijetno je z železnico, z avtom ali kolesom v četrto ure skočiti, kamor smo morali včasih mahati po cesti cele ure. To je dobra stran civilizacije. Če pa ljudje v nedeljo popoldne, morda tudi že dopoldne, z vsemi temi vozili švigajo in švrkajo za zabavo na vse strani, namesto da bi šli v cerkev, kakor so nekdaj, je to slaba stran tako imenovanega napredka.

Toda, kaj bi razlagal to, kar vsak izmed nas vsak dan gleda! Ljudi se je polastila strašna zabaveželjnost. Uživati prijetnosti sveta, kolikor dovoli čas in razmere, je ljudem cilj življenja. **Uživanjaželjnost — to je znak naše dobe.** Ljudje hočejo imeti kar moč prijetno, lahko, lagodno in ugodno življenje. Zato hočejo na eni strani pozajeti in použiti vse sladkosti, kar jih zemlja nudi; po drugi se pa bojijo in ogibajo vsake neprijetnosti in težave. Pot do cerkve jim postaja vedno bolj težka. Božja služba vedno bolj predolga. Vsak izgovor, da ni treba v cerkev, jim je dober. Cela truma moških stoji marsikje med sv. mašo pred cerkvijo. Popoldne v cerkev iti, je prišlo v kratkih letih čudno iz navade. Ravno nedelja popoldne služi samo zabavi. Mestni ljudje pa letajo že v soboto popoldne na

hribe — večinoma brez nedeljske maše. Mnogi napolnagi. Človek postaja vedno bolj žival, in je še prav ponosen, da je žival. Moda je postala izzivajoče nesramna, predrzna, brez dostojnosti, brez sramu in brez okusa. In klanja se ji vse. Tudi na kmetih, kjer je nekdanj vladala poštena preprostost, danes že vse posnema mestno spakarijo. Najstrašnejši pojav te splošne uživanjaželjnosti pa je, da matere nočejo imeti več otrok. Ne marajo ž njimi težav. Hočejo biti proste, da nemoteno lahko živijo, se zabavajo, lišpajo, razkazujejo in postavljajo. Ne materinstvo, ampak postavljanje, razkazovanje obleke in kože smatrajo za ženski poklic. Bela kuga — kako strašno ta že gospodari po Sloveniji! Veliko otrok imeti, velja že za neumno in sramotno! Božja postava nima nič več govoriti. Ne vprašamo zanjo, vprašamo samo, kaj je fletno, kaj se nam ljubi! . . . S tem bolj ali manj v zvezi so druge sorodne nečednosti: zakonska nezvestoba, spolne bolezni in podobna nesnaga, o kateri naroča sv. Pavel, da naj se še ne imenuje med nami. Le cikniti je nanjo treba, da vemo, k je s m o . . .

To so oni vodnjaki, o katerih Bog sam toži, da so jih ljudje izkopali, ki pa vode ne morejo držati. Le trenutno malo omamijo. Ne morejo pa ljudi resnično osrečiti. Njega, ki je vir resnične, trajne sreče, so pa zavrgli.

Grobi materializem vlada vedno bolj. Materializem je postal nova vera; vera našega časa. Vera v denar, meso in pijačo. Le telesne, časne stvari, stvari, ki zginejo, strohniijo, segnijo, se vržejo na smetišče in gnojišče, te imajo veliko ceno, za temi vse hlasta. Plemeniti idealizem pa gine vedno bolj. Idealne, duhovne, neminljive, vekotrajne dobrine nimajo več vrednosti.

Vse to zato, ker je vera oslabela, obledel a. Nima več moči, kakor je zimsko solnce nima. Kjer je močna vera v večnost, v večno plačilo in kazni, tam je strah božji, tam je dušna moč, tam je gorečnost, požrtvovalnost, tam so dela junaška. Kakor ima ogenj silno moč, topi železo, goni z lahkoto dolge težke vlake,

tako vernega človeka vera podžiga, da z veseljem, z neko lahkoto dela v božjo čast in dušni prid. Vsako nedeljo čez hribe in doline do cerkve, nekaj dni živeti brez mesa, v mrazu malo čakati na spoved, imeti težave z otroci — to se vse stori z veseljem, pogumom, z nekim svetim ponosom. In čim večje so težave, tem bolj raste pogum in veselje. Človek ima veselo zavest, da je res nekaj dobrega storil, in da ta trud ne bo zastonj. — Zato, ker so ljudje zgubili vero v večnost izpred oči, so se z vso silo vrgli na to, da se naučijo kratkih zemeljskih sladkosti.

Niso ljudje še popolnoma brez vere. Le brezbrizni so za njo in za večno srečo. Ne da bi ravno tajili večnost, — a kako bo s to večnostjo, to jih veliko ne briga. Bo že kako; kakor bo, pa bo!

Kakor pa ta uživanjaželjnost po eni strani izhaja iz slabe vere, tako na drugi strani vero spet še bolj slabi. Tisti, ki imajo skrivne grehe na vesti in jih nočejo opustiti, se ogibljejo spovedi — vedoč, da če se hočejo z Bogom resnično spraviti, morajo greh opustiti. Iz tega vzroka se spoved, — to neogibno sredstvo zveličanja, — vedno bolj opušča. Da, to je **začetek verske propasti**: spoved se začneja opuščati! Brez spovedi in sv. obhajila pa ni nobenega verskega življenja. To sta dva studenca, ki napajata dušo za večno življenje. Brez njih nastopi dušna smrt. Na ta način bo nemoralnost vedno bolj izpodjedala vero. Ne iz prepričanja postajajo ljudje neverni, marveč zato, ker je njih življenje navskriž z vero. Čim bolj se bodo vdajali uživanju, bolj bo vera ginila.

*

Tak je duh in tok časa po svetu. In tak je tudi na Slovenskem. Nikakor ne, da bi bili že brez vere. Še je je mnogo po naših vaseh in mestih. Še so polne naše

cerkve ob nedeljah dopoldne, še so oblegane naše spovednice in obhajilne mize. V nekih ozirih se je versko življenje celo dvignilo. Kdaj je bilo toliko raznih lepih pobožnosti kakor sedaj? Hvala Bogu! To nam je v tolažbo. Saj je tudi potrebno! — Te vesele prikazni nas pa ne smejo premotiti, da bi ne videli, kako tok časa ljudi vleče vedno bolj proč od cerkve, proč od studentcev zveličanja, proč od Boga, začetka in konca vse sreče, — v posvetnost, v mesenost, v moralno in versko propast. »Vse na svetu je poželenje mesa, poželenje oči in napuh življenja.«* Če je o kakem času veljala ta beseda, velja o naših dneh. Po tem poželenju in napuhu hoče satan zavladati na svetu. Vnel se je in bije se pred našimi očmi med kraljestvom njegovim in kraljestvom božjim boj na življenje in smrt...

Katoliška akcija.

V ta tok časa, v ta uživanju vdani, napol popogajeni svet je zaklical in kliče še vedno vrhovni čuvár krščanstva, sveti Oče iz Rima: **Katoliška akcija!** Po vsem svetu, po vseh deželah, po vseh škofijah, po vseh župnijah, po vseh družinah. Katoliška akcija!

Kaj hoče Pij XI. s to besedo?

Akcija — latinska beseda iste korenine kakor agitacija — pomeni: gibanje, delovanje, delo, dejanje. Katoliška akcija (KA) naj torej kliče in dramí, budi in bodri: **Na delo katoliško!**

Pozdravljena ta beseda Očetova! Blagoslovljen njegov glas in klic! O, kako dobrodošel nam je ta glas! Prepotreben je bil, prišel je o pravem času, v času skrajne sile in potrebe! Z veseljem ga bodo pozdravili vsi zvesti podaniki njegovi, otroci cerkve božje. To je upopolna beseda v težkih časih, ki jih cerkev preživlja.

* I Jan. 2, 16.

Na delo katoliško! — Pa kaj se ne dela že dosti katoliško? Saj duhovniki pridigajo vsako nedeljo, nekateri imajo po tri ali štiri govore na nedeljo, spovedujejo tudi, vodijo družbe in društva, priporočajo dobre časnike in knjige, z mladino v šoli se pa mnogi toliko trudijo, da pod tem bremenom skoro omagujejo. Saj imajo nekateri toliko šole, kakor bi razen šole ne imeli nobenega drugega opravila. Nikoli niso duhovniki toliko delali kakor zdaj. Ni zastoj ta trud. Saj pravimo, da se je versko življenje v nekem oziru dvignilo.

Kljub vsemu trudu pa nevera le dalje prodira, verske vezi se rahljajo, razuzdanost pa drzno dviga svojo glavo. Kaj pa storiti, da se ta nesrečni tok ustavi?

Kadar je velika sila, takrat morajo **poprijeti vsi. Posebnost in bistvo Katoliške akcije je namreč ravno v tem, da naj za ohranitev vere delajo ne samo duhovniki, ampak tudi lajiki, to je: neduhovniki. Kdo pa? Vsi in vsak, kar in kakor kdo more!**

Čujte torej ljudje božji, ljudje krščanski, vi vsi ste poklicani, vsi dolžni skrbeti in delati, da se vera ohrani, da bodo ljudje krščansko živeli in se zveličali!

Rekli boste: Za to so duhovni, to je njih poklic, za to so šolani in plačani; mi imamo pa druge poklice, druge skrbi in opravila. — Povejte mi: Kadar divja požar in preti uničiti vse, kar more doseči, kdo naj gasi? Ali samo poklicani, uniformirani gasilci, člani gasilskega društva? Vsi drugi ljudje naj pa mirno stoje in gledajo v ogenj, kako neusmiljeno uničuje, se širi dalje, užiga hišo za hišo, da bo pogorela cela vas? Kaj še! Vsak človek, kdor more gibati, če le more blizu, hiti, da reši, kar more. Eni pomagajo goniti brizgalno, drugi nosijo vodo, tretji krijejo z mokrimi rjuhami strehe in pobijajo ogorke, četrti gonijo živino na varno itd. Takrat ni čas malomarno stati, ampak marno gibati, skakati, letati, gasiti, brizgati, polivati, otimati. — Ali če vidiš, da se kdo v vodi topi? Ali boš mirno in mrzlo

gledal, kako se potaplja? Ali mu ne boš skočil na pomoč, mu podal roko ali drog ali vrgel vrv ali vsaj poklical druge, da to store, če so bolj spretni za to, kakor ti? — Prav tako če voda trga zemljo, udara v hiše, odnaša pohištvo, živino in ljudi? Kdo ne bo storil, da reši, kar je le mogoče?

Kajne, to razumete: V času sile mora pomagati vsak, kar in kolikor more. Kar pa velja v časnih zadevah, zakaj bi ne veljalo v verskih in dušnih? Toliko bolj, kolikor so te važnejše od onih! Če veš, da se duše pogublajo, kako moreš to brez skrbi in brez srca gledati, češ, to ni moja zadeva, za to so drugi?!

Ne, ne dragi moji, to je velika zmeta, da ljudi v nebesa spravljati smejo in morejo samo duhovniki! Gotovo je, da imajo ti posebne pravice, zmožnosti in dolžnosti za to. Ravno tako gotovo pa je, da mora za krščansko življenje in večno zveličanje storiti vse vsak kristjan, kar največ more. Prosim vas, ali je to kako krščanstvo, če si kdo misli: o, da le jaz v nebesa pridem, drugi pa smejo zavoljo mene v pekel; vsak naj gleda sam zase! Taka misel je Bogu gnusoba. Pa vendar premnogi tako mislijo, ali vsaj ravnajo tako, kakor da jih zveličanje drugih nič ne briga. Če je glavna krščanska zapoved ljubezen — ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe! — če smo dolžni bližnjemu izkazovati dela usmiljenja, potem je prva dolžnost in prvo delo usmiljenja vsakega kristjana, skrbeti za to, da se vsi zveličajo. Gledati mirno, kako se pogublajo, bi bila največja neusmiljenost.

Pomisli pa tudi tole: Ti imaš še vero in upaš priti v nebesa. Upajmo, da se ti tudi posreči. Kaj pa tvoji otroci, če jih imaš, tvoji bratje in sestre, sorodniki, prijatelji in znanci? Ali so jim nebesa gotova? Ali je gotovo, da bodo vsaj vero ohranili? Da se ne bodo med svetom popolnoma zgubili? O, kako lahko se to zgodi! V kako veliki nevarnosti v tem hudobnem svetu so! In čim več je splošno nevere ali vsaj verske mlačnosti, čim bolj je svet pokvarjen, tem večja je nevar-

nost, da se pokvarijo, zgubijo in pogubijo tudi ti-
sti, za katere si ti odgovoren, ali ka-
terih sreča in nesreča ti mora iti glo-
boko k srcu. Čim bolj torej slabo zatiraš in dobro
podpiraš, bolj varuješ nesreče, bolj zagotavljaš večno
srečo sebi in svojim dragim.

Vsak kristjan, kdor ima sam vero, je torej dolžan
vero in življenje po veri po svoji moči pospeševati in
ljudem v nebesa pomagati. Saj prvak apostolov, sv. Pe-
ter, naravnost pravi, da smo vsi kristjani neke
vrste duhovniki: »Vi ste izvoljeno ljudstvo,
svet narod, **kraljevo duhovništvo.**«*

V to duhovniško službo smo bili posvečeni posebno
pri sv. birmi. Tam je bil vsak potrjen v duhovnega
vojaka, da hrani in brani vero sebi in drugim proti vsem
nevarnostim zveličanja.

Seveda niso vsi enako dolžni, ker niso vsi
enako zmožni ali nimajo vsi enako prilike, delati za
kraljestvo božje. Katoliška akcija ima v vsaki škofiji svoj
škofijski svet in odbor, v vsaki župniji pa
župnijski svet in odbor. Ta odbor in svet
predvsem ima pomagati duhovnikom in akcijo v žup-
niji voditi. A udje tega sveta in odbora ne morejo vsega
ne sami videti, ne povsod biti, ne vsega storiti. Vsak
dober kristjan naj poprime, pomaga, porine, kjer je kaj
treba in kjer kaj more. **Od hiše do hiše** se mora
delati. **Od osebe do osebe!** Kakor sveča užiga
svečo, tako mora en kristjan drugega podžigati za
dobro. **To bo Katoliška akcija.**

Prav posebno so poklicani h **KA udje katoliških
društev.**

Možje so zlasti poklicani Katoliško akcijo voditi:
za pravice cerkve, za krščanski red in poštenje nasto-
pati v javnem življenju. V občini, če treba tudi na
cesti, na železnici, v zboru mož, tudi pred gosposko in

* 1 Peter 2, 9.

kajpada tudi v gostilni, če zaidejo vanjo. Krščanski možje, pokažite vselej in povsod moža! Pa tudi v vsem življenju, vedno in povsod, če mož kaj reče in hoče, to nekaj velja. Možje krščanski, na vas zida cerkev. Bodite jej podpora v teh težkih časih!

Žene, matere, delajo najboljšo Katoliško akcijo doma v svoji družini. Mati, tvoje kraljestvo je družina! Tam vladaj s svojo milobo in resnobo, in delaj, da bo vladal Jezus v srcih tebi izročeni! A tudi žena naj zastavi svoj vpliv v javnosti, kjer le more!

Dekleta so že dozdej delale apostolsko po Marijinih družbah. Le da je bilo število tako delujočih razmeroma majhno. Le nekatere so se gnale in veliko žrtvovale. Duh apostolski mora prešinjati celo družbo! Krasen zgled takega apostolstva imate naveden v tej knjigi v poglavju o Dobrodelnosti.

A tudi **fantje** stopite na plan! Vi, ki ste še mladi in gibčni, ste posebno pripravi za Katoliško akcijo. Kakor greste v vojake, da branite domovino, tako bodite tudi vojščaki Katoliške akcije! Nič ni lepšega, kakor če se mlad fant navdušuje in vojuje za visoke verske ideale. Fantovska moč in korajža, ki se mnogokrat javlja v popivanju, ponočevanju, preklinjevanju, pretepih in pobojih, naj se pokaže v akciji in agitaciji za krščansko vero in krščansko poštenje! — Fantje, vi morate vedeti, da je po svetu mnogo verskega navdušenja med fanti, da je veliko fantov, ki so polni svetega ognja za Boga in božjo reč.

Samo en primer! Pred par leti so imeli fantje v Belgiji dva velika shoda: leta 1927 Valonci v mestu Lüttich, 1928 Flamci v Antwerpenu. Na prvem je bilo 60.000 fantov, na drugem 100.000. Tri ure so korakali v veličastnem sprevodu po mestu mimo škofov in drugih katoliških velmož glasno kličeč: Živeli naši škofje! Živio sv. oče! Živela katoliška Flandrija! Slava Kristusu-kralju! Mi ga hočemo ponesti spet v človeško družbo! . . .

In kaj so si še izmislili ti fantje! Križ, velik, težak križ so si zadeli na rame in ga nesli po mestnih ulicah. Starejši ljudje so jim to odsvetovali, češ, naj ne izpostavljajo v mestu križa zasmehu. Fantje pa se niso dali od tega odvrniti. Toda nihče se ni smejal. Ljudem, ki so stali po ulicah, so solze stopile v oči, ko so gledali ta nenavadni prizor: mlade fante, obložene s križem... A tudi po drugih deželah se vidi kaj podobnega. Ob evharističnem kongresu v Rimu je korakala v procesiji nepregledna truma fantov z nešteti zastavami pojoč svete pesmi in glasno vzklikajoč pozdrave Jezusu in Mariji: Živio Jezus Kristus! Ave Marija! — V Švici, smo brali, so fantje-kongreganisti tako goreči, da če zasledijo kak slab časopis v fari, ne mirujejo, dokler ga ne iztrebijo. Skrbijo tudi za sirote in siromake, kar pri nas delajo samo pobožne ženske. — Nekaj tega ognja bi želeli slovenskim fantom. Ta ogenj verskega navdušenja je zmožen spremeniti fante-divjake v krščanske junake, katerih ponos in veselje je boriti se za Boga. Naši fantje so iskali dozdej pogostokrat svoje časti v tem, kdo bo močnejši, kdo bo več vzdignil, kdo drugega ob tla vrgel. Zdaj naj si štejejo v čast, da se kakor sveti Mihael vitežko borijo zoper satana za čast božjo in njegovo kraljestvo!

Razen teh stanovskih družb je poklican h KA zlasti **Tretji red**, ki je sestavljen iz vseh stanov in v katerem so združeni najbolj goreči verniki.

Da so katoliški **izobraženci** posebno sposobni za KA, je jasno. Če sposobni, so tudi poklicani k temu. Talenta, ki jim ga je Bog dal, naj nimajo zakopanega, ampak naj ga pridno izrabljajo v prid drugim! Najplemenitejše delo vernega izobraženca je, posvečati svoj prosti čas in svoje moči krščansko-kulturni in versko-moralni povzdigi naroda. Že **dijaštvo** naj se navdušuje za to plemenito delo in po možnosti pri njem udejstvuje.

Po nekaterih drugih deželah je »**apostolstvo**

lajikov« že zelo v navadi in razvito. Imajo že cele knjige o tem. In tudi šole za to. V Freiburgu na Badenskem je dveletna šola za »farne pomočnike ali pomočnice«. Nekateri teh izšolancev ali izšolank se popolnoma posvetijo temu poklicu. Drugi v dušnem pastirstvu pomagajo samo poleg svojega drugega poklica. Večje župnije imajo navadno po eno tako poklicno pomočnico in več pomožnih. — Kjer nimajo celih šol v ta namen, imajo vsaj tečajje. — Na Angleškem lajiki po cestah pridigajo. Tudi tak pridigar mora izdelati šolo in prestatl skušnjo na ta način, da mu med njegovim govorom od vseh strani mečejo ugovore, na katere mora odgovarjati. Le z odlokom škofovim sme nastopiti kot javen pridigar.

Kako čudovito delavnost razvijajo socialisti in komunisti za svoje brezbožne namene! Čujte! Dne 20. marca so imeli ruski brezbožniki svoje zborovanje. Predsednik Jaroslavski je pozival svoje »verne« k še odločnejšemu boju zoper vero in cerkev. Govoril je celo o »apostolstvu brezboštva«. Zahteval je, da vsak brezbožnik s podvojeno in potrojeno energijo širi brezboštvo in sicer s tako v nemo in silo, da bo svet strmél... Pomislite, ljudje krščanski, s kako peklensko silo se ti antikristi borijo proti Bogu in širijo kraljestvo satanovo! Tri milijone jih že imajo, pa jim še ni dosti. Vse hočejo imeti.

O, da bi imeli katoličani tak ogenj! Čujte, o »apostolstvu« brezboštva govore! Ali ne bo vendar to dvignilo kristjane celega sveta, da z enako energijo napovedo in vodijo vojsko proti antikristu in vršijo apostolstvo Kristusovo? Vsaj zgled teh satanovih hlapcev naj nas vzdrami in vzdigne! Koliko je med nami spečih moči! Ko bi se vse te zbudile in razmahnile, kaka moč bi bila to! Vsak brezbožnik apostol; koliko bolj vsak kristjan — apostol!

Treba nam je samo pravega duha!

Pridi Sveti Duh, napolni srca svojih vernih!

Pri sv. birmi smo prejeli Svetega Duha.

Ali vi poznate Svetega Duha? Njegovo moč, njegovo luč, njegov ogenj, njegov vsestransko blagodejni vpliv?

Oh, žalibog, Svetega Duha poznamo malo, malo. Veliko premalo. Ker je zgolj duh, ker ga ne vidimo in ne slišimo, si ne moremo nič prav predstavljati niti njega, niti njegovega delovanja.

Pa poznate li moč zraka, oziroma vetra in viharja? Tudi tega ne vidimo, a njegovo moč čutimo. Veter žene težke ladje, čisti zrak, goni oblake, maje drevje in s korenino ruje tudi najmočnejše hraste.

Ali če poznate moč ognja? Silna je njegova moč. Topi železo in bron in vse, najtrše rude, goni stroje in cele tovarne, vleče z največjo naglico dolge težke vlake preko dežele in iz ene v drugo. To mu je igrača.

Glejte, kar delata veter in ogenj v naravi, to dela Sv. Duh v nadnaravnem svetu, v dušah. Ali se ni prav zato prikazal apostolom v viharju in ognjenih jezikih?

Toda kaj govorimo le o ognju in viharju? To so sicer dobre, a še prešibke primere. Ali poznate moč solnca? Brez solnca — smrt vse narave, vsakega živega bitja, večna zima, led in črna tema. Ko posije solnce s svojo lučjo in toploto, oživi vse: tema zgine, led skopni, gozd ozeleni, travnik zacvete, tički se zbudijo in zapojejo, škrjanček zažvrgoli, živali in ljudje se zbudijo, se razveselijo in gredo veselo na delo. Solnce prenavlja, prestvarja obličje cele zemlje.

Glejte, to kar dela solnce v naravi, to dela Sv. Duh v nadnaravi! Brez Sv. Duha nobenega nadnaravnega življenja, nobene milosti, nobenega zveličanja. Dušna tema, zima in smrt. Kakor solnce v naravnem, tako

Sv. Duh v nadnaravnem oziru prestvarja in prenavlja obličje zemlje, človeštva.

O, ko bi mi imeli Sv. Duha, kaj bi premogli!

Ali niste videli, da je naredil iz apostolov čisto druge ljudi? Peter, ki je še pred par tedni trepetal pred ubogo deklo, tajil, lagal, se rotil, da nima z Jezusom nič opraviti, da ga ne pozna, da ga še nikoli videl ni, — ta Peter stopi, Sv. Duha poln, naenkrat sredi mesta pred vso judovsko javnost, očita Judom njih zakrknenost in na ves glas priča, da je tisti, ki so ga oni križali, edini pravi Bog. Ali Pavel — kaj je gnalo tega najsilnejšega krščanskega junaka, da je letal kot orjak od mesta do mesta, od dežele do dežele, se dal trikrat bičati, enkrat kamenjati, se podajal v vse nevarnosti, a ga ni nič motilo, nič oplašilo, nič zadržalo, da bi ne tekkel naprej in le naprej za svojim visokim ciljem, dokler mu ni glava odletela pod mečem? Duh božji je bil, ki ga je napolnjeval in gnal po svetu, kakor veter žene jadrnice in ogenj parnike po morju. Ali Štefan, ta mladenič »poln moči in svetega Duha«, s kako prepričevalnostjo je govoril Judom, s kakim pogumom se jim ustavljal, s kakim veseljem sprejel prvi krvavo smrt! — Pa ne samo v prvih časih krščanstva, ampak skoz vsa stoletja je Duh božji napolnjeval vernike in jih navduševal za velike žrtve in dela. Sveti Frančišek Ksaverij je hotel v nekaj letih obleteti in spreobrniti ves svet, dokler ni, še mlad, omahnil, opešal, zgorel v ljubezni do Boga in duš, od samega truda izdihnil na nekem azijskem otoku. Drugi so se trudili, gnali, žrtvovali na drugih poljih: na domačih misijonih, pri strežbi bolnikov, skrbi za mladino, za siromake in podobno. To niso bili samo duhovniki, bili so tudi verniki svetnih stanov obojega spola. Bili so neutrudni, neugnani v delih ljubezni in srečne so se šteli, če so mogli dati svojo dušo, položiti svoje življenje na oltar v službi božji in skrbi za druge. Vse te je napol-

njeval, vodil in gnal Sv. Duh, da so vršili in izvršili velika dela božja.

Če se primerjamo s temi velikodušnimi služabniki božjimi, — kako smo mi mrzli, trdi in počasni!... — Med kristjani koliko je sebičnosti! Le sebe vidijo, drugi pa naj si pomagajo sami, kakor morejo!

Pridi Sv. Duh, napolni srca svojih vernih in užgi v njih ogenj svoje ljubezni! Da, ognja potrebujemo, svetega ognja božjega, da ogreje, razsvetli in razplamti naša srca, pa nas bo delo za čast božjo in zveličanje drugih veselilo, nam bo lahko in prijetno.

Velikonočno soboto blagoslovijo ogenj in ta ogenj se raznese po vseh hišah in po polju, da bi bilo od njega in po njem blagoslovljeno vse. Tako naj bi se razširil sveti ogenj verskega navdušenja po vseh naših mestih, trgih in vaseh. Naj bi ogrel vse, da gredo z navdušenjem na Katoliško akcijo!

Omeniti je treba še, da so jugoslovanski škofje postavili KA pod posebno zavetje svetih bratov Cirila in Metoda. Kaj sta ta dva velikana storila in žrtvovala za pokristjanjenje slovanskih rodov! Njun duh naj nas vse prešinja, da zvesto čuvamo in gojimo njuno dedščino!

Kvišku zdaj, dežela vsa!

Slišali ste in sami vidite, da vera res pojema, da je število tistih, ki v cerkev ne hodijo, vedno večje, da ljudje vedno bolj letajo za zemeljskimi maliki, za pravega Boga se pa ne menijo, da se razuzdanost razpaša, da posvetni duh vedno bolj vse prevzema, da svet res odpada od Boga, da na mesto krščanstva stopa predrzno na plan moderno poganstvo.

Vedeti morate, da ta tok časa gre vedno naprej, da smo od leta do leta na slabšem. Gledati morate malo naprej in vpraševati se: kam bo to prišlo?! Vpraševati,

kaj bo z novim rodом in kaj s prihodnjimi rodovi? Vedeti, da je v takih razmerah v nevarnosti posebno mladina, tudi vaša mladina: vaši otroci in otrok otroci. V nevarnosti, da jih povodenj verske brezbriznosti in razuzdanosti za seboj potegne. O, kako lahko se to zgodi! Kakor po mestih, tudi po vaseh lahko pride, da ljudje ne bodo hodili v cerkev, da bodo živeli kakor brez vere, da morebiti še otrok ne bodo dali krstiti... Ali vas ne pretrese mraz, če pomislite, da utegne kaj takega priti? Pri vas, kjer je zdaj vendar še vera doma, kjer še radi v cerkev hodite, kjer si življenje brez vere in cerkve misliti ne morete, kjer je pot v cerkev pa lepi prazniki in dnevi Gospodovi vaše največje veselje! Menite, da ni mogoče, da bi kdaj ta cvetoča verska pokrajina mogla postati verska puščava?...

In vi vendar verujete, da je Bog še v nebesih, da bo prišel nekega dne soditi žive in mrtve in odločevati njih večno usodo. Vi verujete in veste, da je vera, da je upanje na našo večno srečo naša največja dragocenost na svetu, da je — naše vse. Da, če nam vzamejo to, smo ob najdražje, ob vse, kar si moremo dobrega in lepega želeti!...

In če je ta največja dragocenost v nevarnosti, kaj boste storili?... Če vašemu mestu, vaši vasi preti nevarnost, da jo povodenj odnese, ali ne boste hiteli graditi in braniti, da se to ne zgodi? Če jo ima požar uničiti, ali ne boste na vso moč gasili, da to ubranite? Ali če jo bo sovražnik oblegal, da jo razdere, ali se ne boste vsi obožili in napade odbijali z vsemi silami?

Tole je pisano na blejskem otoku. In nehote mi na misel prihaja, kako so pred dobrimi sto leti pogumne Blejke branile Mater božjo v cerkvi na otoku, ko so jo hoteli Francozi oropati. Ženske so se na noge spravile in odpodile francoske lakomnike. — Verne žene in dekleta, ali je v vas še kaj tega poguma? Zdaj je čas, da ga pokažete!

Ali ko so Turki po naši deželi strašili, so naši pred-

niki plat-zvona bili in kresove žgali po višavah, da so drug drugega dramili, opozarjali na pretečo nevarnost, dvignili pokonci celo deželo na brambo doma in vere in svojih otrok. Zbirali so se v taborih, možje oboroženi s krampi in sekirami, ženske z burkljami in vrelim kropom, da odpodijo sovraga.

Podobna nevarnost preti deželi sedaj. Ne sicer vašim domovom, da bi vam jih izropali in požgali, pač pa vašim dušam, da jih oropajo najdražjega, vere in večne sreče. Na noge vsi, ki še vero imate in cenite, ki vam je draga vaša duša! Branite jo, če je nočete zgubiti! **Kvišku vsi**, ki se bojite za svoje otroke, da vam jih ne odpeljejo v satanovo sužnost! Branite jih, če jih nočete pustiti pogubiti, kakor nekdanj hrabri Makabejci, ki se niso bali dati za vero svojih očetov svoje življenje! **Kvišku vi**, krščanski možje in dobre žene, pošteni fantje in pridna dekleta! **Kvišku vsi**, branite svoje duše pred pohujšanjem, svoje domove pred duševno kugo, svoja svetišča pred opustošenjem! **Kvišku!**

Kvišku zdaj, dežela vsa!

Dvigni roke in srcà!

To obljubo naredimo,

Srcu Jezusa 'zročimo!

II. Kako?

I, kaj naj pa delamo in kako? Saj bi radi kaj storili za Boga in za dobro stvar, pa ne vemo, kako bi se lotili, kje bi prijeli.

Res je, da vsak nima vedno prilike, kaj dobrega storiti. In tudi to je res, da kadar je prilika, ni vselej lahko storiti kaj dobrega.

Prvič torej: Kdor ima priliko, naj je nikdar ne opusti in zamudi! Komur se sama ne ponuja, naj je išče.

Drugič: Če pa je dobro delo združeno s težavo, to naj nikogar ne oplaši, da bi ga opustil! Ko bi se bili apostoli in misijonarji bali težav, bi bil ves svet še danes poganski. Da, da, težav in celo težavic se preveč bojimo. Tudi to je vzrok, da hudobija tako predrzno dviga glavo, čednost pa je v kot potisnjena. Vsake neprijetne besedice se mnogi ustrašijo. »Sramuj se leni hlapec« — kliče takim Tomaž Kempčan — **»ker se drugi bolj trudijo za pogubljenje, kakor ti za večno življenje!«** Jezusu so v obraz pljuvali, ti se pa bojiš ene besedice! Milijoni so za vero življenje dali, ti pa bi se strašil za njo vsake težavice?

Ne pozabimo, da je bil svet odrešen z žrtvijo in da se še vedno le z žrtvijo odrešuje! Ne strašimo se za dobro stvar nekaj žrtev! Žrtev pač stane nekaj napora, sicer ni žrtev; toda žrtev je tudi sladka. Sladko jedro v grenki lupini. Nobena dobra jed in nobena pijača, nobena lepa obleka in noben denar ti ne napravi takega veselja in sladkosti, kakor je sladka zavest, da si storil nekaj dobrega. In čim večja je žrtev, slajša je zavest. Ena prvih lastnosti vsakega apostolskega delavca je torej **požrtvovalnost**.

Požrtvovalnost pa je hčerka ljubezni. »Vse, kar delate, delajte iz ljubezni,« nam naroča sv. Pavel. Ljubezen mora biti vodilna pri vsej KA. »**Ljubezen Kristusova nas priganja,**« ta beseda Pavlova bodi naše geslo! Da, ljubezni je treba pri apostolskem delu! Po ljubezni svet presoja nas in našo vero, koliko je je, in koliko je vredna. Ko bi bilo med kristjani več ljubezni, bi bilo drugače. Ljubezen je kakor gorkota v naravi. Le če je primerno toplo, potem rado raste. Mraz zadržuje rast, ali cvetje in zelenje popolnoma zamori.

Ljubezen nam pa ne brani biti tudi odločen, kadar je treba. Ravno nasprotno: zahteva jo včasih. Jezusu ljubezen ni branila celo bič vzeti v roke, ko je potreba zahtevala. Katoličanom žal odločnosti pogostokrat manjka. Pretihi, premirni, preboječi so. Kolikokrat to opažamo in obžalujemo! Tudi to je vzrok, da se hudobija prešerno pase in katoličani nimajo potrebnega rešpeka. Zato treba vedeti, da ljubezen, da krotkost in potrpežljivost ni bojazljivost in mevžavost! Treba znati krotkost združevati z odločnostjo. Zlepa, dokler zlepa le gre! Ko pa več ne gre, treba stopiti na noge odločno in se hudobiji neustrašno po robu postaviti!

Po teh kratkih migljajih pojdite veselo na katoliško in apostolsko delo! **Vsak naj skuša storiti v svojem življenju kar največ more dobrega!** Tako bo preživel svoje življenje najlepše. Zavedajte se, da je največja sreča osrcčevati druge! Pomagati pa ljudem k večni sreči, to je vsega dobrega najboljše in najvišje.

Nobene težave niso prevelike, da bi nas od tega božjega dela odvrnile. O apostolih velja psalmova beseda: »Ko so hodili, so jokali, sejoč svoja semena; prihajali pa so vriskaje noseč svoje snope.«* Tudi mi bomo prinašali pred božjega Sodnika vriskajoč svoje snopke.

* 2 Kor. 5, 14. — Psalm 125, 6.

Da se človek usposobi za apostolsko delo, da se ogreje in užge, je zelo koristno, če opravi duhovne vaje. Duhovne vaje človeku odpro jasen in živ pogled v oni svet, v namen človekov in vrednost človeške duše. Zato naj vsak delavec KA, če le more, gre najprej v duhovne vaje. Ko je pa sam užil to srečo, naj si prizadeva, da je bodo deležni tudi drugi!

Vrste dela.

Tri so v glavnem vrste apostolskega dela: 1. molitev, 2. zgled, 3. beseda.

Apostolsko delo se imenuje vsako delo za širjenje božjega kraljestva in v dušni prid bližnjega.

Molitev.

Morda praviš ti, prileten mož ali stara ženica ali kdorkoli si, da ne veš, kaj bi mogel storiti dobrega za druge. Odgovor: Storiš lahko veliko. Moli!

Nekateri mislijo, da je molitev prazno žebranje in potrata časa. Bog pa misli drugače. V evangeliju nam tako zabičuje molitev, da vidimo, da brez nje ne opravimo nič. Pa prav nič. »Brez mene ne morete nič storiti.« »Prositate, pa boste prejeli!« Moliti moramo torej tako, kakor bi sami iz sebe prav nič ne premogli. Delati pa tudi tako, kakor bi bilo vse le od nas odvisno. To ste že večkrat slišali. Da je pa res tako, nam potrjuje narava: Če njivo še tako dobro obdelaš in poseješ, če ni solnca in dežja, ne zraste nič. Solnce in dež pa tudi ne moreta nič roditi, če nič ne vseješ. Ne brez enega, ne brez drugega ne gre.

Napaka naše molitve je 1. da molimo preveč brez

n a m e n a , 2. če že imamo kak namen, da molimo preveč le z a s e.

Pri molitvi, posebno pri daljših in krepkejših molitvah (sv. maša, sv. obhajilo, križev pot, rožni venec, litanije) imej g o t o v n a m e n ! Če imaš tak namen, moliš bolj z b r a n o , ker se molitev oklepa namena, kakor trta okoli kola. Misli se vedno obračajo in povračajo na namen, zato se ne morejo tako razgubiti. Gotov namen pa tudi podžiga molivca, da pristrčneje moli: da bi se namen gotovo dosegel. Zato je taka molitev tudi bolj i z d a t n a .

Drugič: Ne molite samo zase, molite več tudi z a d r u g e ! Tudi kadar ljudje molijo z gotovim namenom, mislijo le preveč samo nase. Posebno na svoje telesne in sploh časne potrebe. Če je bolan, če ga roka boli, oko boli, glava boli, trebuh boli, ali če mu voliček ali prešiček zboli, takrat moli prav iz srca. Za živino imajo razne patrone: sv. Jurija, sv. Štefana, Antona puščavnika, Martina i. dr. in ti imajo veliko častivcev. Saj je razumljivo, da so take reči ljudem pri srcu. Če kmetu živinče pogine, je hudo udarjen. Prav je, da se tudi v svetnih težavah zaupno obračamo k Bogu.

Toda naš Gospod nam je naročal: **»Iščite najprej božjega kraljestva in njegove pravice, vse drugo vam bo navrženo!«*** Vedno moramo najprej iskati božjega kraljestva, tudi pri molitvi. Pri molitvi še prav posebno! Ne boj se, če boš molil za druge, da boš potem ti sam zato na slabšem! Če moliš le zase, ne moliš za druge; če pa moliš za druge, moliš tudi zase. Tvoje časne potrebe so Bogu igrača. Te igračice ti bo Bog navrgel, če ga boš prosil za večje reči. Veruj to trdno! Bog sam je obljubil in ne bo oporekel. Zato imej široko srce in širok pogled! Pred očmi imej velike potrebe celega sveta! Ali kaj misliš na to, da

* Mat. 6, 33.

je na zemlji skoro dvatisoč milijonov ljudi, ki so vsi poklicani k večnemu zveličanju, katerih zveličanje pa visi med nebese in peklom? Ali kaj misliš, da jih umrje vsak dan 150.000 in gredo pred sodbo in v dolgo večnost?! Ali nimaš želje, da bi jim kaj pripomogel k zveličanju?... Da, to je res katoliško, da oklepamo v svojem srcu, svojih željah, svojih molitvah ves svet in vse njegove potrebe! Katoliško se namreč pravi: vesoljno, za vse kraje sveta, vse dežele, vse narode, vse ljudi. Ker so vsi božje stvari in za vse je tekla božja kri.

Seveda nam sme in mora biti najbolj pri srcu to, kar nam je bliže, ker je bolj naše: naša domovina, naši sorodniki in prijatelji, naši domači, posebno pa lastni otroci. Gotovo je treba te posebej Bogu priporočati. In še prav toplo! Sploh vse, za katere smo mi odgovorni. To nam pa še ne brani, da bi ne molili tudi za druge. Za kaj naj pa molimo? Moli za sv. očeta, ki je gospodar cele velike katoliške družine, razširjene po vsem svetu! Moli, da bi Bog podpiral in blagoslavljal tiste, ki delajo za božje kraljestvo! Posebno seveda za duhovnike, ki so prvi v to poklicani in za škofa, ki jih vodi. Moli posebno za svojo domovino in svoj narod. Moli za nevernike, za misijone in misijonarje! Za razkolnike, za zedinjenje cerkva, za nesrečno Rusijo! Moli vsak dan za umirajoče tistega dne! Moli za grešnike; za tiste pa še posebno, ki so ti blizu, ki jih poznaš, katerih sreča in nesreča ti je posebno na srcu! Tudi za nedolžne moli, da bi taki ostali!

Krepkejša in močnejša kakor molitev pa je pokora. Sv. Mala Terezija je rekla: »S trpljenjem se reši več duš, kakor z najlepšimi pridigami.« Čuješ ti, ki praviš, da ne moreš nič storiti za kraljestvo božje?! Čuješ, kaj ti pove ta ljubka svetnica? Več lahko storiš kakor najboljši pridigarji! Ta misel naj te dviga in podžiga, da boš v vse drugačni luči

gledal svoj križ, kakor si ga gledal doslej! Pa še koliko lahko storiš, če znaš ceniti neprecenljivi zaklad, ki je skrit v križu! Podkrepi torej svojo molitev s trpljenjem in potrpljenjem! Če se že ne pokoriš radovoljno, vsaj nad tem, kar moraš trpeti, — naj ti že pošlje Bog ali napravijo ljudje — ne godrnjaj! Ne reci, da te je Bog zapustil! To ni krščansko govorjenje. Porabi marveč lepo priliko, ki se ti ponuja, da storiš nekaj dobrega, nekaj velikega zase in za druge! Sv. Pavel je rekel, da »dopolnjuje to na svojem telesu, kar še manjka trpljenju Kristusovemu«. **Združi tudi ti svoj križ s križem Kristusovim za odrešenje sveta!**

Nekaterih redovnikov in redovnic glavno opravilo je molitev in pokora. (Kontemplativni redovi.) Na Slovenskem so taki: trapisti v Rajhenburgu, kartuzijani v Pleterjah, cistercijani v Stični; karmeličanke na Selu pri Ljubljani in magdalenke v Studenicah. Pa ne mislite, da zastonj živijo in Bogu čas kradejo! Ti skrbijo za to, da kličejo solnce in dež božjega blagoslova na delo onih, ki orjejo, sejejo in plevejo na božji njivi. Njih molitev in pokora je najmanj tako potrebna kakor trud drugih.

Pridruži se jim tudi ti v svoji hišici, svoji kamrici, in boš tudi ob svojem času prinesel k sodbi lepe snopke!

Sedanji težki časi zahtevajo veliko prisrčne molitve. Molimo mnogo, molimo ognjevito, molimo s sveto silo za velike potrebe sedanjega časa! Vihar molitve naj se dviga proti nebesom, da predere oblake, da posveti solnce božje milosti na to v grehah zakopano zemljo!

Zgled.

Kdor hoče druge boljšati, mora biti najprej sam dober. Kdor je sebi slab, kako bo drugim dober? Kdor

je sam mrzel, kako bo druge ogreval? Kajpada nismo tako dobri, kakor bi bilo treba in kakor si sami želimo. Nismo iz pravega lesa, smo preveč grčavi. S svojimi slabostmi, ki se nas držijo kot klop, se bomo imeli boriti do groba. Pa da se že le borimo z njimi! Saj celo svetniki niso bili brez vsake napake; tudi oni so imeli z njimi boje.

Za KA je torej samo tisti, kdor vsaj s k u š a biti dober kristjan.

Da je na dobrem zgledu kajpada mnogo ležeče, kdo tega ne ve? Zgled, dober ali slab, v e d n o vpliva na druge. Kakor gorka peč širi svojo gorkoto po sobi, kakor cvetica širi prijeten duh okoli sebe, podobno človek s svojim zgledom, svojim življenjem in ravnanjem n e h o t e širi dobro ali slabo, prijeten duh čednosti ali smrad pokvarjenosti v svoji okolici. Na ta način smo, četudi nočemo, drugim v spodbudo ali v pohujšanje, v vstajenje ali v padec.

Iz tega vzroka je nujno potrebno, če hočemo dobro vplivati na druge, da si sami prizadevamo biti dobri. Potrebno, da se zvesto držimo dobrih n a v a d in varujemo slabih. Ko bi se mi vsi držali le dobrih navad, ko bi dajali prav dober zgled, bi bila vsa naša okolica boljša.

Dober zgled in dobre navade jačijo druge v dobrem in jim dajejo pogum za dobro. Posebno je še m l a d i n a v s a p o d v p l i v o m z g l e d a d r u g i h. Kakor vidi delati in živeti druge, tako dela in živi sama. Tako v družini, tako v cerkvi, tako na cesti, tako povsod. Pa tudi v s i o m a h l j i v c i se radi ravnajo po drugih. Gledajo, čakajo, kaj bodo naredili drugi. Če je v f a r i več dobrih fantov, ki se ne sramujejo pokazati svoje krščanske barve, dobijo pogum tudi drugi. »Ko bi tudi drugi, sam pa ne maram biti,« kolikokrat slišimo to besedo! Dokler smo može le splošno vabiti k pogostejšemu prejemu sv. zakramentov, nismo skoro nič

opravili; ko so pa skupno nastopili v Apostolstvu mož, je pa šlo.

Zato vsi, ki ste dobrega duha, **nastopajte pogumno!** In da bo pogum večji, nastopajte **skupno**, da potegnete tudi neodločne za seboj! Strah pred ljudmi je pošast, ki pomandra in potepta, prepreči in uniči neizmerno dobrega. Ali ni to preneumno: dobrega se ljudje sramujejo, s slabim se pa ponašajo! Ravno narobe je prav: Hudobija se sramuj in skrij, čednost pa se pokaži brez strahu!

Ko ima mladina toliko slabih zgledov, posebno v teh naših dneh, ko se zloba tako drzno šopiri, je dvakrat potrebno, da dajete verni ljudje v vsem dober zgled! Naj sveti vaša luč pred ljudmi, da vidijo vaša dobra dela! Pošasti strahu pa stopajte pogumno na glavo! Nastopajte vzajemno in s svetim ponosom za dobro stvar — in hudobija se bo umikala pred vami, kakor tema pred lučjo!

Na Slovenskem je bilo vse, kar je verskega, toliko zaničevano, kakor ne zlepa kje. Vsled tega je strah pred ljudmi tolik, da marsikateremu možu srce nekam zleze, ko je treba pokazati svojo vero. S kakim svetim ponosom stopajo po drugih deželah možje, visoki gospodje, v procesiji z gorečimi svečami v rokah, glasno moleč in pojoč! Ko je bilo pred par leti večje število Slovencev iz domovine na božji poti v Kevelarju, so rekli: »O, da bi naši ljudje videli, kako tukaj možje in fantje po ulicah pojo in glasno molijo rožni venec! V Ameriki, smo brali, po velikih mestih po 500 policajev, gasilcev in drugih uniformiranih mož koraka v sprevodu z zastavo in godbo k skupni službi božji in sv. obhajilu. Pri nas takih prizorov nismo vajeni. Zato je pri nas posebno potrebno pobijati pošast strahu pred ljudmi, vero v Boga pa pred vsem svetom ponosno pokazati. Krščanski možje, več korajže in možatosti!

Beseda.

Beseda je potrebna pri vseh činih KA, o katerih bomo v naslednjem govorili.

Dar govora, ki ga človek ima, je dragocen dar. A ta dar obračamo mnogokrat v slabo. Beseda človeška napravi mnogo hudega. Naj napravi tudi mnogo dobrega! Kolikokrat dobri ljudje molčijo, ko bi imeli govoriti! Rabimo jezik modro, a pridno v čast božjo in blagor bližnjega!

III. Kaj?

Zdaj si pa oglejmo posamezne panoge ali polja verskega življenja, v katerih se lahko KA udeleži!

Če boste čitali v naslednjih listih o napakah in pomanjkljivostih našega krščanskega življenja, ne imejte tega za golo kritiko! To naj je le **spodbuda k delu!** Ko bi ne bilo nobenih pomanjkljivosti in napak, bi Katoliške akcije ne bilo treba. Pri bolezni je prva in glavna stvar prava **diagnoza**. Bolezen prav spoznati, to je že pol zdravja. Napake svoje spoznati pa prva stopnja k izboljšanju. Tudi zgledi drugih dežel niso navedeni zato, da bi nas poniževali, ampak da bi nas **podžigali in dvigali**.

Družina.

Človek živi v družini. Vsaj v otroških letih živi skoro vsak v družini. Zato pa je na tem, v kakšni družini je kdo rojen in vzgojen, neizmerno veliko lažje. Kakršno gnezdo, tak tiček se v njem izvali. Ko bi imeli same dobre družine, bi imeli skoro same dobre ljudi.

Družina je korenina. Kakršna korenina, take mladice. Ali se berejo fige s trnja in grozdje z osata? Dobro drevo rodi dober sad, malopridno drevo pa rodi malopriden sad. Po njih sadu jih boste spoznali.

Katoliška akcija se mora torej pričeti v družini. Že pri korenini, pri družini boleha današnja človeška družba. Korenina gnije...

O družinskem življenju in o dolžnostih staršev bi

se dala napisati seveda cela knjiga. In potrebna bi bila! A tu ni čas o tem obširneje pisati. Samo nekaj migljajev.

Z žalostjo gledamo, kako se danes premnogi starši malo zavedajo svojih resnih dolžnosti. Če opažamo razuzdanost mladine, se moramo večkrat nehote vprašati: I, kaj pa vendar pravijo k temu starši?! Kaj jim je vse prav, kakor otroci živijo? Ali jim nič ne rečejo, ali jim pa nič več reči ne smejo? N. pr. starši fantov, ki med božjo službo zunaj cerkve stojijo. Ali se za to nič ne brigajo, ali pa nimajo pri njih nič več besede. O, starši so največ krivi, če so mladi ljudje pokvarjeni! Tu je vir zla. Menite da ne? Zakaj je pa kljub vsej pokvarjenosti vendar nekaj fantov in deklet prav dobrih? Zakaj? Zato ker imajo dobre, skrbne starše! Ko bi bili vsi starši tako skrbni, bi bila pa mladina v splošnem dobra.

Družino ustanovita mož in žena, oče in mati. Kakršna ta dva, taka družina. Oče in mati, ali se zavedata, kako sila imenitno nalogo imata od Boga, pa kako odgovornost pred njim?! Bog je zakoncema dal veliko oblast in bo zahteval tudi račun o tem, kako sta jo izvrševala.

Dandanes se hoče vsak ženiti in vsaka močiti. A glej, glavnega namena zakona pa mnogi nočejo! Otrok ne marajo veliko. Tu se javlja na prav poseben način, kako je ves duh našega časa okužen z uživanjaželjnostjo. Kar mogoče vseh bremen se otresti, pa kar največ prijetnosti si privoščiti. Kaj pravi Bog, po tem se ne vpraša. Kakor da nima kar nič več govoriti, kakor da ni nič več naš gospodar in sodnik! Toda prestol božji se ne premakne, naj mi njegovo oblast priznamo ali ne. Vsak prestopek njegovih zapovedi bo kaznovan ali na zemlji ali po smrti. Pošteni zdravniki pravijo, da več žená zato boleha in umrje, ker nimajo otrok; kakor zato, ker jih imajo. Otroci pa, v lagodnosti odgojeni, so pogostokrat pomehkuženi in zato pokvarjeni. Kar je v težavah vzgojeno in pridobljeno, to je utrjeno. Verne in vestne matere so imele in še imajo, če jih Bog da, lepo kopo otrok. Res, dokaj težav imajo ž njimi, pa vse

prestanejo in blagoslov božji je ž njih trdom. Od nekega mladega duhovnika smo letos slišali: »16 nas je bilo otrok. Ko sta se oče in mati vzela, nista imela nič. Zdaj imata pa lepo premoženje in mi smo vsi preskrbljeni.« Evo vam krščanske družine! Evo vam blagoslova božjega nad njo! . . . Ko sva se o tem pogovarjala dva duhovnika med vožnjo v vlaku, se pa oglasi neka še čvrsta žena in pravi: »Jaz sem jih imela pa 17 in vsi fantje so bili vojaki!« Močna žena, kakor jo sv. pismo proslavlja! . . . V življenju sv. Katarine Sienske pa bemo, da so njeni starši imeli 25 otrok. Ona je bila predzadnja, pa je bila taka žena, da je imela velik vpliv na samega papeža.

Otroke, kolikor jih imajo, imajo dandanes mnogi starši le preveč samo za veselje, za zabavo, za nekako igračico. Ljubkajo jih in srčkajo, se jim smehljajo in ž njimi igračkajo. Pa pačijo in oblačijo, da je že preneumno! In sramotno! Da, prav to, kako otroke oblačijo, priča, da mnogi starši nimajo nobene resnobe in nobene modrosti. Nobene sramežljivosti in nobenega strahu božjega. Kolikokrat smo že slišali reči: Saj mladi ljudje bi še bili, ko bi stari imeli kaj pameti!

Naj le bodo otroci staršem v veselje! A v veselje jim bodo ne toliko, če bodo lepo oblečeni, kakor če bodo lepo živeli. Nedolžen otročiček je pač nekaj ljubkega. A vzgoja otrok je vendar nekaj resnega. Da je naloga staršev zelo resna, lahko sklepamo iz Jezusovih besedi: »Hčere Jeruzalemske, ne jokajte nad menoj, jokajte nad seboj in nad svojimi otroci! . . . * V življenju kardinala Düpenbrocka sem bral, da so njegovo mater — grofica je bila — otroci večkrat videli, da se je solzila. »Mama, zakaj se pa jokate?« so jo vprašali. »Zavoljo vas, otroci, vi me skrbite,« je odgovorila. Ta žena je bila pač modra in je mislila malo naprej, kaj bo z njenimi otroci. Ker se je jokala, ko so

* Luka 23, 28.

bili otroci majhni, se je smejala, ko so bili otroci veliki, ker so ji delali čast in veselje. Matere, ki se samo smehljajo, ko so otroci mali, se pa jokajo, ko so otroci veliki...

Mnogi starši vzamejo svojo nalogo preveč na lahko. Zadovoljni so pri svojih otrocih le z neko srednjo mero dobrote. Da so otroci za silo dobri, da niso preveč nerodni, da jim ne delajo težav in sramote, to še želijo. Da bi bili pa pobožni, to nekaterim že ni všeč. Ali so otroci v Marijini družbi, ali ne, jim je vseeno. Nekateri, tudi matere, jim pa naravnost odgovarjajo, češ: »Saj je tudi brez tega lahko dober.« Vprašanje, če res lahko! Dober biti ni tako lahko. Ker so starši zadovoljni preveč s srednjo mero, zato pogostokrat tudi srednje ne dosežejo, zato toliko mladine pokvarjene. Ker v dobrem nikdar toliko ne dosežemo, kakor želimo. Kdor hoče imeti dobre otroke, mora želeti in delati na to, da bi imel **najboljše**.

Želje in cilji staršev merijo tudi le preveč samo na ta svet. Da bi jih srečno »h kruhu« spravili — kajpak da to mora biti! — da bi med svetom dobro izhajali, da bi se jim tam dobro godilo, na to merijo njih želje in njih trud. Pri dekletih je prva in zadnja skrb, kako bi dobile ženina. Iz tega razloga jim marsikaj dovolijo, česar bi ne smeli dovoliti.

Seveda jih časno morajo oskrbeti, za ta svet jih morajo usposobiti. Toda večno ostane resnična beseda božja: »Le eno je potrebno!« »Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi!«*

»Kaj neki bo iz tega deteta?« Tako so se vpraševali ob rojstvu sv. Janeza Krstnika, tako naj bi se vpraševali vsaki starši ob pogledu na svojega otročička! Glejte ne samo, kako je lušten, glejte ne samo nekaj pedi, hočem reči: nekaj let pred se, glejte v prihodnjost, glejte tudi v otrokovo večnost! Da, ne samo za ta svet,

* Luka 10, 42; Mat. 16, 26.

marveč za srečno večnost je treba vzgajati! Vsa vzgoja mora meriti na večnost! Vzgoja, še tako skrbna, ki na to ne gleda, je zgrešena. Kaj pomaga vašemu ljubljencu, če ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi!... **Prav to je treba danes na ves glas poudarjati!** Ravno zato, ker skoro vsa šolska vzgoja meri samo na ta svet, mora družinska vzgoja tembolj meriti na večnost! Ravno zato, ker ves zunanji svet vleče mladega človeka v posvetnost in v greh, mora družina otroka tembolj v dobrem utrditi! Mladi ljudje so bili vedno v nevarnosti, da jih hudobni svet pokvari, danes so še desetkrat bolj. Zato je treba staršem desetkrat večje pazljivosti! Starši, zavedajte se tega: Če otroci vaši ne bodo božji, bodo — hudičevi! Eno ali drugo. Tretjega ni...

Krščanska družina mora biti nekako **svetišče**, v katerem se rodijo, rastejo in zorijo otroci božji za nebesa. Vsaka krščanska družina bodi nekak odsvit, podobna svete družine nazaretske!

Pri vzgoji otrok pa ima glavno vlogo **mati**. Kar mati naredi, to najboljše drži. Kar mati opusti, tega nobeden popolnoma ne nadomesti. **Krščanske matere, ve nam morete vero ohraniti!** Kar nam ve daste, to bomo imeli. Skoz vaše roke gre ves človeški rod. Z **vzgojo** se da narediti iz otroka, kar hočeš, — samo če hočeš in če znaš. Da je toliko slabih ljudi na svetu, je prvi vzrok ta: ker je toliko slabe vzgoje. Najprej je treba **h o t e t i** imeti prav dobre otroke, potem pa je treba **t u d i z n a t i** ž njimi ravnati. Zdaj pa mnogi starši nimajo niti želje, da bi imeli prav dobre otroke. Drugi bi pa že radi imeli dobre, pa ne znajo. Iz grešnega Adamovega otroka napraviti prav dobrega človeka, to je umetnost — večja, kakor napraviti iz neotesanega štora ali kamna lep kip. Ali se pa matere te umetnosti kje učijo? Za vse mogoče reči imamo zdaj šole. Kdor hoče človeka le obriti, se mora več let učiti in skušnjo delati. Najvažnejšega opravila, kako narejati **d o b r e** ljudi, se pa ni treba nič učiti in za to ni treba nobene skušnje.

Tega se loti vsak, komur se zazdi, in dela, kakor se mu zdi. Zdaj imamo tudi gospodinske šole. Prav. Toda važnejše, kakor kako ravnati z lonci in prešiči, je, kako ravnati z otroci. Zato bi bila potrebna šola za neveste. Tu naj bi se dekleta učila velike umetnosti: vzgajanja. Dokler pa take šole nimamo, se morajo matere te umetnosti učiti šele potem, ko otroke že imajo. Zato so potrebne družbe za žene: Marijina družba ali družba krščanskih mater. Vse krščanske matere naj bi bile v taki družbi! Posebno mlade! Taka družba je nekaka šola za matere. V ljubljanski škofiji je zaukazan štirikrat na leto pouk za matere. Kjer ni Marijine družbe, je to neko nadomestilo za družbo. Da bi se ga le žene, ki imajo otroke, redno udeleževale! Še boljša je seveda družba. Tudi kako knjigo o vzgoji naj bi dobila vsaka v roke, da se usposobijo za svojo veliko nalogo.*

Prvo pri vzgoji pa je **zgle**d. Kar velja glede zgleđa vsakemu človeku, velja najbolj staršem. Kakor stari pojejo, tako mladi čivkajo. Otrokovo srce je kakor mehak vosek, v katerega se vtisne vse, kar pride ž njim v dotiko. Otročiček vse opazuje, vse vidi in sliši, kaj se govori in godi v hiši in vse napravi vtisk v njegovem mehkem srčecu. Kakršen duh veje v hiši, takega se nevede in nehote nasrka, takega duha bo tudi sam. Svetega ali posvetnega.

Svetišče bodi torej vsaka družina, — če hočete imeti dobre, nepokvarjene otroke! Starši, ne skrunite tega svetišča sami z govorjenjem, ki ga otrok ne sme slišati, in vedenjem, ki ga ne sme videti! Ne dovolite pa tudi, da ga ne skrunijo drugi s svojim slabim zgledom, ki lahko podere vse, kar vi zidate! Mnogi starši, sami sicer dobri, se preveč ravnajo po drugih, po modi.

* Take knjige so zlasti škofa Jegliča »Materam«, Bleiweisova »Pouk krščanskim staršem«, Seigeršmidova »Krščanska mati«, Čadeževa »Most v življenje«, Volčeva »Otrok«. Nevestam — kakor tudi ženinom — pa je zelo priporočljiva Opekova »Velika skrivnost«.

Drugi naj gledajo na svoje, vi na svoje, ki so vaše najdražje, kar imate! Poznam hišo, kjer, če so se otroci hoteli izgovarjati: »drugod je pa tako,« se jim je odgovorilo: »Pri nas bo pa tako!« »Drugi pa letajo po vasi:« »Vi pa ne boste!« »Druge se nosijo tako in tako:« »Ve se pa ne boste!« »Če so drugi neumni, mi zaradi tega ne bomo!«

»Jaz pa in moja hiša bomo služili Gospodu!« Tako je rekel pobožni Jozue; tako reci vsak krščanski oče in mati! Ob Noetovem času je bilo vse pokvarjeno; Noe in njegova družina pa je kljub splošni spačenosti ostala nepokvarjena. Vse druge je zajel potop, Noetova družina je bila rešena. V Sodomi so bili vsi vdani pregreham, Lot in njegova družina je ostala čista. Vsi drugi so bili pokončani, Lotova družina oteta. Enako čuvajta vidva, oče in mati, svojo družino! Glejta, da bo vajin vrtec dobro ograjen, skrbno obdelan in oplet! **Duh pobožnosti in duh strahu božjega** naj veje v vaši hiši. V strahu božjem vzgajajta otroke za Boga! Dan in noč mislita na to, da je vajina velika naloga: ne enega zgubiti, ampak vse spraviti v nebesa! Zato naj bo vaša **prva in zadnja skrb** ta, da bi bili, kakor ste zbrani doma okoli mize, tako enkrat **vsil zbrani pri Bogu!**...

*

Da bi bile krščanske družine res svetišča, zato jih **posvečujejo presv. Srcu Jezusovemu**. Nova navada, ki je nekdanj nismo poznali, in lepa. Če bo Srce Jezusovo kraljevalo v družini, bo šlo dobro. Veliko slovenskih družin je že posvečenih. Druge naj to še store!

Pomniti pa morate, da ima to posvečenje **le potem svoj velik pomen, vpliv in sad**, če se družina **dobro zaveda**, da je Jezusovemu Srcu posvečena, da Kristus v njej kraljuje. Samo enkratno posvečenje izvršiti, potem pa na to pozabiti, to izda malo. **V e d n o** naj bi se tega zavedali in **v tej zavesti živeli!** Zato je potrebno posvečenje vsak dan nakratko ponoviti. Enkrat na leto,

ob obletnici, pa bolj **slovesno!** Srce Jezusovo mora v hiši res kraljevati. Njegov duh v njej vladati! To se pravi: Vse, kar njemu ni všeč, mora biti od družine daleč proč: duh pobožnosti, duh strahu božjega pa v njej veti! Če bodo družine take, bodo res mala svetišča in bodo rasli in zoreli v njih otroci božji...

*

V družini torej se mora pričeti Katoliška akcija. Če tukaj ne, nikjer ne. »Ako pa kdo za svoje in zlasti za domače, nima skrbi, je vero zatajil in je hujši od nevernika,« govori sv. pismo.* Ne pozabite tega, starši! Ne pozabite tudi otroci, že malo dorasli! Skrbite najprej, da bodo vaši domači dobri kristjani!

Naj bi bile vse družine, katerim pride v roke ta knjižica, dobre krščanske družine! S tem bo najbolje preskrbljeno, da vera pri nas ne bo hiralala in zamirala.

Mladina.

Rod stari hira, gine, — bodočnost je mladine.

To vemo vsi. Zato se za mladino trga vse: cerkev in svet, nebesa in pekel, Bog in hudič. Vsak jo hoče imeti, vsak na svojo stran dobiti.

Ali bo pri nas vera še živela in cvetela, ali hiralala in izumirala, to je odvisno od novega rodu. Naše upanje — a tudi naš strah — je mladina. Upanje, če je dobra; strah, če pokvarjena. **Zato mora KA posvečati največjo pažnjo in skrb mladini!**

Mladina je bila vedno brezskrbna in v nevarnosti, da zaide na stranpota. A kaj naj rečemo danes, ko preži nanjo ob vseh cestah toliko zapeljivosti! Kje se morejo prejšnji časi v tem oziru primerjati s sedanjimi?! Kaj danes mlad človek vidi in sliši! Kam ga vse vabijo,

* 1 Tim. 5, 8.

kaj mu obetajo in ponujajo! Da se v teh razmerah mladina ohrani na poti poštenja, nepokvarjenosti, nedolžnosti, je velika težava in velika umetnost.

Kaj moremo storiti za mladino? Kdo more ugodno vplivati nanjo?

1. Družina, 2. šola, 3. cerkev, 4. organizacija, 5. dobro berivo, 6. poštena zabava.

Iz med vseh omenjenih sredstev ima **družina daleko največji** vpliv na otroke. O tej je bil pravkar govor.

O drugih točkah več kasneje. Tukaj le par opazk.

Šola ne stori, razen v par urah krščanskega nauka, za versko življenje nič. Vse je prepuščeno samo duhovniku. (Iz vzeti moramo zasebne šole, ki se pa v Jugoslaviji ne smejo več nanovo ustanavljati.) Krščanski učitelj in učiteljica pač lahko izven šole duhovniku pomagata.

Z besedo »cerkev« mislimo: božjo službo in prejemanje sv. zakramentov, spoved in sv. obhajilo, kar je za mladino posebno važno.

Organizacija. Poleg domače vzgoje je za mladega človeka najodločilnejše, kaka je njegova družba ali družčina. Slaba družčina lahko pokvari vse delo staršev. V dobri družbi je veliko lažje dober ostati. Zato je treba mladim ljudem dobro družbo ne samo priporočati, ampak jo tudi preskrbeti, dati. Iz tega razloga so danes katoliške organizacije za mladino nujno potrebne. Za fante še bolj kot za dekleta. V te organizacije je treba zajeti kar največ mladine.

Dobro berivo je tudi dobra družba. Mlad človek, ki rad dobro bere, ni pokvarjen. Ker se slabo berivo mladini od vseh strani vsiljuje, ga moramo z dobrim pošteno založiti.

Velike važnosti je to, da se mladina zna **pošteno zabavati**. Mladi ljudje hočejo biti veseli! Pošteno veselje se jim torej ne le sme dovoliti, ampak se jim mora tudi

nuditi. Samo znati morajo biti veseli! Ravno ker ne znajo biti prav veseli, to zavede premnoge v nesrečo. Želja po nedovoljenem veselju jih pahne v propast. Prav bi bilo, ko bi imeli v vsaki župniji poleg društvenega doma tudi **javno igrišče**, kjer bi se mlado ljudstvo v nedeljo popoldne po božji službi ob nadzorstvu starejših po načinu salezijanskih oratorijev skupno zabavalo. Salezijanci nam bi lahko dali navodilo, kako se to dela. Premislite, če bi to ne bilo prav, in če bi se ne dalo tudi izvesti! . . .

Ena najlepših zabav je **petje**. In ena najcenejših. Zabava je navadno draga, petje pa ne stane nič. Ne denarja, ne truda. Ni treba nobenega dolgega pripravljanja (kakor za igre) in nobenega plačevanja (kakor za ples). Kar zapoje se, pa gre. — Boljša pa je zabava, če človek s a m poje, kakor če le posluša. Zato je čudno, da se v naših dneh, ko je svet tako zabave željan in ko se toliko troši za zabavo, ta najpriprostejša in najcenejša, najbolj nedolžna in poštena zabava, zanemarja. Petje je pri nas preveč le privilegij izvoljenih, premalo pa ljudska last. Lepa narodna pesem je lepša od vsake muzike in vsakega umetnega koncerta. Obenem je petje vzgojno, izobraževalno in blažilno sredstvo. Če bi fantje prišli skupaj, dekleta skupaj, pa skupaj peli, peli in prepevali eno pesem za drugo, ali bi ne bila to najlepša zabava? Koncert. Pa zastonj! Zganite se torej in začnite gojiti l j u d s k o petje: kakor n a b o ž n o tako n a r o d n o ! Če bodo fantje in dekleta radi lepe reči brali in peli, ne bodo nerodni in bodo lažje pogrešali razuzdanih zabav.

Oj mladina, oj mladina — naša skrb in bolečina! Tebi velja vsa naša ljubezen. Tebi vsa pozornost **Katoliške akcije**.

Moški.

Žalostna resnica je, da so mnogi moški versko preveč mrzli. Morda se tega dosti ne zavedamo, ker smo od nekdanj tako vajeni. Zato se moramo najprej dobro zavedati, da je tako in da to ni v redu.

Zračunali so, da je v Ljubljani sedemkrat več žensk pri obhajilni mizi, kakor moških. In drugod gotovo ni boljše. Da, sempatje pride tudi deset, celo dvajset žensk na enega moškega obhajanca. To vendar ni pravo in zdravo razmerje! To je nekaj bolnega. Kakor če je pri človeku ena stran telesa ohromljena.

Po cerkvah so moški potisnjeni v stran in tje za duri. Po nekaterih cerkvah celo klopi moške niso zasledene; nočejo vanje, vse se gnete pod korom. Kako se v takem kraju in taki gneči moli, to vemo! Kakšna je taka božja služba, kaka pobožnost! Mrzli prihajajo v cerkev in mrzli odhajajo, — če sploh pridejo v cerkev. Vse je bolj vnanje, — srca ni za Boga.

Sploh življenje večine naših fantov — o, kako malo veselo! Enkrat, dvakrat na leto k spovedi — v teh letih... Kaj more biti boljšega?! Najlepša leta — najgrše preživljena. Kar jim je v nečast, s tem se ponasajo; kar je res častno, tega se sramujejo. Veliko korajže — a malo krščanskega poguma. Da ne govorimo o pretepih in pobojih, katerih — kljub vsemu napredku in izobrazbi — noče in noče biti konec...

Čeprav smo tega od nekdanj vajeni, vendar se moramo živo zavedati, da to ni prav. In trden mora biti naš sklep: **To mora postati drugače!** KA ima tukaj zelo veliko, in upajmo tudi, da zelo hvaležno nalogo. Hvaležno! Saj nekaj se je vendar že izboljšalo. In ta napredek nas mora osrčevati, da hrepenimo po še vse večjem napredku in delamo zanj.

Zakaj bi bili moški do Jezusa tako hladni? Saj je Jezus ravno moškimi pokazal posebno skrb in ljubezen. 12 apostolov in 72 učencev — to so bili njegovi izvo-

ljenci, njegovi prijatelji. Le moške je izbral za svoje služabnike, le njim izročil svoje skrivnosti in svoj nauk. Moške moramo zopet pritegniti k oltarju, k obhajilni mizi, k apostolskemu delu, — k njih prijatelju Jezusu!

Kaj naj pa storimo, da bi se moški za Boga bolj ogreli?

Tale sredstva so priporočljiva:

1. Posebni **stanovski nauki** za može in fante, za vsake seveda posebej. In sicer tako, da so navzoči le možje in fantje — brez žensk. Kdaj in kje imeti tak nauk, to je stvar duhovnikov.

2. **Duhovne vaje** za može in fante po farah. Če se za moške napravi kaj posebnega, samo zanje, zmirom precej dobro pritisnejo ter so zadovoljni in veseli. Tudi duhovne vaje, kjer jih imajo, se obnesejo.

3. **Verski dan.** Kjer so razmere take, da moški v delavnik ne morejo v cerkev, če na primer v tovarni delajo, tam se morajo opraviti kratke duhovne vaje en dan. Dva govora dopoldne, dva popoldne. A to je mogoče le tam, kjer imajo blizu v cerkev. Ker oddaljeni ne morejo štirikrat en dan v cerkev in nazaj, v gostilni pa tudi ne morejo čakati. Le če bi čakali, recimo, v Društvenem domu?

4. **Verski teden.** Morda bo lažje tako, da je govor cel teden. Ali eden na dan: zvečer; ali, ako hočete, tudi dva: zjutraj in zvečer, — če to ni preveč.

5. **Zaključene duhovne vaje** v Domu za to. Te naredijo seveda najbolj temeljito. O teh govorimo v posebnem poglavju.

Tudi o prejemanju **sv. zakramentov** od strani moških bo pri poglavju o zakramentih potrebno povedano.

Predvsem pa je treba, da imajo moški svoj **primeren prostor v cerkvi**, kjer jim je res mogoče moliti. Razmerje med ženstvom in moštvom pri božji službi se mora bolj izravnati.

Vse to so stvari, o katerih imajo seveda besedo dušni pastirji. Toda ker v KA morate verniki z duhov-

niki sodelovati, je potrebno, da veste vsi, na kak način bi se dalo temu velikemu nedostatku pomagati.

Vsi dobri krščanski možje in fantje — in teh vas je vendar tudi dokaj — poprimite in pomagajte posebno tukaj! To je predvsem v a š a stvar. Kako neustrašno skupno nastopajte, je bilo povedano že spredaj pri »zgledu«. Z zgledom in besedo, s krepkim vzajemnim nastopom prebijte led, pokažite pot, napravite gaz, odprite vrata na široko, da se naše moštvo versko razgiblje, ogreje, opogumi in približa Bogu!

O, bo se, bo se zboljšalo, o tem smo prepričani. Nedavno sem bil v župniji, kjer so dobri možje in fantje v tolikem številu prišli k spovedi, pa tako lepo klečali okoli velikega oltarja, fantje na koru pa tako lepo peli, da so mi pri oltarju oči zolze zalile, na prižnici pa mi je od ginjenja beseda zastala... O, kako je to lepo, če so možje in fantje dobri! Angeli so jih veseli — in kako veselo jih gleda Jezus iz tabernakelja!...

To bo eno največjih in najlepših del Katoliške akcije. To bo lice naših cerkva in naših fará spremeni-
nilo. Posvetujte se, kako bi to dosegli!

Dan Gospodov.

Vsak trenutek življenja imamo od Boga. In kakor je o d njega, tako mora biti z a njega. Vsak dan, vsaka ura, vse življenje.

Bog nam je pa dovolil, da jih izmed sedem dni šest porabimo zase, za naše zemeljsko življenje. Le en dan izmed sedmih si je izgovoril zase. Dan Gospodov. Ta dan, — če smo se med tednom preveč zatopili v zemljo, ki nam daje kruha, — ta dan moramo dvigniti svoja srca kvišku k večnim ciljem.

Na tem, kako se dan Gospodov posvečuje, spoznamo, koliko je kje krščanstva. In glej ta takoimeno-

vani moderni svet, kaj si je izmislil?! Dan Gospodov nam hoče odpraviti in s tem krščanstvu zadati smrtni udarec . . .

Na dva načina se skruni dan Gospodov: s posvetnimi zabavami in s hlapčevskim delom.

Le glejte jih, že v soboto popoldne ali pa v nedeljo zjutraj trume meščanov, kako hitijo, obloženi z nahrbtniki, oboroženi s cepini in vrvmi in kvedrastimi čevlji proti kolodvoru, od zadnje postaje pa mimo cerkvá, v katere vabijo zvonovi, v hribe, v gorske kočé; od tam pa lezejo na strmine in pečine, odkoder se časih tudi dolí prekucavajo in pobijajo do smrti. Vemo, da mestni ljudje potrebujejo oddiha in zraka in svetlobe. Tudi to nam je dobro znano, da je na hribih lepo! Veličastvo božjega stvarstva ne stopi človeku nikjer tako mogočno pred oči kakor na gorah. Ko bi ti ljudje to veličastvo gledali le s pravimi očmi! A večina vidi le kamenje in prst; tistega, ki je to naredil, pa nič ne vidi. Kaj še, da bi mu dali dolžno čast!

V Monakovem je ob nedeljah zjutraj na glavnem kolodvoru v neki dvorani od 3. do 6. zjutraj za izletnike pet sv. maš, in sicer s petjem in kratko pridigo; na drugem kolodvoru pa še ena. V Ljubljani pa so ob nedeljah sv. maše od 4. zjutraj dalje. In čujemo, da se bo poslej darovala sv. maša tudi v kapeli nove palače Vzajemne zavarovalnice. Pa saj so katoliški turisti postavili po naših gorah že lepo število kapelic, v katerih se ob nedeljah berejo sv. maše. A mnogi teh hribolazcev se za sv. mašo ne menijo, tudi če jo nesejo za njimi na Grintavec in Triglav in jim jo berejo pred nosom. V tem niso boljši kakor divje koze, ki skačejo po gorovju.

Poleg hribolazcev so še druge vrste športlarji: smučarji, nogometaši in kakor se še imenujejo, ki na ljubo svojemu športu zanemarjajo sv. mašo. Dalje razne dirke in druge tekme, ki že dopoldne med božjo službo ženejo svoj hrup. Popoldne pa na raznih krajih veselice s plesom in popivanjem.

Drugo, kar ruši nedeljo in s tem ruši krščanstvo, je **hlapčevsko delo**. Kako se je tudi to že vteplo med nas! Lani smo videli na Veliki Šmarin popoldne, ko je bilo prej tri tedne samo lepo vreme (!), na več krajih na travniku otavo sušiti in jo nalagati na voz. Letos pa na samega Sv. Rešnjega Telesa praznik popoldne senene vozove skoz Ljubljano drdrati, ko so bili cel mesec sami solnčni dnevi (!). Tako popolnoma nepotrebno nedeljsko delo je naravnost kljubovanje božji in cerkveni zapovedi. Pa to še ni dosti. Že se sliši, da v nedeljo zjutraj tudi kosé! Kje smo že?! Kako je izginil iz ljudstva čut za svetost Gospodovega dneva! »Kdor na Veliki Šmarin dan zleze na drevo, se mu kača okoli roke ovije,« tako smo rekli nekdanj. »Velike praznike, na Božič in Veliko in Binkoštno nedeljo, se ne hodi v vas v drugo hišo, tak dan samo v cerkev in domu!« To pravilo, ki je veljalo nekdanj, priča, kako spoštovanje do svetih dni je nekdanj vladalo. Danes pa večkrat vidiš že na velike praznike hiše zidati!

Na Bledu smo videli letos, kako so gradili vsako nedeljo cesto in kopališče. In ljudje so nam povedali, da tako delajo že več let, nedeljo za nedeljo; enkrat most, drugič cesto, tretjič hotel ali kopališče. Tudi v Ljubljani vidite zidati v nedeljo zdaj tu, zdaj tam.

Ljudje krščanski, ali ne vidite, da se moramo z vsemi silami upreti, da zajezimo to povodenj razkristjanjevanja? Če ne, nas bo zalila! Če hočete krščanstvo ohraniti, čuvajte dan Gospodov! A ne le, da sami v nedeljo brez resnične potrebe ničesar ne delajte, nikanar ne molčite tudi k temu, če vidite, da delajo drugi! Vedite in povejte vsem: V nedeljo brez potrebe delati težka dela nad dve uri, je **smrtni greh**. Kdor k grehu molči, sam greši. Obenem, če se javno dela, je to **javno pohujšanje**. In k temu se sme še manj molčati! Vzemite si pogum in povejte, da to ni prav — naj kaj izda ali nič! Svojih svetih pravic ne smemo mirno pustiti kršiti!

Starih nam nekdam svetinj teptali ne bodemo v blato, kar nam novi sedaj, krivi preroki vele!

Ta beseda pesnikova je tukaj na mestu. Ne teptali, ne teptati **putili!**

Brez resnične sile in potrebe se po božji in cerkveni zapovedi v nedeljo ne sme delati.

A tudi na **državno postavo** se sklicujmo, kolikor nam gre na roko, in se je poslužujmo!

Nedeljski počitek od državne strani je urejen po trgovski, obrtni in delavski zakonodaji. Tam je določeno, da in vkoliko se v nedeljo in praznik ne sme delati. Zakon o zaščiti delavcev pravi: § 12. **Ob nedeljah je prepovedano vsako delo pomožnemu osebju (to je: delavcem) v vseh obrtnih, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih in njim podobnih podjetjih.** — Izjeme od te postave daje samó banska uprava (oddelek za inspekcijo dela), ki pa da dovoljenje le redkokrat za resnično neodložljivo delo.

Kar velja o nedeljah, velja tudi o praznikih — vsaj za obrt in trgovino. Le industrija ni imenovana. Zidati ali kaj drugega takega delati je kakor ob nedeljah tako tudi o praznikih po državni postavi prepovedano. Na industrijske delavce naj se pa vpliva, da sami zahtevajo, da se po tovarnah tudi o praznikih ne bo delalo, če bi podjetnik hotel.

Je pa s temi postavami tako: Kjer ni tožnika, ni sodnika. Če oblast sama na to premalo pazi, je treba, da pazimo mi. Kjer torej vidite tako javno delo, zahtevajte — če nimajo za to dovoljenja — da se delo zabrani! Nikar ne molčite k temu, kar postava izrečno prepoveduje! Najbolje, da se obrnete na »Inspekcijo dela« v Ljubljani (v Delavski zbornici), ki bo delo gotovo zabranila, če ni prav izredne sile.

Kazen za te prestopke je 10—500 Din ali 1—10 dni zapora, pri banu (za večje prestopke) 1—1000 Din, ali 1—20 dni zapora, pri ministru (za še večje) 1—1500 Din ali 1—30 dni zapora.

Nedeljsko delo je zdaj zato tembolj nepotrebno in vse **obsodbe vredno**, ker je toliko brezposelnosti. Ko je toliko ljudi brez vsakega dela in zaslužka, naj bi nekateri kradli Bogu še njegov dan in revežem zaslužek!

Kdor v nedeljo dela, zaradi tega ne bo obogatel. Oni, ki ne delajo, nič ne zamudijo, vse prav tako podelajo. Na Angleškem in Nemškem se nedelja mnogo bolj praznuje. Na Nemškem so vse prodajalne zaprte, tudi nobene branjevke ne vidite na trgu. Trg je kakor pometen. Na Angleškem, tako smo brali, pa tudi tovorni vlaki ne vozijo. A cel svet ve, da so Angleži kljub temu bogati ljudje.

Spoštuj praznik! je Bog ukazal s Sinajske gore med gromom in bliskom. Blagoslov in prokletstvo je odvisno od tega, kako to zapoved izpolnjuješ. Kakršen tvoj dan Gospodov, tako tvoje krščanstvo, tak tvoj smrtni dan ...

Služba božja.

Vse naše življenje mora biti služba božja. Ne samo z molitvijo, tudi z delom in voljnim potrpljenjem služimo Bogu. A že v stari zavezi je Bog sam določil, da in kako naj mu Izraelci še na poseben način čast izkazujejo. Z daritvami. V novi zavezi pa je najpopolnejši način češčenja božjega daritev sv. maše. Ni ga svetejšega in imenitnejšega dejanja na zemlji kakor sv. maša. Pomislite: Živa Kalvarija pred nami, na njej umirajoči Bog pred našimi očmi. Sveta groza nas bi morala obhajati.

Če le moreš, o kristjan, pojdi k maši vsaki dan!

Pod **smrtnim grehom** pa je ukazana sv. maša vsako nedeljo in zapovedan praznik vsakemu, kdor ni veljavno zadržan.

Slovinci so radi hodili k sv. maši in mnogi še vedno radi hodijo. Par zgledov: Neki star mož v loških hribih

daleč od farne cerkve v nedeljo zbolí za smrt, da ga morajo priti previdet; duhovniku, ki je prišel s sv. zakramenti, pa žalosten potoži: O, gospod, kako mi je dolgčas, danes je **prva nedelja v mojem življenju**, da nisem bil v cerkvi! ... Mlado premožno kmetico, doma v hribih, dve uri daleč od farne cerkve, vprašam, kdaj hodi k sv. maši. »K prvi maši,« pravi. Ta je pa pri nas ob pol šestih. Morate pa zgodaj od doma, pravim. »Ob treh že letim doli po hribu...« Kakor srnica leti, ne čuti nobene težave, ne toži nič, da ima tako daleč! ... Vesela je, da je dan Gospodov, da more spet v božji hram, kjer se oddahne od truda in skrbi in dobi novih moči za nadaljnje trude. — V župniji Podmelec na Goriškem imajo najbolj oddaljeni nad tri ure daleč do cerkve. Duhovnik vpraša otroke: Pa greste v nedeljo k sv. maši? O, seveda gremo! Pa niste lačni? O ne, kupimo si pol štruce, pa smo siti. O, ti blažena preprostost! Takih je nebeško kraljestvo! ... — V Solčavi na Štajerskem, tako mi je nekdo pripovedoval, je visoko v hribih, dve uri daleč od cerkve, neko noč pozimi med soboto in nedeljo zapadel meter debel sneg. Potem, si pa mislite, ljudje gotovo niso mogli v nedeljo v cerkev. Kajpada! Ne poznate jih! Zjutraj ob petih so možaki vzeli v roke lopate, pa so ravno malo pred deseto uro prekidali sneg do farne cerkve; ženske so nesle za njimi praznično obleko, možje so se do maše preoblekli in šli v cerkev. To je vera, ki po besedah Jezusovih gore prestavlja! ...

Pa je tudi še kje drugod tako. Na Nemškem sem slišal, da v razsežnih župnijah obiskovalci cerkve drug drugemu na potu izročajo otroke v naročje. Tisti, ki je med prvo mašo varoval dom, nese otročiča s seboj, pa ga sredi pota izroči onemu, ki prihaja od prve maše iz cerkve, da ga nese domu.

Tudi ob delavnikih hodijo naši ljudje radi k sveti maši. Ljubljana že od nekdaj slovi po tem, da je vsak dan od zgodnjega jutra dalje zelo veliko ljudi po cer-

kvah. Na kmetih pa posebno ob gotovih dnevih: so-praznikih, katere še vedno nekoliko poznajo in praznujejo, in zlasti v adventu ob lepih zornicah (svitnicah). Z bakljami si grede proti cerkvi razsvetljujejo pot. Nič jih ne zadržuje, ne sneg, ne mraz, ker gorkota v srcu je močnejša od mraza zunaj... Dobijo pa se tudi posamezne osebe, ki gredo vsak dan celo daleč k sv. maši in sv. obhajilu.

To je jako solnčna stran našega verskega življenja. A na to solnčno stran so začele padati močne sence. Kako se je začela nedeljska sv. maša vedno bolj opuščati! Ni dosti, da moderno življenje nekaterim res onemogočuje iti v nedeljo k sv. maši. N. pr. kondukterji na železnici, ki imajo tak dan službo, resnično ne morejo v cerkev. A tudi ljudje, ki imajo ljubezniv čas, ne gredo več. Videli smo že turiste laziti v nedeljo po hribih brez maše, vidimo pa tudi mnogokje pred cerkvijo med sv. mašo stati celo tropo fantov, morda celo možakov. To je grd madež, sramota za naše fare. Žalost in bolečina za duhovnike in dobre vernike. **In to sramoto odpraviti, bodi ena prvih skrbi KA v vsaki fari!** Ali pa je kak pomoček proti temu?

Žalostno sicer, da je treba kristjane s silo spravljati v cerkev. Tem ljudem bi bilo treba najprej srce prenarediti. Če gredo v cerkev le prisiljeni, Bogu njih božja služba dela malo veselja. Žal, da mnogi hodijo v cerkev le iz n a v a d e, ne s srcem. O tem priča njih vedenje v cerkvi. O kaki pobožnosti ni govora; samo toliko, da jim čas mine. Pri takih ljudeh ni globčjega krščanstva, ampak samo vnani videz. Kriva je tega največ domača hiša, ki jim ni znala vcepiti v srce duha pobožnosti in strahu božjega. Če taki postanejo popolnoma prosti, če pridejo v službo v mestu ali v tujo deželo, je umljivo, da vržejo proč tudi vsak videz krščanstva in cerkve nikoli več ne pogledajo.

Ker je pa tudi zunanji red pri cerkvi nekaj vreden, ker se gre za odpravo javnega pohujšanja, je treba vse

storiti, da se ta grda razvada odpravi. Če cerkev sama tega ne zmore, naj bi ji priskočila na pomoč svetna oblast. Že županstvo kot krajevna policijska oblast ima pravico in dolžnost po celem svojem okrožju delati red. Visok upravni uradnik, pri katerem smo se informirali, nas zagotavlja, da županstvo to postajanje lahko prepove. Če so večinoma verni možje v občinskem svetu, zakaj bi tega ne storili? Kdaj bi bili že lahko! V neki župniji sta odpravila to razvado samo dva odločna moža. Isto bi bili lahko storili možje po vseh župnijah. A napaka dozdej je bila ravno ta: Vse naj naredi duhovnik, on naj se bori z nerodneži pred cerkvijo in naj jih goni noter, mi drugi nismo za to! Odslej mora biti to drugače! V vsakem oziru! Red in nered v cerkvi, vera in nevera je stvar ne samo duhovnikova, ampak vsega vernega ljudstva.

Ako bi pa županstvo ali možje sami tega ne storili, obrnite se na sresko načelstvo (glavarstvo), da napravi red! Glavarstvo to lahko stori, — če hoče. Zakon o notranji upravi z dne 19. junija 1929 («Uradni list» št. 313/76) mu daje k temu pravico in možnost. § 66 oblastvom naroča, da »skrbe za javni mir, varnost, red... in za javno moralo ter da v tej smeri... odredijo potrebne ukrepe«. § 65 pa pravi, da »delajo v ta namen po lastni pobudi ali na zahtevo. Svoje upravno delovanje morajo uravnati tako, da služi razvoju in prospetu duhovne in materialne kulture v državi«. — Pravni izvedenci nas zagotavljajo, da na podlagi teh določil lahko nastopi vsak sreski načelnik (glavar) zoper vsako javno nerodnost in nerednost. Torej lahko prepove vse, kar ni v skladu s svetostjo kraja in pobožnostjo ljudstva, tudi postajanje v gručah pred cerkvijo ali na pokopališču med službo božjo. — Nekateri za blaginjo ljudstva skrbni okr. glavarji so to že storili. Kjer se to še ni zgodilo, pazite na zgoraj navedeni § 65, po katerem oblastva izdajajo take naredbe tudi »na zahtevo«. Zahtevajte jih torej!

V neki župniji na Gorenjskem so orožniki postajače naznanili. Dobili so po 100 Din kazni — in ozdravljeni so bili za vselej. Če je bilo tu mogoče, zakaj bi drugod ne bilo?

Po § 54 obrtnega reda glavarstvo tudi lahko ukaže, da so gostilne v bližini cerkve med službo božjo zaprte.

Ni pa dosti, da so ljudje samo v cerkvi; treba je, da je v cerkvi lep red in da se verniki udeležujejo božje službe z duhom in srcem. Če se mašijo in gnetejo doli pod korom, ako je v cerkvi prostor, o kaki pobožnosti ni govora. Kdor pride v cerkev brez molitvenika ali rožnega venca, težko, da bi kaj molil. V nekaterih katol. deželah imajo po cerkvah stalnega reditelja, ki oblečen v častljivo rdečo haljo, z nekakim žezlom v roki počasi stopa po cerkvi in dela red. V Ameriki imajo pa cel odbor rediteljev in vsako nedeljo delajo red štirje, zato je pa vzoren red po cerkvah. KA naj preskrbi takega reditelja ali poskrbi na drug način za red! Skrbite, da ne bo najlepši prostor v cerkvi prazen; da se ne bo odmikalo vse, celo dekleta, kar moč nazaj pod kor, moški pa, tudi mladi fantalini, da se ne bodo potikali po vseh kotih, kjer ne molijo nič. Slišali smo, da so v neki župniji možje KA že sklenili, kako bodo spravili tisto gnečo izpod kora naprej v cerkev.

Otroke mora nekdo nadzorovati. Za to je najbolj poklicano učiteljstvo. Kjer tega ne stori, je treba poskrbeti koga drugega. Poglejte enkrat, koliko otrok pride v cerkev brez molitvenika! (Zopet dokaz, kako brezskrbne so matere.) In kdor tega nima, ne moli nič. Nekateri držijo roke v žepu. Če pa ne moli otrok, ne bo molil tudi kot odrasel. Otroci se morajo naučiti tudi pobožnega poklekovanja do tal pred Najsvetejšim, sicer ne bo nikdar konec tistega nelepega cincanja.

Tudi zamujajo ljudje božjo službo preveč. In sicer drugo mašo ob nedeljah bolj kakor prvo, ko je k drugi vendar lažje pravočasno priti. Pri Asperges je ponekod cerkev še skoro prazna. Želi pa Cerkev, da so

verniki pričujoči, ko jih kropi. Tudi postajanje zunaj cerkve pred božjo službo ni znamenje kake gorečnosti. Na otoku Krku smo videli, da so vsi ljudje kakih pet minut pred začetkom božje službe zbrani v cerkvi ter čudovito mirno in potrpežljivo čakajo, kdaj bo stopil mašnik iz zakristije.

Ko smo pri otrocih, pa še nekaj drugega! Rekli smo: Tudi v delavnikih hodijo naši ljudje radi k sveti maši. Toda pridite poleti v šolskih počitnicah v delavnik v cerkev, — otroka ne boste razen ministrantov videli nobenega. Nekdaj smo imeli med šolskim letom sv. mašo dvakrat na teden. Na Nemškem je še danes šolska maša, pozimi kakor poleti. Pri nas bi vsaj oni, ki so blizu cerkve, v počitnicah lahko hodili — razen tistih, ki pasejo. Pa zastoj gledaš po njih. Menda se materam smilijo, češ, da ne morejo tako zgodaj vstati. Otroci res potrebujejo mnogo spanja. Zato naj hodijo zgodaj spat; a do šestih že lahko vstanejo. »Pustite male k meni in nikar jim ne branite!« kliče Jezus iz tabernakeljna. A matere ne slišijo tega glasu. Sv. oče Pij X. je želel in sv. Cerkev še vedno želi, da bi nedolžni otroci hodili pogostokrat k sv. obhajilu, da bi v nedolžnosti rasli in zoreli. A kako bodo hodili k sv. obhajilu, če ne pridejo k sv. maši? Neki goriški duhovnik je pripovedoval, da je njegov brat v službi v mestu Aquila blizu Rima. In tam, mu je povedal ta brat, je vsak dan veliko otrok pri sv. obhajilu. Glejmo, da nas drugorodci ne bodo daleč zadaj pustili!

Težavno je le vprašanje, kako naj bo z zajutrkom. Tešč v šolo ne morejo; domov hoditi, kateri so nekoliko oddaljeni, pa spet nazaj v šolo, je preveč. Kako potrebna bi bila v vsaki malce večji župniji blizu cerkve, morda v Društvenem domu, **brezalkoholna gostilna!** Ne samo za otroke, ampak tudi za odrasle, ki jim je težko po sv. obhajilu tešč hoditi eno uro ali še več domov. Tam bi se lahko dobilo za mal denar nekaj zajutrka. S tem bi se ljudem kar olajšalo prejemanje sve-

tih zakramentov. In malo kosila za one, ki čakajo popoldanske božje službe. Ne moremo namreč zahtevati, da bi bili vsi tako požrtvovalni, kakor so nekod nekatera dekleta, ki pridejo šele popoldne ob štirih ali petih tešč domu (!). KA odpri, če le mogoče, v svoji fari tako gostilno! Če pa ni mogoče imeti samostojne brezalkoholne gostilne, bi se morda mogli dogovoriti s kakim poštenim gostilničarjem, da bi dajal otrokom in odraslim streho, poceni zajutrek in, če bi kdo želel, tudi malo kosilca brez pijače. To bi bila res prava gostilna — kakor bi morale biti vse — za potrebo, ne samo za popivanje in zapravljanje. T a k e gostilne naj bi bile blizu cerkva! — Če ne gre drugače, bi bilo tudi to nekaj, da bi ali v kaki trgovini ali v privatni hiši dobili mleko in kruh, kar je prosta obrt in sme vsak začeti. Na en ali na drug način naj se poskrbi, da se morejo ljudje, ki imajo bolj daleč domu, odteščati in pokrepčati, — kakor oni fantiči v Podmelcu, ki si kupijo pol štruce, pa so srečni!...

Popoldanska.

Zdaj vas pa vprašam, ljudje božji, ljudje krščanski, zakaj ste vendar popoldansko božjo službo tako opustili? Vi starejši vendar še pomnite, da so bile še pred dvajsetimi leti cerkve popoldne polne, zdaj pa taka praznota! Zakaj? Povejte, zakaj!? Pot v cerkev dvakrat na dan vam je postala pretežka. Časih je bilo ljudem v cerkev iti v e s e l j e, zdaj vam je postalo breme. Kako že pravi Tomaž Kempčan? »Sramuj se leni hlapec, ker se drugi bolj trudijo za pogubljenje, kakor ti za večno življenje!« Vedite, da je **cela nedelja** dan Gospodov, da je **célo** treba sveto preživeti. Spočiti se kajpada tudi; a za to je še vedno čas, če stopite popoldne do cerkve. Kjer je pod pol ure daleč, ni pretežko dvakrat do cerkve priti. In vendar je mnogim pretežko!

Morda pa menite, da krščanskega nauka niste potrebni? Pa še kako potrebni! **Verska nevednost je vedno večja.** Čim bolj so ljudje zbrihtani v svetnih rečeh, tem bolj so nepoučeni v verskih. Z žalostjo moramo konstatirati: Vera mnogih izmed našega ljudstva ni globoka. To se vidi najbolj v tujini, kjer večina naših rojakov pozabi na vse verske nauke in živi brez cerkve in brez Boga, komaj ko mejo domače dežele dobro prestopi... In če bi ljudje tudi pouka ne bili toliko potrebni, ali ne veste, da v cerkvi biva vaš Bog, Jezus? Ta vaš nebeški prijatelj čaka na vas cel teden in se ozira za vami, kdaj boste imeli zanj malo časa. Ali ne veste, da mu napravite posebno veselje, ako ga obiščete — če že med tednom ne morete, — v nedeljo tudi takrat, ko vas stroga zapoved k temu ne veže? S kakršno mero mu merite, s tako bo vam tudi on odmerjal. Ljubezen do Jezusa, prijateljski obisk božjega prijatelja, ta bi vas moral nesti kakor na perutnicah v hram božji!

In kaj spet bridkega za Jezusa! Otrók se malo vidi popoldne v cerkvi. Starši, kaj pa vendar mislite? Kaj vendar delajo vaši otroci v nedeljo popoldne? Ali vam je vseeno, če hodi vaš otrok po potih božjih, ali po potih vražjih? Ali ne veste, da vaši otroci — ali bodo božji, ali pa hudičevi?! Eno ali drugo, tretjega ni! — Ko imajo tako ljubezniv čas v cerkev iti! Ko nimajo celo popoldne nič početi! Naletajo in naskačejo se lahko tudi drugikrat več kot dosti. Če gredo v šolo vsak dan po dvakrat, zakaj pa v cerkev ne? Ali ne veste, da je nedelja popoldne ali čas službe božje, ali pa čas — greha? — Poznam hišo iz svoje mladosti, kjer so rekli otrokom, če jih je hotelo več doma ostati: Kaj boste lenobo pasli? V cerkev! Eden bo doma za variha, drugi vsi v cerkev! In tako naj bi bilo v vsaki krščanski družini! Saj bi otroci tudi šli, ko bi le starši hoteli. Slepota teh je kriva vsega. Iz njih rok bo Bog tirjal njih duše.

KA skrbi za to, da popoldansko božjo službo spraviš zopet k stari veljavi! Kakršen vaš Gospodov dan, tak vaš sodni dan . . .

Sv. zakramenti.

Zakramenta sv. pokore in sv. Rešnjega Telesa sta dva vira, ki tečeta v večno življenje. Prvi naše duše očičuje, drugi jih nasičuje. Prvi je voda, drugi je kruh za dušo. Brez vode in kruha bi ne mogli živeti. Brez vode bi bilo vse umazano, brez kruha bi vsi lakote pomrli. Prvi je dež, drugi je solnce. Brez dežja bi vse usahnilo, brez solnca bi vse zmrznilo. Brez teh dveh ni nobene rasti, nobenega življenja, — smrt in konec vsega. Enako je z našo dušo in tema zakramentoma. O, kako nebeško modro je Bog za našo dušo poskrbel, da ne strada, hira in ne zamrje!

Prejemanje sv. zakramentov je toplomer verskega življenja v vsaki župniji. Če hočem vedeti, kako je kje versko življenje, ali vlada gorečnost ali mrzlota, bom vprašal predvsem, kako prejemajo sv. zakramente. V neki župniji na Holandskem sem našel, da šteje pri 8000 dušah 400.000 sv. obhajil na leto. Pride torej na vsakega župljana, odštevši negodne otročiče, 70 obhajil na leto. To je: več kakor na vsakega župljana na teden eno obhajilo. Vzorno! Kako pa pri nas?

Tudi pri nas ni malo spovedovanja in je dokaj svetih obhajil. Kar je pomanjkljivo, je to, da nekateri hodijo k sv. obhajilu pač pogostokrat, zato pa drugi toliko manjkrat. KA ima delati na to, da one, ki ne hodijo k spovedi, skuša spraviti do tega; one, ki redkokrat, pa pripraviti do pogostnejšega prejema.

Po prav naprednih katoliških deželah je za vse dobre katoličane pravilo: mesečno sv. obhajilo. A kako to dosežejo? Za vse stanove imajo verske organizacije; te

organizacije skušajo pridobiti kar največ udov; od udov pa zahtevajo mesečno sv. obhajilo. Vsak stan pa ima svojo določeno nedeljo v mescu: možje, žene, fantje, dekleta. Na ta način prejme po kmetskih župnijah svete zakramente 90 odstotkov faranov vsak mesec. (Ker se pogostokrat spovedujejo, gre hitreje in je spovedovanje lažje za spovednike in spovedance.) Lepše ni mogoče urediti. Da se da tudi pri nas več doseči, priča **Apostolstvo mož.** Dočim prej ni bilo mogoče mož pridobiti za večkratne zakramente, se je z Apostolstvom to dokaj lahko doseglo, ko so dobili možje svojo nedeljo. Ali bi ne bilo najlepše, ko bi naredili tako za vse stanove?

Tudi **fantje** naj imajo svojo nedeljo. Ni prav, če jo imajo vsi stanovi, samo fantje ne. Kakor da bi ti imeli privilegij biti bolj mlačni kot so drugi! In kakor da fantje niso spovedi najbolj potrebni! Če še niso vajeni večkrat hoditi, treba, da se privadijo! To staro zanikrnost je treba enkrat prelomiti. Zakaj jim je spoved tako težka? Zato, ker se spovedujejo tako poredkoma. Treba samo, da se enkrat odločijo za pogostejšo spoved, pa jim bo postala lahka. In če bodo imeli svojo nedeljo, bodo bolj pritegnili.

Da bi vi, fantje, videli, v kakem številu, v kakem lepem redu in s kako pobožnostjo ponekod pristopajo fantje k sv. obhajilu! Vsak mesec določeno nedeljo po takih župnijah nastopi po sto, tristo, petsto fantov! Prizor, da angeli strmijo! . . .

Bolj, veliko bolj se morajo ljudje, posebno mladina, zavedati velike praktične resnice krščanstva, da le življenje v milosti božji je življenje vredno kristjana, je življenje otrok božjih, življenje za nebesa; življenje v božji nemilosti, to je v smrtnem grehu, pa je življenje za pogubljenje, v kakršnem stanu bi noben kristjan ne smel živeti štirindvajset ur! Ta zavest bi morala biti v ljudeh mnogo bolj živa! Ravno zato je potrebna pogostna spoved za mlade ljudi, da njih mladost ne bo

preživljena večinoma za pogubljenje, ampak za Boga in večno življenje.

Poleg pogoostnejšega prejema sv. zakramentov bi bilo želeti tudi še več reda pri prejemanju obeh zakramentov: pri spovednici in obhajilni mizi. Nikjer ni prerivanje manj na mestu, kakor pri tako svetem opravilu. In zahvala po sv. obhajilu je pri mnogih prekratka, pri nekaterih je pa skoro nič ni. Kdor nima s seboj knjižice, neve sam kaj moliti po sv. obhajilu. Takim bi bilo pomagano, ko bi po skupnem sv. obhajilu tudi skupno molili, kakor molijo pri Apostolstvu mož. Če bi za sklep še eno skupno zapeli, bi bila zahvala še lepša, srca še bolj razgreta.

Če hočemo v Sloveniji imeti lepo versko življenje, ne moremo narediti lepše kakor tako. **Na to delaj KA povsod!** Če to dosežeš, potem si nekaj doseгла! Pripravila boš največje veselje Jezusu, zmago nad mrzlaki, ki so se ustavljali njegovi ljubezni, — triumf njegovemu Srcu.

Statistika.

Če je prejetanje sv. zakramentov merilo verskega življenja v župniji, potem je **treba vedeti**, kako je s tem prejetanjem. Da se ve, kaka je toplota v sobi, za to visijo po sobah toplomeri, termometri. Na termometru so številke, ki povedo stopnjo gorkote ali mraza.

Številke povedo tudi precej, kako je z **verskim življenjem**: toplo ali mrzlo. Kjer nič ne štejejo, tudi ne vedo, pri čem so: ali napredujejo ali nazadujejo.

Sv. obhajila zdaj pač že marsikje štejejo. A ne še povsod. Treba pa je šteti tudi še kaj drugega. Treba vedeti, koliko ljudi hodi v cerkev, koliko ne; koliko k spovedi, koliko ne, in kdo so tisti. Kako je v župniji s časniki, kako z udi raznih društev, posebno če so v župniji tudi slaba društva. Treba poznati zgubljene ovce in

vedeti njih imena in stanovanje, sicer jih ni mogoče iskati. Za vse to in tako je treba statistike, sicer se živi in dela kar na slepo. Če je za zdravljenje potrebna predvsem dobra diagnoza, potem je tudi za Katoliško akcijo, ki ima poklic zdraviti, kar je v župniji bolnega, boljšati kar je slabega, neogibno potrebno, da sestavlja cerkveno statistiko.

Člani KA pomagajte duhovnikom sestaviti in voditi statistiko cerkvenega življenja in stanja v župniji! Dolej so morali delati duhovniki take in podobne reči vse sami. Koliko lažje bo vse šlo in koliko se bo daloboljšati, če se boste tudi verniki za take reči zanimali in pri njih pomagali — seveda pod vodstvom in po navodilih duhovnikov! Kateri znajo lepo pisati, bi pomagali tudi pri spisovanju ali vsaj prepisovanju župnih knjig in spisov. Vsaj po mestih bi bilo to mogoče. Po večjih mestih imajo to že uvedeno. Kako lepo, če bo imel dušni pastir tropico dobrih ljudi okoli sebe, — kakor je imel Jezus svoje apostole — ki mu bodo pripravljene pomagati, kjerkoli morejo. To bo res pravo **lajiško apostolstvo**: »Izvoljeno ljudstvo, svet narod, kraljevo duhovništvo«...

Liturgično gibanje.

Liturgija je od cerkve predpisana božja služba z vsemi njenimi molitvami in obredi. Torej cerkveno bogoslužje.

Niso vse pobožnosti, ki se v cerkvi opravljajo, od Cerkve strogo zaukazane. Zaukazane so **liturgične**, druge pa so **ljudske** pobožnosti (n. pr. litanije). Središče in višek božje službe je **sv. maša**. Za njo pridejo **sv. zakramenti**. To so glavni posredovalci milosti božje.

Liturgično gibanje ima ta namen, da bi se ljudstvo bolj živo udeleževalo božje službe, da bi bolj sodelovalo

z liturgijo, darovalo z mašnikom, in po njem s Kristusom samim.

Ljudstvo je malo preveč ločeno od oltarja. Premalo ve, kaj se na oltarju godi. Nekdaj so verniki sami prinašali darove na oltar, z mašnikom vred ali vrsteč se ž njim molili in peli, si dajali poljub miru in bili pri vsaki sv. maši tudi obhajani. Danes pa mašnik bere sv. mašo pri oltarju po svoje, verniki pa vsak po svoje molijo. Zato so v premalo živi zvezi s sv. daritvijo.

Liturgično gibanje posebno močno poudarja tudi veliki pomen župnije in župne cerkve. Vsa župnija naj bo ena velika družina, katere oče je župnik, in vsa ta družina bodi zbrana okrog oltarja, kakor družina doma okoli mize.

Na Slovenskem je liturgično gibanje še malo znano. V Nemčiji ima že vsak boljši vernik v roki mašno knjigo v svojem jeziku, da lahko moli vsak dan iste molitve kakor mašnik pri oltarju. Pri nas s tem šele začnemo. Pa bo že prišlo.

Premalo ali prav nič ne sodeluje ljudstvo tudi pri petju. Mašnik pri oltarju po svoje, pevcu na koru po svoje, ljudstvo pa samo posluša — kakor pri koncertu. Le drugi, ki so za to najeti, naj zanj vse opravijo! To je pomanjkljivost, ki ni brez duševne škode. Mnogi, če sami ne molijo, nimajo od božje službe nič drugega, kakor da tiste pol ure prestopijo ali presedijo v cerkvi. Zato jim ne gre nič v dušo; iz cerkve gredo enako mrzli, kakor so prišli. Ne vedo, kaj se pri oltarju moli, pa tudi ne razumejo, kaj se na koru poje. Čudno ni, če jim je dolgčas v cerkvi in samo čakajo, kdaj da bo konec, da čim hitreje spet zdrvirjo iz cerkve.

Gotovo tudi petje na koru na poslušavce ugodno vpliva, jim vzbuja svete občutke. Skupno petje in skupna molitev pa da ljudem tudi nekaj opraviti, nekaj sodelovanja, in ljudi bolj ogreje. Zato je le čudno, da je pri nas tako malo umevanja in veselja za ljudsko petje. Ko bi vendar to petje prineslo v naše

cerkve nekaj več življenja, nekaj duhovnega veselja, in nekaj svetega ognja, ki so ga ljudje tako potrebni. Iz cerkve naj gredo ljudje ogreti in veseli, božjega duha polni!

Podobno je tudi z lepo **skupno glasno molitvijo**. To mrmranje ali momljanje ni nič kaj spodbudno. Poznani pa župnijo, kjer so ljudje tako lepo glasno in ubrano molili kakor redovniki v koru. Tujci, ki so jih slišali, so jih občudovali; in farani sami so imeli veselje nad tem. »Nikjer tako lepo ne molijo kakor pri nas!« Z nekoliko dobre volje in nekoliko vaje bi bilo to mogoče povsod.

Tudi lepo, pravilno in spoštljivo **poklekovanje** spada k liturgiji. Najprej naj se strogo zahteva to od otrok, potem naj posnemajo drugi! Tisto cincanje pred Najsvetejšim priča, da vera ni globoka; ljudje se ne zavedajo dobro, da stojijo pred Veličanstvom božjim.

Dandanes, ko se ljudje vedno bolj cerkvi odtegujejo in iščejo drugod veselja, je treba, da se služba božja obhaja kar moč lepo, slovesno, prikupljivo, da imajo ljudje veselje nad njo. Taka božja služba vleče. Dokaz šmarnice v Ljubljani. Te se obhajajo z največjo slovesnostjo. Kakor bi bil cel mesec praznik. Vsak dan vabi z vsemi zvonovi, oltarji kar moč okrašeni in bogato razsvetljeni, lepo petje, zraven pa še sprememba govornikov: vse to tako privablja ljudi, da so vsak dan cerkve polne. Tako da je v majniku v Ljubljani zares veselje.

Seveda se mora slovesnost ravnati po velikosti praznika. V duhu cerkve ali liturgije je, da so prazniki stopnjevani po imenitnosti in odličnosti. Prav je, da se s prazniki tudi po vnanje razlikujejo od navadnih dni, da take dneve ljudje tudi bolj k sv. maši pridejo. Prav bi pa bilo, ko bi verniki tudi vedeli, kako cerkev stopnjuje praznike v praznike I. in II. reda itd.

Kako malo ve naše ljudstvo tudi o tem, kaj se godi po naših cerkvah **veliki teden!** Obhajajo se najsvetejše skrivnosti; a ljudstvo se malo udeležuje. Enako bi bilo

želeti, da bi bolj poznali molitve in obrede drugih važnih časov cerkvenega leta, da bi bolj živo s cerkvijo živeli.

Liturgično gibanje bo treba torej pri nas šele začeti, da bo verno ljudstvo bolj deležno duhovnih zakladov, ki so skriti v cerkvenem bogoslužju.

Zasebna pobožnost.

Če z obžalovanjem omenjamo, kar je pomanjkljivega ali napačnega, pa z veseljem poudarjamo, kar je hvale vrednega.

Veselo je, da se evharistično življenje med vernim ljudstvom vedno bolj dviga. Češčenje sv. Rešnjega Telesa, Jezusovega Srca in prejem sv. zakramentov stalno narašča. To je gotovo napredek. Protiutež proti naraščajoči neveri in pokvarjenosti. Prijatelji Jezusovi s tem skušajo popraviti, nadomestiti, zadostiti Bogu za to, kar ga posvetnjaki in mrzlaki žalijo.

Najnovejša pobožnost je »Sveta ura«, češčenje smrtne bridkosti Jezusove v četrtek zvečer. Ta pobožnost je zelo primerna za mesta in kraje, kjer bivajo ljudje blizu cerkve, pa je tudi res vabljava in ganljiva obenem. — Dobri verniki se vedno bolj zavedajo velike in vesele resnice, da sam živi Bog biva stalno v naši sredi in hoče biti naš vsakdanji kruh. Seveda se zavedajo te velike sreče še vedno premalo in je treba to vero le še bolj poživljati in ljubezen vnemati.

Ponekod so pričeli obhajati **obletnico prvega svetega obhajila**. Prvoobhajancem se pridružijo oni, ki obhajajo 10, 20, 25, 30, 40 ali 50 letnico svojega prvega sv. obhajila. Nato imajo tudi malo slavnosti ali so vsaj pogoščeni. Tudi nekaj lepega! Če vam ugaja, poskusite!

Nekaj novega je tudi **Jezusov dan**. To je navodilo, kako naj se preživi cel dan z zvestim izvrševanjem vseh

dolžnosti v čast Bogu in v zadoščanje za grehe, s katerimi svet Jezusa neprenehoma žali. Kdor želi preživljati svoje dneve za Jezusa, dobi v roke listič z več vprašanji in zvečer zapiše, kako je čez dan izvršil dano nalogo. Pri nas je vpeljal to pobožno vajo za otroke verski listič za mladino »Lučka z neba«. Stvar ima svoj začetek na Dunaju. Tam se je med otroci lepo obnesla. Ko se je to razvedelo, so ljudje zaželeli, da se uvede tudi za odrasle. Bomo videli, če bo šlo tudi pri nas.

Le pobožnost križevega pota je zelo opešala; ta je bila prej bolj v navadi. To bi bilo treba zopet poživiti. Vsi svetniki so bili veliki častivci trpljenja Kristusovega in so zajemali iz njega moč za velika dela božja in velike žrtve. Sedanji svet pa o križu ne mara dosti slišati. Treba je, da se vrnemo zopet k vrelcu pristnega krščanstva. In ta teče na Kalvariji. Brez križa ni krščanstva. Poznamo več takih, ki križev pot molijo vsak dan. Kako lepo, hoditi vsak dan po Jezusovem potu! Naj bi bilo vsaj več takih, ki ga molijo vsak teden ali vsaj vsak mesec! Kako so ga časih molili po krščanskem nauku! In kako je ta navada izginila! Ali bi se ne dala ta pobožnost zopet bolj oživiti?

A tudi čiščenje Marijino bi bilo dobro še poglobiti! Široko je Marijino čiščenje precej. Koliko cerkvá, božjih potov, praznikov, molitev, pesmi in Marijinih družb imamo! Šmarnice se povsod z gorečnostjo obhajajo, posebno še po mestih, kar je veselo znamenje. Le globoko je to čiščenje še premalo. Z ono popolno pobožnostjo do Marije, ki jo je učil blaženi Ludovik Grijon, se moramo še bolj seznaniti.

Izredne pobožnosti.

Izredne prireditve v cerkvi: misijon za celo župnijo ali (nezaključene) duhovne vaje za posamezne sta-

nove po župnijah, tridnevnic, ali kakorkoli se imenujejo, so nujno potrebne, ker **ravno ob takih izrednih prireditvah** se nudi najboljša **prilika**, da se oni, ki so cerkvi odtujeni, **privedejo nazaj** k Bogu. Zato naj se prirejajo take pobožnosti večkrat.

Paziti pa je, da se misijon in podobne prireditve dobro **pripravijo!** Kaj prida koristi, če se misijona goreče udeležujejo tisti, ki so že sicer pridni; onih, ki so ga resnično potrebni, pa zraven ni! Priprava naj meri torej posebno na to, kako pritegniti mrzle in zgubljene. Tu ima KA priliko pokazati svojo gorečnost in spretnost.

Nekje po mestih in industrijskih krajih izdado pred misijonom in razpošljejo vsem družinam tri številke posebnega misijonskega lista. Še prej pa sestavijo poseben misijonski odbor iz najboljših župljanov, ki si razdeli vso župnijo medse. Vsak član tega številnega odbora prevzame en del družin, v katerih bo agitiral in skrbel, da spravi vse k misijonu. Traja pa misijon redno 17 dni: tri dni za otroke, en teden za ženske, zadnji teden za moške. Otroci pridobijo za misijon starše in druge, ženske pa moške.

Na dobrih kmečkih župnijah, kjer hodijo v cerkev še vsi in tam slišijo vabilo k misijonu, take agitacije ni treba. Žal tudi na Slovenskem že skoro ni župnije, kjer bi ne bilo zgublencev, ki ne hodijo v cerkev. Take pa je treba na vsak način **osebno obiskati in povabiti**, enkrat ali večkrat, da se privabijo. Kdo naj to stori, je stvar dogovora. Zdaj ko mora biti v vsaki župniji svet KA, to lahko prevzame ta. Če pa treba, se v ta namen lahko svet še razširi.

Predvsem pa je treba za uspeh misijona **moliti**, veliko moliti.

Po končanem misijonu je treba za one, ki so se v misijonu k cerkvi vrnili, **skrbeti**, da **ostanejo zvesti**. Treba je ž njimi vzdrževati **osebni stik**. Kdo in kako naj to stori, je spet stvar dogovora. Najbolje, da se pridružijo kaki cerkveni družbi; če ne, jih je treba

vsaj časih **obiskati** in v dobrem utrjevati, sicer se uspeh lahko spet zgubi.

Poleg misijonov in podobnih pobožnosti versko prepričanje podžigajo in poživljajo tudi razni cerkveni **shodi**, marijanski, evharistični itd. in **romanja**. Ali za vse vernike brez razlike, ali za posamezne stanove. Ali za ves narod, ali za posamezna okrožja (dekanije), ali posamezne župnije. Vsak tak shod, če je dobro prirejen, če udeleženci slišijo navdušene govore in sami navdušeno prepevajo, udeležence versko poživi. Če kri po životu zastaja, telo hira; če se pridno pretaka, je zdravo. Saj razumete primeri! Le **veliko gibanja!** Zato naj KA skrbi, da se **taki shodi in romanja prirejajo večkrat**. Za vse stanove. Predvsem za fante: fantovski tabori. **Vsako leto** en tak tabor ni preveč. Tudi za dekleta ne. Za može in žene, če ne vsako, **vsaj vsako drugo ali tretje leto**.

Duhovne vaje.

Dober kristjan ne služi Bogu samo za silo, le da bi peklu pete odnesel, ampak se želi dvigniti v službi in ljubezni božji višje, kar najvišje more. Eno najboljših sredstev v ta namen so duhovne vaje. V njih človek spozna jasno svoj visoki cilj na svetu in sredstva v dosego tega cilja.

Dolgo časa so delali takoimenovane »zaključene« duhovne vaje, v katerih se človek zapre pred svetom in peča edino s stanjem svoje duše, samo duhovniki in redovniki ter redovnice. V novejšem času so začeli vabiti v duhovne vaje tudi svetne ljudi in v ta namen zidati posebne domove. V teh kratkih desetletjih pa se je gibanje za duhovne vaje močno razmahnilo. Po vseh katoliških deželah je v teku nedolгих let nastalo veliko domov duhovnih vaj. Predvsem vabijo v duhovne vaje

moške, da bi se bolj ogreli za versko življenje. Seveda pa ženske nočejo za moškimi zaostati. Ravno potom duhovnih vaj upajo krščansko družbo duhovno prenoviti. V celi Nemčiji je takih domov že nad 70. V mali Holandiji 11. Na stotisoče mož je bilo v teku teh let v duhovnih vajah, med njimi tudi visoki gospodje, ministri, poslanci i. dr.

Na Slovenskem imamo šele en popoln dom duhovnih vaj: pri oo. jezuitih v Ljubljani. In to le za moške.

Zato naj bi si KA v celoti tudi to vzela za svojo nalogo: skrbeti za to, da pridemo polagoma do zadostnega števila domov duhovnih vaj.

Ni pa mogoče, da bi naenkrat postavili celo vrsto novih domov. Morebiti pa je mogoče, da bi za to uporabili in priredili kake zasilne prostore: v kakem samostanu, na kakem božjem potu, ali kjerkoli je mogoče nekaj ljudi spraviti pod streho. Tudi po drugih deželah si pomagajo tako. Čujte! Koroški Slovenci imajo že tri take zasilne domove duhovnih vaj. V Št. Janžu v Rožu so porabili za to prazno župnišče; v Tinjah del velikega župnišča, ki je bilo prej samostan; v Podravljah neki hotel (!), ki je pozimi prazen. Četrty dom, za Zilsko dolino, se že pripravlja.

Ideal bi bil, da bi imela dom duhovnih vaj v s a k a d e k a n i j a. Nekatere škofije imajo tudi fond, iz katerega podpirajo revne udeležence duhovnih vaj. A iz česa bi se pri nas zbiral tak zaklad, to je uganka, ki jo je treba šele reševati.

Bolniki.

Zdi se, da KA nima z bolniki nič opraviti, bolniki pa z njo ne. Bolnike naj previdi duhovnik, kaj hočejo še drugega? In kako naj bolnik na postelji pomaga pri KA?!

In vendar!

Skrb za bolnike je stvar tolike važnosti, da duhovnik težko vse sam opravi. Glavno delo pač; a ne gre, da bi se drugi za bolnika nič ne brigali, češ, saj sta z gospodom opravila!

Kjer so domači bolnikovi verni, že sami skrbijo, da je bolnik pravočasno previden. A v naših časih je in bo vedno več takih, posebno po mestih in industrijskih krajih, ki se tudi za to ne brigajo dosti, ali si celó želijo duhovnika daleč proč od hiše. Neumljivo neumen in smešen je pri nekaterih strah pred duhovnikom na zadnjo uro. Ljudje, ki se štejejo za izobražene, so zariti v neumno misel, da če pride duhovnik blizu, je gotova smrt.

Člani KA, to je: vsi dobri kristjani, štejte si v dolžnost, skrbeti za to, da nobeden v vaši okolici ne umrje nepreviden! Če domači za to pravočasno ne skrbe, poskrbite vi! In sicer tako, da bolnika in njegove domače sami do tega pripravite, ali — če tega ne morete — vsaj duhovnika opozorite na bolnika.

In to je najodličnejša katoliška akcija: pripraviti dušo za srečno večnost.

Ko je bolnik previden, je glavno delo pač opravljeno. Ni pa še, kakor se navadno misli, vse brige za bolnika konec. Čas bolezní je neizmerno dragocen. Ta čas naj bi bolnik dobro izrabil. Tudi če ozdravi; če ne ozdravi, pa tembolj! Zadnji dnevi žetve so. Tu velja posebno: »Delajte, dokler je čas; pride noč, ko ne bo mogoče več delati!« Te zadnje ure naj bolnik kar mogoče dobro izrabi, naj si še nabira zakladov za nebesa. »Kdor pičlo seje, bo pičlo žel; kdor seje obilno, bo tudi žel obilno.« Bolnik sam pa večinoma ne more veliko več storiti. Opešane telesne moči ovirajo tudi duha, da ne more, kakor bi rad. V bolezní se težko moli. Pomagati mu torej morajo drugi. Duhovnik morda ne more bolnika večkrat obiskati. Po razsežnih farah, kjer so ljudje po dve uri daleč od cerkve, kako naj duhovnik

bolnika večkrat obišče? Pa tudi sicer so duhovniki morda zaradi preobilnega dela zadržani.

Treba je, da so povsod dobri ljudje, ki bolnike obiskujejo in znajo z njimi tudi prav ravnati. **Obiskovanje bolnikov je eno najboljših del telesnega in dušnega usmiljenja.** Samaritansko delo. Posebno je dobro obiskovati revne bolnike, ki so navadno zelo zapuščeni. Jezusa samega obišče, kdor takega obišče. Že obisk sam reveža razveseli, ko vidi, da se vendar kdo zanj briga. Še bolj se mu obraz razvedri, če mu kaj prinesesh.

Vendar ne samo telesne pomoči potrebuje bolnik, ampak tudi dušne. Treba je bolnika potolažiti in njegove misli obračati na Boga in na večnost. Bolnik naj se skuša kar moč v božjo voljo vdati, svojo bolezen voljno prenašati in jo vsak dan Bogu darovati. Pogostokrat naj se v duhu z Bogom združuje, obuja dejanja ljubezni, vdanosti in kesanja. Vsak dan naj gre v duhu k sv. maši in se duhovno obhaja. Skuša naj dobiti še kolikor more odpustkov, da mu bodo vice okrajšane.

Če bolnik tega sam ne more ali ne zna, mu mora kdo pomagati. Pri vsakem bolniku naj bi bila knjiga za bolnike, iz katere naj se mu vsak dan nekaj — prav počasi — bere.

Spredaj smo rekli, da je trpljenje močnejše od molitve; ojačena molitev. Ali nismo slišali, da se s trpljenjem reši več duš, kakor z najsijajnejšimi pridigami? Ali nismo rekli, če kdo ne more KA drugače pomagati, naj zanjo moli? Še bolje pa, če zanjo trpi. Vidite, da **tudi bolniki lahko sodelujejo pri KA.** In še prav krepko.

Na Nizozemskem, kjer katoličani prednačijo v vsakem oziru, so uvedli tudi »Apostolstvo bolnikov«. In že ga imajo tudi v Nemčiji. Zakaj tudi mi ne? Da, tudi pri nas hočemo vpeljati Apostolstvo bolnikov. Danes, ko se vse organizira, organizirajmo še bolnike! Na slovenskem Koroškem so že začeli. Bolnikom se pošiljajo od časa do časa — morda vsak mesec — tolažilna pisma, bolniki pa darujejo svoje trpljenje za namene

KA. Bolniki bodo imeli pri tem svojo tolažbo, KA pa bo imela od njih svojo izdatno pomoč. Medtem, ko bomo mi sejali, bodo oni zalivali.

Cerkve.

Če hočemo, da se bo mogla opravljati božja služba v zadostni meri in potrebi, je predvsem treba, da je dosti cerkva, župnij in duhovnikov. Brez cerkve in duhovnika ni božje službe, ni sv. maše, ni pridige, ni zakramentov, ni verskega življenja in ni vere. Je konec vsega duhovnega življenja.

To vidimo preočividno v naših časih po velikih mestih in industrijskih krajih. Zakaj je v mestih toliko nevere in nemorale? Poleg splošnega proticerkvenega toka časa je eden glavnih vzrokov temu ta, ker niso imeli in še nimajo zadosti cerkva. Nastala so cela nova mesta — a brez cerkva. Tako so nastale župnije s 30, 40, 50, 60 in 70.000 dušami. In vendar bi nobena župnija ne smela šteti vsaj ne nad 10.000 duš; bolj prav pa ne nad 6000.

Kjer so pa katoličani budni in skrbni, jih razmere tako ne prehitijo. V mestu Heerlen, središču industrije na Holandskem, mi je povedal dekan, da je bilo v 17 letih pozidanih 17 novih cerkva in kapel (!) Za vsakih novih 2000 duš postavijo novo cerkev.

Tudi na Slovenskem bi se lahko pokazalo na ta ali oni kraj, kjer bi bilo nujno treba nove cerkve ali nove župnije. **Katoliške akcije skrb bodi povsod, da se izpolni ta pogoj, brez katerega ni verskega življenja!** Povsod, kjer nastane nova cerkev, se vzbudi tudi novo življenje. Priča Vič in Šiška pri Ljubljani, najnovejši čas pa Hrastnik. Drevesa, o katerih se je zdelo, da so se že posušila, znova ožive, ozelene, zacvetó. Prava verska pomlad. Saj ni treba povsod takoj veličastne in dragocene cerkve.

Vse take kraje je treba imeti v evidenci, da se čimprej odpomore potrebi! Ljubi Bog, ki se je zadovoljil v Betlehemu s hlevcem, je zadovoljen v sili tudi z najskromnejšim bivališčem. Zaenkrat zadostuje zasilna cerkev v kaki dvorani ali se kako drugo staro poslopje pretvori v cerkev, ali se postavi lesena baraka, dokler ni mogoče postaviti »poštene« cerkve. Enako so naredili v Hrastniku. In tako bi bilo mogoče še kje drugje.

Dobri kristjani vedno radi **darujejo** za cerkvene potrebe in druge dobre namene. Na Holandskem so katoličani tako radodarni, da pri eni maši pobirajo po cerkvi dvakrat ali trikrat za različne dobre namene. Imajo pa res prekrasne cerkve. In koliko darujejo za misijone! Živa vera rada prinaša tudi gmotne žrtve.

Duhovniki.

Cerkev pa je prazna in mrtva, če ni v njej — duhovnika. Pomanjkanje duhovnikov je druga rana na telesu cerkve. V mnogih katoliških deželah manjka duhovnikov. V nekaterih prav posebno. Tudi po vseh škofijah, koder bivajo Slovenci, je pomanjkanje občutno, ponekod kričeče.

Pred sto leti je bilo v ljubljanski škofiji toliko duhovnikov, da škof ni mogel vseh nastaviti. Morali so čakati na službe. Po nekaterih farah, kjer sta bila takrat dva kaplana, zdaj ni nobenega. In vendar sta bili v deželi takrat samo dve gimnaziji, zdaj jih je pa sedem (!). In nobene železnice, po kateri bi se bili vozili dijaki iz daljnih krajev v šolo. Kako so se časi spremenili!...

Seveda časih si je štela vsaka hiša v največjo čast in vsaka mati v največjo srečo, imeti sina-duhovnika. V naših časih ni več tako. — Gotovo je potrebno skrbeti tudi za to, da imamo dosti izobraženih katoliških mož svetnih stanov. Vsa čast takim možem! Nujno

so nam potrebni. Toda za versko življenje so predvsem potrebni duhovniki.

Duhovniki prihajajo iz dobrih vernih družin. V Kanadi, kjer je tudi jako cvetoče krščanstvo, je v nekem zboru pozval škof može, ki imajo sinove duhovnike, naj vstanejo. Vstali so vsi. Tudi število duhovništva je toplomer verskega stanja kake dežele ali naroda. Seveda igrajo pri tem tudi gmotne razmere svojo vlogo. Da bi se dobilo zadostno število duhovnikov, zato bi bilo treba **napeti vse moči**.

Kako naj se temu pomanjkanju odpomore, o tem tu ni mogoče obširno pisati. Za duhovniški naraščaj skrbijo predvsem škofje — s tem, da ustanovljajo zavode za vzgojo mladeničev. A tudi **ljudstvo bi moralo pri tem bolj sodelovati**. Predvsem te zavode podpirati. Pa še kako. Ljudje hočejo imeti duhovnike, a da bi se duhovniki tudi vzgojili, za to ne storijo skoro nič ali le malo. Kdo bo duhovnik in koliko jih bo, to se prepušča preveč slučajju. Prepušča le staršem kakega dijaka, ki morajo nositi vse breme njegovega šolanja. Nekateri župnije ne dajo leta in leta nobenega duhovnika, imeti jih pa le hočejo. Zalagati jih morajo druge župnije. To ni v redu. Vsaka župnija bi morala dati najmanj toliko duhovnikov, kolikor jih sama potrebuje. In še nekaj več, ker jih osrednje vodstvo škofije tudi precej potrebuje. Tudi redovi potrebujejo redovnikov in poganske dežele potrebujejo misijonarjev. In kje naj se ti vzamejo, če jih krščansko ljudstvo ne da?

Poglejte po svoji fari! Ali stori v tem svojo dolžnost? Če ne, kaj mislite storiti? Če starši kakega nadarjenega dečka ne zmorejo stroškov za šolanje, bi morala pomagati k temu cela župnija. Posebno bolj premožne osebe. Ni dolžna ena sama, morda celo revna družina skrbeti za to, da imajo vsi drugi duhovnika.

Pa tudi **moliti** je treba za duhovnike! »Prositate Gospoda žetve, naj pošlje delavcev na svojo žetev!« Moliti, da bi duhovnikov bilo dosti; moliti pa tudi, da bi

Bog blagoslavljal njih trud. Duhovniki imamo neizmerno odgovoren in težek poklic. Tako ogromno, v večnost segajoče breme — pa tako šibka človeška ramena! Človek bi se skoro zgrudil pod to silo odgovornosti! Verniki na to premalo mislite. Kdor moli za mašnike, moli tudi za grešnike, moli za cerkev, moli za zmago božjega kraljestva, moli za zveličanje duš. O, duhovniki potrebujemo mnogo molitve!

Šola.

Kaj pa ima KA s šolo opraviti? Glede šole KA za sedaj ne more kaj storiti. Država si je prisvojila pravico do šole in to se ne da lahko preurediti.

Je pa šola tolike važnosti, da jej morajo katoličani obračati vso pozornost. Dokler katoliško ljudstvo ne more dobiti šole po svoji želji, mora imeti o njej vsaj p r a v e p o j m e. Zato nekaj besedi tukaj tudi o njej.

Okrožnica Pija XI. o vzgoji nam te pojme pojasnuje in utemeljuje:

Vzgoja je stvar 1. cerkve, 2. staršev, 3. države.

»Cerkve zato, ker so katoliški otroci po svetem krstu postali člani katoliške cerkve in otroci božji, ustvarjeni ne samo za par let na svetu, marveč da dosežejo svoj končni cilj: nebesa. K temu cilju jih mora in more voditi ravno cerkev.

Starši imajo pravico in dolžnost vzgoje, ker so otroci po naravi njihovi, ker jim dajo in ohranjujejo življenje in so odgovorni za njihovo vzgojo. Zato ne sme biti vzgoje, s katero bi starši ne bili zadovoljni!

Krščansko ljudstvo se je s sedanjo šolo preveč sprijaznilo. Katoličani ne morejo in ne smejo biti zadovoljni s šolo, ki, razen v dveh urah veronauka na teden,

ne pozna duše; ki usmerja ves pouk edino na otrokovo kratko zemeljsko življenje, večnega cilja pa nič ne upošteva. Posebno ne morejo in ne smejo biti zadovoljni, da otroke poučujejo in vzgojujejo učitelji, ki verskih dolžnosti ne izpolnjujejo, ki so torej otrokom v tem oziru v pohujšanje. Da se krščanski otroci po sili izročajo v roke takim ljudem, temu bi moralo krščansko ljudstvo ugovarjati.«

Ko so v Alzaciji Francozi hoteli prejšnjo versko šolo spremeniti v laiško, je ljudstvo povsod vzdignilo tak odpor, da je vlada morala odnehati. Ej, še marsikje bi bilo drugače, ko bi katoličani imeli malo odločnosti!

Katoličani moramo stremiti za **versko šolo**, kakršna je v naprednih deželah: Nemčiji, Belgiji in Holandiji.

Da sedanja šola našim namenom v smislu papeževe okrožnice ne ustreza, tega se morajo katoličani vedno zavedati! In kadar gre za kako spremembo v šolskem vprašanju, mora KA stati na straži!

Družbe in društva.

Da so katoliške družbe in društva potrebna, tega ne bomo utemeljevali.

Čimbolj je duhovnik v tesni dotiki z ljudmi, tem bolj lahko nanje vpliva. V cerkvi jih vidi le od daleč in tam govori vsem enako. Izven cerkve pa z vsakim posameznim ne more veliko občevati. Zato se združijo po stanovih, da more priti z večimi naenkrat večkrat skupaj. Družbe in društva so **st a n o v s k o d u š e s k r b s t v o**. (V isti namen je zelo koristno tudi **velikonočno izpraševanje**.)

Vprašanje je le, kake družbe ali društva naj bodo in kako jih je treba voditi.

Vse katoliško družbeno ali društveno življenje hoče

in mora biti v podporo cerkvi. Zato mora imeti prav isti cilj: **krščansko življenje članov**. Vse, kar se v društvu godi, je samo sredstvo k temu cilju. Kar temu cilju nasprotuje ali ga ovira, je od zla in ne spada v katoliško društvo.

Iz tega razloga se je treba vprašati, če so se naša društva doslej gibala vselej popolnoma v pravi smeri. Ali niso ponekod sredstva postala preveč namen? Ali ni bil trud sicer velik, uspeh za versko življenje pa prav majhen? . . .

Namen je bil pri tem gotovo dober. A namen še ni zadosti. Da bi ljudje, zlasti mladi, ostali zvesti cerkvi, da bi ne prešli v tabor sovražnikov božjih, se jim je marsikaj dovolilo, kar bi se sicer ne dovolilo. Društvo naj ne vodi od cerkve ampak v cerkev, kar bi bilo v popolnem nasprotju z namenom kat. društev. Seveda moramo rabiti vsa sredstva modernega napredka. Da pa dekleta pozno ponoči hodijo od doma in domov, tega ne opravičuje noben moderni napredek. Pošteno dekle bodi ponoči doma! To pravilo je veljalo nekdanj in bo veljavno do konca sveta. Tudi fantje se ponoči naučijo več slabega kakor dobrega. Priložnost dela grešnika. Skrbni starši ne puščajo svojih fantov in deklet zvečer od doma. In prav imajo! Društveno življenje ne sme motiti družinskega življenja. Družina je prvo in najjemenitnejše društvo, ustanovljeno od Boga samega. Če nam to razpade, nas ne reši nobeno drugo društvo.

KA zahteva organizacije, ki so v službi cerkve in vere. Ki vodijo v cerkev, ne mimo cerkve! Tako katoliško organizacijo imajo pri drugih narodih. Navadno od članov katoliških organizacij povsod zahtevajo ali vsaj priporočajo **mesečno sv. obhajilo**. Trud s takimi organizacijami se res izplača.

Začeti je treba že z otroki v šolski dobi. Za te imamo lepo družbico: **Marijin vrtec**. Vse otroke v Marijin vrtec! Tu jih zgradimo pred kačami, ki se plazijo po svetu! Tu jih izročimo Mariji v varstvo!

Tu jih vodimo k Jezusu, ki jih želi imeti pri sebi! Tu naj se privadijo na mesečno sv. obhajilo, ki naj ga nadaljujejo tudi potem, ko iz šole izostanejo. Vse nedolžne, o Marija mati, sprejmi v milostno srce; varuj, varuj njih nedolžnost, varuj, da je ne izgube!

Za dekleta so se obnesle **Marijine družbe**. In nam ni treba iskati nič boljšega. Kar pri teh ostanimo! — Žal, se sliši, da tudi Marijine družbe ponekod pešajo. Da dekleta nimajo več takega veselja za družbo kakor prej. Temu je kriv posvetni duh, duh prostosti in uživanja-željnosti, ki je po vojski tako zašel med ljudstvo. Treba bo pač tega hudobnega duha izganjati kar najbolj mogoče. In sploh storiti vse, da se družbe s prvotnim duhom prenovijo in poživijo.

Kaj pa za **fante**? Tudi fantje potrebujejo in najbolj potrebujejo **verske vzgoje**. Zato pa tudi **verske organizacije**, — naj že nosi kakršnokoli ime. Samo svetno društvo ne zadostuje. Pravijo pa, da Marijina družba fantov ne vleče. Mogoče da bi kako drugo ime bolj vleklo. Res da mnogi fantje, žalibog, niso zreli za Mar. družbo. Prav tako je pa tudi res, da so pa zopet mnogi fantje sprejemljivi in vneti za kaj božjega in tudi za Marijino družbo. Skušnja na več krajih uči, da se jih za družbo dobi dokaj več kakor za posvetno društvo. O, tudi fantje so dovzetni za verske ideale, zmožni največjega verskega navdušenja. Morda je začetek marsikje težak. Morda težko led prebiti; ko se prebije, pa gre. Kjer bi s starejšimi res ne šlo, morajo fantiči iz Mar. vrtca, ko dosti odrastejo, stvoriti Mar. družbo, ako nočemo, da seme sejano v vrtcu, ne zamre. O, **tudi pri nas so mogoče lepe mladeniške Mar. družbe!** Nič pa ni pod solncem lepšega kakor dober, priden, nedolžen fant. Oj, kako bi ga človek objel! Še lepše seveda je cela truma takih dobrih fantov. Najlepše pa tako trumo videti zbrano pred obhajilno mizo. O, tudi iz naših fantov se da napraviti kaj lepega! Tudi naši, ko se versko razgrejejo, bodo klicali kakor oni v Belgiji: Živio

Kristus-kralj! Mi ga hočemo ponesti nazaj v človeško družbo!

Tudi za žene je priporočljiva Marijina družba ali pa »družba žena in mater«. Čudno pa je, da se ponekod žene Marijine družbe boje. Ali se jim zdijo zahteve prevelike ali kali? Poznamo pokrajine, kjer imajo v vsaki župniji družbo mater, v kateri so skoro vse žene cele župnije. Z družbo je združena tudi podporna blagajna, ki preskrbi umrli lep pogreb in domačim še nekaj izplača. In tudi to marsikatero pritegne k družbi. Neko organizacijo mater — najbolje seveda Marijino — bi bilo želeti v vsaki župniji. Saj vemo, kako vlogo igra mati v družini in v človeški družbi. »Dajte mi dobrih mater in jaz bom sprebrnil cel svet!« Z materami se truditi, je najbolj hvaležno, pravijo skušeni možje; z njimi se lahko najbolje pogovoriš o vseh zadevah v župniji. Dobre matere — dobri otroci, in to je vse!

Za može **Apostolstvo mož**. To je že v mnogih naših župnijah vpeljano, težave so premagane in se, hvala Bogu, dobro obnaša. V tem smislu naj se nadaljuje povsod! To je res pravo apostolstvo: prebiti led duševne mrzlotte, prelomiti staro navado, da bi hodili k spovedi le dvakrat na leto, vlivati drugim možem poguma in ognja za božjo stvar. — Imamo pa tudi nekaj Mar. družb za može. In nekaj prav lepih.

Tako bi bili organizirani vsi štirje stanovi. Štirje stebri verskega življenja v fari in stebri KA še posebej.

Prosvetno društvo naj pa nudi ljudem to, kar jim cerkev ne more. Ni pa toliko poklic katoliških društev posredovati ljudem samo splošno izobrazbo. Saj so v svetnih rečeh ljudje vedno bolj prebrisan, a v verskih v isti meri vedno bolj nevedni. V tem greši že šola, da polni samo glavo, srca pa pušča prazna. Kultura, ki ni globoko krščanska, ljudi le mehkuži in kviri. Danes je treba ljudi učiti preprostosti, ne rafiniranosti. Poklic katoliškega društva je torej dati svojim udom srčno oliko in krščansko izobrazbo, **utrditi jih v ver-**

skem prepričanju in življenju, oborožiti jih za boj zoper moderno poganstvo in pokvarjenost. Na to mora meriti vsa naša »prosveta«. In vsa zabava mora biti taka, da ne pride navskriž s krščansko moralno. Vse naj se vrši o pravem času: kar le mogoče podnevi, ne ponoči. Noč ima svojo moč. — Nekoliko drugače je v mestu, kjer imajo ljudje blizu domu in ne po samoti. Nikakor pa niso ponočna pota za mlade ljudi po deželi, kjer imajo domu daleč in po samotnih potih. Naj skrbi KA, da se bodo vodila katoliška društva v tem smislu!

Tisk.

Velemoč! Kdo je ne pozna? O važnosti tiska se je že toliko pisalo, da je tukaj odveč vsaka beseda.

Pri vsem tem smo pa katoličani še vedno daleč za nasprotniki božjega kraljestva. V tem se posebno vidi, kako so otroci sveta modrejši v svojem rodu. Ko bi mi za njimi, ki so daleč pred nami, vsaj pošteno stopili, da jih dohitimo! Toda kaj govoriti! Mi smo Katoliška akcija. Delati treba!

Kaj naj torej stori KA v tem oziru!

Prvič imej natančno **evidenco** (pregled) o stanju časništva po celi župniji! Statistiko! Drugič uvedi **agitacijo od osebe do osebe** za razširjenje dobrega časništva! Kar se ni storilo prej, dokler KA še nismo poznali, naj se stori sedaj, ko jo imamo.

Vsaka družina naj ima vsaj en nabožen **list**. Imen nam ni treba naštevati, saj jih poznate. Enako tudi politične liste. Vsaka družina naj postane članica Družbe sv. Mohorja. Nekateri župnije imajo že svoja glasila. Razume se, da bo KA za to skrbela, da pridejo ti v roke kolikor moči vsem župljanom.

Podobno je s **knjigami**. Zadnja leta raznašajo in ponujajo najbolj umazano tiskano robo po vseh hišah do

najvišjih vrhov, koder še biva slovenski človek. Pred temi umazanimi kramarji je treba najprej svariti: Ničesar kupiti, česar ne poznaš, da je dobro! A ne samo svariti ljudi, ampak jim tudi dobro berilo ponuditi. In vsiliti, če je treba! Da, tudi malo vsiliti, kajti dobra stvar gre zmirom s težavo.*

* Bodi dovoljeno, da pokažemo na en primer. Knjižici »Slovensko dekle« in »Fantič le gor' vstan'!« sta tiste vrste, da bi imeli priti v roke vsakemu, dobesedno vsakemu fantu in dekletu, kdor je sprejemljiv za kako dobro besedo. Le potem bi svoj namen dosegli, le potem bi kaj izdali, življenje mladih ljudi res kaj pre naredili. Kakor ima vsak otrok svoj katekizem, podobno je potrebna vsakemu odrasčajočemu fantu in dekletu knjižica, ki mu je ka ž i p o t skoz tako nevarna leta mladosti. Kažipot fantom in dekletom hočeta biti imenovani knjižici. Kako so ga potrebni! A ta kažipot imajo dozdej večinoma le fantje in dekleta, ki so že itak dobri; oni pa, ki bi tega najbolj potrebovali, nič ne vedo o tem. Na ta način ne pridemo nikamor naprej. In ker ne pridemo naprej, gremo nazaj. Dobra stvar ne prodre do tistih, katerim je namenjena; ostane le na površju in zato ostane vse pri starem. Kakor če osušeno zemljo dež le po vrhu poškropi, je malo več kot nič. Do korenin mora priti! Kako potrebno je našim fantom oči odpreti in jim pokazati svet in njih mladost v pravi luči, ko ga v tako napačni luči gledajo! Kako potrebno življenje teh fantov, ki je pogostokrat tako zgrešeno, temeljito presukati, naravnati, dvigniti, požlahtniti. Kako jim želimo lepo in srečno mladost, ko je sedaj tolikokrat omadeževana in zavožena! Če fantje na samo sveto noč po polnočnici čakajo pred cerkvijo druge fante, da jih pretepejo, potolčejo in zabodejo, kaj naj rečemo na to?! Bože mili! Ali je to krščansko? To je slabše kot pogansko! In take grozote se godijo še vedno. To se je zgodilo nekje letos! Oh, življenje večine naših fantov bi moralo biti drugačno, vse drugačno! In koliko še vedno grešnega znanja med mladimi ljudmi, potepanega cvetja mladosti, prevaranih nad, kešanja, sramote, uničene srčce, strtih src!... Kako rad bi jim človek pomagal do lepše mladosti, rad dal na roko lahko sredstvo, ki bi morda vendar marsikoga rešilo propada — in kako bridko, da ne more!... Le o eni župniji smo slišali: Pri nas mora imeti to vsak fant! In res se je razpečalo samo fantom nad sto izvodov. Dekletom pa gotovo tudi. Na ta način se kaj naredi! Katoliška akcija mora biti urejena in izvedena tako, da doseže zadnjega človeka!

Te dve knjižici bi se morali pri skupnih shodih, fantovskih kakor dekliških, skupno brati, temeljito jih predelati in prebaviti, tako da bi jim prešle v meso in kri. V eni fantovski (dijaški)

Po drugih deželah prodajajo zdaj dobre knjige v cerkvi sami. Ne da bi barantali! Za durmi stoji neke vrste omara ali stojnica, kjer so knjige očitno razstavljene. Čudno, da nihče nič ne ukrade. Vsak si knjigo kar sam vzame, katero hoče, denar pa vrže v pušico. Pri nas najbrž kmalu ne bo kaj takega. Pač pa bi bilo prav, če bi dobre knjige prodajali pred cerkvijo ali pri cerkvenih vratih. V Ljubljani pri par cerkvah to že delajo. V bližini cerkve (v društvenem domu ali župnišču) pa naj bi bila zaloga dobrih knjig vedno vsakemu na razpolago. Še bolje pa, če se kolportirajo (raznašajo) od hiše do hiše, od osebe do osebe. A ravno kolportaža je pri nas še na slabem. In to razviti, je stvar KA. Ta ima skrbeti, da vse dobre, ljudstvu, oziroma posameznim stanovom in osebam primerne in potrebne knjige pridejo dotičnikom, za katere so pisane, v roke. Da, danes, ko imajo ljudje vsake vrste beriva na izbiro, moraš ljudem dobro stvar v hišo prinesiti! Ako se reče le: tu in tam dobiš naprodaj, pridejo iskat le najboljši; najbolj potrebni pa gotovo ne. **Protestantsko sv. pismo pač raznašajo po hišah in ga res nekaterim ljudem vsilijo; koliko bolj bi smeli in morali raznašati domače dobre knjige!** Vseh seveda ni mogoče, da se ljudje ne naveličajo, pa vsaj bolj važne in potrebne. Dobre dekleta Mar. družbe so to že dozdej nekoliko delale, zanaprej naj bi to še bolj splošno prišlo v navado. Lepo bi bilo, da bi se tudi dobri fantje dobili za to. Če ne storijo tega iz same gorečnosti, naj se jim trud malo poplača. — Ako je pa to potrebno po deželi, koliko bolj

družbi so jo tako čitali in se pri tem še prav dobro zabavali. — Četudi se pa bero skupno, naj bi imel knjižico vendar tudi vsak zase, da jo lahko večkrat pogleda in prebira. Dobra stvar se mora brati večkrat, sicer se vse pozabi. — Knjižici kažeta mladini pot do lepše mladosti. Pokažimo jim jo!

Kot molitvenik pa naj se širi med fanti škofa Rožmana »Besede življenja«, ki ima tudi zelo lepa navodila za življenje.

še po mestih! Mestne Mar. družbe naj bi videle prav posebno v tem svoje apostolstvo.

Skrb za dober tisk je ena glavnih nalog KA.

Dobrodelnost.

Tudi o tem se je v letih po vojski že mnogo pisalo. Vendar se dozdej stvar še ni dosti razgibala. Zadnji čas se je ustanovila »Karitativna zveza«. Upajmo, da se bo začelo na tem polju živahnejše delo.

Kristjani se še vedno premalo zavedamo, da je dobrodelnost ali dejanska ljubezen do bližnjega **jedro in bistvo delovnega krščanstva**. Da ni dosti samo moliti in v cerkev hoditi, marveč da je treba vero z deli ljubezni v dejanju pokazati. To nam Kristus v evangeliju z vso jasnostjo in določnostjo zatrjuje. Izreki njegovi o tem so tako znani, da jih ni treba ponavljati. Ljubezen je glavni znak krščanstva. Ljubezen pa ne samo v besedah in občutkih, marveč v dejanju. Najjasneje nam je to dal vedeti Gospod v slovesni napovedi o vesoljni sodbi. Le po dobrih delih bo večni Sodnik odločil večno usodo. Kdor se bo imel izkazati z dobrimi deli, bo sprejet med izvoljene; kdor bo pa prišel pred sodbo s praznimi rokami, bo zavržen. Ali se mi tega pač dosti zavedamo?! ... Ali nismo na to premočno pozabili? ... Menimo, da smo dobri kristjani, če le molimo in v cerkev hodimo. Gotovo potrebno, a vse pa še ni. Eno je treba storiti, drugega ne opustiti. Živeje kot doslej se moramo začeti zavedati, da si z dobrimi deli najbolj naklonimo božje usmiljenje in odpremo nebeška vrata. Kar smo siromakom storili, to smo Jezusu samemu storili. Kolika čast streči siromakom! Jezus je hodeč po sveti deželi na vse strani delil dobrote. Podobno mi hodeč po zemlji izvršujemo telesna in dušna dela usmilje-

nja, kolikor največ moremo. Potreb in prilik je dosti, samo videti jih je treba.

Kako le morejo nekateri sedeti na kupih denarja, privoščiti svojemu telesu vse ugodnosti, imeti celo zalogo nepotrebnih dragih oblek, plaščev, kožuhov in druge navlake, zalivati se toliko s pijačami, izmetavati za golo zabavo toliko denarja, — ko nimajo mnogi niti strehe nad glavo, spijo po lopah, šupah, pod kozolci, pod mostovi, pod milim nebom, brez vsake odeje, nimajo ne gorke sobe pozimi, ne obleke razen nekaj raztrganih cap, se ne morejo preobleči, imajo ene same raztrgane čevlje, vsi premočeni se ne morejo preobuti, trepečejo od mraza, stradajo, so po cel dan brez potrebne jedi, cele dneve brez gorkega v ustih . . . Kako je mogoče gledati to kričečo bedo, sam pa se valjati v preobilju! Ni klical Kristus zastonj bogatinom gorje, ni bil brez vzroka bogatin pokopan v pekel, ubogi Lazar pa v Abrahamovo naročje. Pa se tudi ne širi po vseh deželah brez vzroka komunizem, ko se posedujoči še sedaj ne zrajtajo in ne zbrihtajo, da je Bog ustvaril jed in obleko za vse ljudi, ne samo za nekatere. Kaj bi se dalo bede polajšati, ljudem življenje omiliti, ko bi tisti, ki imajo, ljubili bližnjega le pol toliko kakor samega sebe, privoščili drugim le pol tega, kar privoščijo sebi! **Edino dejanska krščanska ljubezen bi mogla preprečiti pretečo povodenj komunizma.**

»Skrbi zase, ljubi brata, — dvigni ga, odpri mu vrata! Odpri srce, odpri roke, — otiraj bratovske solze, sirotam olajšuj gorje!«

V francoskem in nemškem jeziku je izšla knjiga z naslovom »Margrit«. Tu je opisana mlada učiteljica iz mesta Lüttich v Belgiji. Umrta je stara šele 23 let. Samo štiri leta njenega učiteljevanja so bila tako nakopičena z dobrimi deli, da je storila v teh kratkih letih več dobrega kakor mi celo življenje. Prav pravi njen brat, ki sam o njej piše, da je bila svetnica, čeprav za tako še ni in morda tudi ne bo proglašena. Bila je neugnana, iz-

najdljiva, do skrajnosti požrtvovalna, junaška v dobrih delih. V teh štirih letih je obiskovala in podpirala več kot tisoč najbolj revnih, zanemarjenih in pokvarjenih družin in jih s svojo ljubeznijo pridobila za Boga in krščansko življenje. Razdelila vse, kar je imela svojega in z neko sveto in sladko silo iztrgala iz rok staršem, kar se je sploh od hiše odtrgati dalo, prosjačila pri drugih in delala celo dolgove, ker ni mogla videti ljudi trpeti. Končni cilj njene dobroteljskega dela pa je bil, duše iz blata greha vleči in jih k Bogu voditi. In res jih je začuda veliko spravila na pravo pot. Nobeden se ni mogel ustavljati njeni ljubezni. Pa tudi odnehala ni, če se kdo ni brž podal. Ko je bila v neki župniji pri misijonu prav slaba udeležba, je rekel eden misijonarjev, ki jo je poznal, župniku: Jaz vem za nedvomno sredstvo, kako vašo cerkev napolniti. Poslali so po Margarito: zvečer je bila cerkev polna. Pozno zvečer je prihajala domov — ta je pač smela po noči okoli hoditi in vse tiste, pa samo tiste, ki hodijo po takih potih — večkrat vsa premražena ali premočena in tako utrujena, da se je kakor napol mrtva vrgla na stol, dokler ni prišla k sebi. Potem je pozno v noč delala za reveže in nato dolgo molila. Večerjala je navadno, kar je revnim delavskim družinam ostalo, nosila ponošeno obleko. Počitka ni hotela imeti nobenega. »Preveč se trudiš,« ji je rekla njena tudi zelo dobra mati. »O ne,« je odvrnila, »v nebesih bo dosti časa za počitek.« Tudi umrla je radovoljno in — brez bolezní. Ponudila je Bogu svoje življenje za svoje tri brate v vojski, in Bog je ponudbo tudi sprejel. Vsi trije so prišli nazaj živi in zdravi, dva izmed njih sta duhovnika.

To je bila res »modra devica«! To, to naj bi posnemalo naše ženstvo! Kako neizmerno bolj vzvišena in plemenita je taka skrb za druge, kakor skrb nespametnih devic, ki mislijo le nase: kako bi se nališpale in kaj nase obesile, da bi se bolj postavile! Kako nične skrbi in sebično veselje! Prava lepota ženske ni v tem,

kaj si okoli vratu obesi, na roke ali noge natakne, ampak v plemenitem srcu in v radodarnih rokah. To je resnična finesa in noblesa!...

Kaj storimo v primeri s to junakinjo dobrodelnosti pa mi dobrega?! Kako majhen del svojega imetja porabimo v dobre namene! Slovenci se, kadar se gre za kako dobrodelno podjetje, radi izgovarjamo s svojo revščino. Naše ljudstvo je revno — to je stalna beseda. A zračunajmo enkrat, koliko brez potrebe potratimo na razkošni obleki, pijači, tobaku, užitkih in zabavah vsake vrste. In kaj ima človek od vsega, kar tako požene! Vse to segnije, strohni, izgine v zrak. Denar ima le toliko vrednosti in koristi, kolikor ga porabimo za resnične potrebe in kolikor z njim dobrega storimo. Drugo je prej v škodo kakor v korist.

Kako potrebno je pri nas gojiti duha dobrodelnosti! Kako nam manjka dobrodelnih naprav, ustanov, zavodov! Na Francoskem in na Nemškem je dobrodelnost sijajno razcvetena. V nekaterih škofijah ima skoro vsaka velika župnija svojo bolnišnico. In to ne majhne. Nekatere so ogromne. To niso občinske, deželne ali državne, marveč katoliške, župnijske bolnišnice. Fara sama jih je postavila, in cerkveni odbor, z župnikom na čelu, je njih gospodar in oskrbnik. Enako kot za bolnike je poskrbljeno za vsakojake druge betežnike.

Pri nas gradimo Društvene domove, na Nemškem pa Dobrodelne domove. In v Dobrodelnem domu je navadno tudi dvorana za društvene prireditve. Ali bi ne bilo modro, ko bi jih tudi pri nas posnemali?

Dobrodelnost nujno spada v okvir KA. Saj je vendar dobrodelnost pristno krščansko in katoliško delo. Brez Dobrodelnosti bi KA manjkalo duše. Krščanstvo ima zato premalo ugleda pred svetom, ker ljudje vidijo premalo njegovih sadov. Zato pravimo: Ko bi bilo več ljubezni, bi bilo tudi več vere.

Sedaj ko imamo KA, naj se tudi v tem oziru več stori. Ne more pa odbor KA vsega sam izvrševati. Dosti

je, da dá pobudo k temu delu in ima neko nadzorstvo nad njim. Vsekako je zato potrebna posebna organizacija, Vincencijeva ali Elizabetina družba, v manjših farah zadostuje Dobrodelni odbor, ki naj bo član KA. Ta naj se ogleda po župniji in sestavi imenik vseh pomoči potrebnih. Skrbi naj:

a) za **siromašne matere** ob porodu in za **dojence**;
 b) za **sirote**, ki so brez očeta in matere, ali napol sirote, ki imajo le enega od teh. Najbolje, da se oddajo v vzgojo dobrim družinam;

c) za **zanemarjeno in pokvarjeno mladino**. Zavod za take fante je v Ljubljani; za dekleta pa se pripravlja pri šolskih sestrah v Repnjah;

č) za **pohabljeno mladino**: slepe, gluhe, mutaste otroke. Zavod za slepe otroke je v Kočevju, za gluho-neme v Ljubljani;

d) za **siromake**. Vsak resnično potreben revež naj bi bil oskrbljen tako, da bi mu prosjačiti ne bilo treba. Nepotrebni pa naj se beračenje zabrani;

e) za **bolnike**. Delati je treba na to, da bo vsaka fara dobila izučeno **bolniško strežnico**. Tudi te marsikje drugod že imajo. Drugod pa zopet vpeljujejo **redovnice**, ki stanujejo v Dobrodelnem domu in izvršujejo razna dela usmiljenja, posebej še strežbo bolnikov. Tako je tudi pri nas že v nekaterih večjih krajih; drugi pa še pridejo na vrsto.

Posvetujte se tudi o tem, kako bi mogli zgraditi **ubožnico** ali **hiralnico**. Če ena župnija sama tega ne zmore, naj se združi v ta namen po več župnij ali občin. Vsak okraj naj ima svojo ubožnico. KA, ki sama tega ne more storiti, naj dela na to, da storijo poklicani. Ne pošiljajte hiralcev s cele dežele samo v Ljubljano, kjer ne morejo vseh sprejeti! Kake palače se ponekod zidajo za šole, — za reveže pa ni nobenega denarja! — Če pa ne zidamo že novih dobrodelnih domov, morda bi mogli vsaj stare šole v to porabiti?

Pa še za druge bi bilo treba skrbeti. Na Nemškem

se brigajo tudi za **pijance in njih družine** (Trinkerfürsorge). Za to imajo posebno organizacijo, ki je močno razvita, in poseben list.

Tudi za odpuščene **kaznence** se zavzemajo, da jih spravijo spet k rednemu življenju in k zaslužku. Vse to bi bilo pri nas prav tako potrebno.

V Ljubljani in morda še kje drugod pa bi potrebovali »**Kolodvorski misijon**«, ki ga imajo po vseh večjih in tudi po manjših mestih kakor je Ljubljana. Kolodvorski misijon se imenuje skrb za tiste ljudi, ki pridejo v mesto in se ne vedo, kam dejati, ali ki sploh kake pomoči potrebujejo. Po krščanskih društvih in pobožnih družbah bi se moralo dobiti dosti oseb, ki bi se temu delu posvetile. Obenem bi morali imeti neko **zavezo** za moške — za dekleta že imamo dvoje. Koliko ljudi z dežele se ne ve v mestu nikamor obrniti, nikamor nasloniti, pa zaidejo — med zgublence. Tega se moramo brez odloga lotiti!

Pospeševati krščansko dobrodelnost je ena **najboljših nalog KA**.

Treznost.

O tem se je pisalo še več kakor o dobrodelnosti. Knjige in knjižice so o tem pisane, časnika »Zlata doba« in »Prerod« sta zaporedoma dramila ljudi iz omotice pijančevanja in jim odpirala oči. Blizu 30 let kličemo že na sveto vojsko zoper alkohol. Kakšni so uspehi?

O, kako težko je bilo pregnati meglo in prebiti led v tem oziru! S kakšnimi predsodki, brezbriznostjo in in nasprotovanjem se je imela boriti Sveta vojska proti nesrečnemu popivanju, in se ima boriti deloma še! Ta pojav priča, kako so kristjani pozabili, da je ena prvih zahtev krščanstva: zatajevanje. Kakšni pojmi o krščanstvu, če se malo zatajevati ne smemo? In v čem naj se

zatajujemo, če si enega dovoljenega užitka ne smemo odreči? ...

Končno pa tudi kaplja kamen izdolbe, če le dolgo kaplja. Reči smemo, da tudi trud za streznenje našega ljudstva ni bil popolnoma zastonj. Polagoma prihaja boljše spoznanje in se vpeljavajo lepše navade.

Najbolj je prišlo boljše prepričanje o alkoholu med izobražene kroge. Tu vladajo danes že drugi pojmi o pijači in druge navade kakor nekdanj. Ne še med vsemi, splošno pa že. Med ljudstvo pa je ideja treznosti še premalo prodrila. Tudi tu se je pričelo na bolje obračati, a še vedno mnogo premalo. Še se naši ljudje, podkurjeni od vražjega alkohola, koljejo in morijo med seboj nedeljo za nedeljo. Vsako leto še pade v tej domači vojski nekaj naših fantov in mož pod nožem in kolom. Ta medsebojna morija je največja sramota in bolečina naše domovine!

Zato naj KA smatra tudi to delo za svoje! Kako ne? Kaj pa ovira Katoliško akcijo bolj kakor pijančevanje? Kjer vlada pijača, tam ni smisla za kaj višjega in boljšega. Za KA pa celo ne! Ali boš s pijanci delal KA? Gledali te bodo debelo in se ti smejali. Kaj pa izpodkopava in ruši versko življenje bolj kakor alkohol? Gostilna podira to, kar zida cerkev. V pijači greše ljudje **zoper vse božje in cerkvene zapovedi**. Pijanci imajo — vsaj na deželi — najslabšo vero in jo izpolnjujejo najslabše. Pijanci najbolj opuščajo službo božjo in sv. zakramente. Nimajo smisla za duhovne reči in ne okusa za dušno hrano. V pijanosti najgrše preklinjajo. Pijančevanje najhujše oskrunja dan Gospodov. Sinovi-pijanci so največja žalost in sramota staršev, očetje-pijanci najgrši pohujšljivci svojih otrok, možje-pijanci nastrašnejša pokora svojih žená, družine pijancev najbolj zanemarjene in nesrečne. Nobena reč nima toliko ubojev in nesrečnih smrti na vesti kakor pijača. Pijanost in nečistost sta si sestri, ki druga drugi roko podajata. Tudi kradejo ljudje, da imajo za pijačo: sinovi staršem, očetje

otrokom. Pri pijači ljudje čenčajo in bahajo, opravljajo in zabavljajo drugim. Pijanost je smrt duhovnega življenja.

Kaj pa hočete več huđega? Katera stvar pa napravlja več zla? Človek bi pričakoval, da se bo cela dežela kot en moč vzdignila na sveto vojsko zoper tolikega sovražnika. En sam uboj v pijanosti — kolika nesreča je to! — bi moral vse na noge spraviti, da zabranijo kaj takega! Zdaj se pa pri nas toliko dela na vseh poljih, toliko organizuje, to tako široko polje pa leži skoro neobdelano! Splošno se priznava, da je pijančevanje velik madež, huda bolezen, rak-rana našega ljudstva. Toda primerne akcije proti tej strašni boleznj manjka. S samim priznanjem ni nič pomagano. Akcije je treba! In če je dozdej ni bilo dosti, naj se prične zdaj bolj vsestransko, ko imamo »Katoliško akcijo«! **Brez dela za treznost bi bila vsa KA polovičarska.**

Po pravici je imenoval nekdo to delo **kondenzirana (zgoščena) dobrodelnost.**

Papež Pij X. je že leta 1913, ko so se mu poklonili protialkoholni bojevniki iz več narodov, njih delo močno pohvalil, priporočil in blagoslovil: »Med socialnimi deli ni nobenega, ki bi bilo nujnejše kakor delo za treznost,« so njegove besede. — Pred par meseci pa je Pij XI. sprejel večje odposlanstvo abstinentov iz Nemčije in imel do njih daljši nagovor, poln srčne toplote. Med drugim je rekel: »Dobrodošli! Prav posebno dobrodošli, dragi sinovi in hčere! Vaše delo prav posebno cenimo in hvalimo. To je časten, svet boj, plemenit boj, dobrodejen boj, boj za Boga in ljudi, za narod in cerkev, za družine in posameznike. Mi smo prav posebno veseli vašega dela, ker se s tem delom odlično udeležujete apostolstva, pravega resničnega apostolstva cerkve. Hodite vedno po tem lepem, visokem in plemenitem potu! Borite se vedno krepko, kakor se znate! Bojujte vedno bolj hrabro in krepko ta sveti boj! Sadovi ne bodo izostali, obilni sadovi: vir sreče za vas same in za druge.

Vi imate zasluge za Boga in ljudi, za družino, domovino in cerkev. Mi želimo in prosimo dobrega Boga, naj vaše delo in vaš boj vedno in vedno obilnejše blagoslavlja. V to vam iz globine Našega očetovskega srca podelujemo apostolski blagoslov.« ...

Ali je mogoče to delo topleje pozdraviti, pohvaliti in priporočiti? Beseda sv. Očeta pa mora biti merodajna za vsakega dobrega katoličana. Kdor še ni vedel, kaj ima o tem delu soditi, zdaj lahko ve.

Ker je za vsako uspešno akcijo treba organizacije, tudi ta akcija ne gre brez primerne organizacije. **Družba treznosti, Sveta vojska** proti pijančevanju, se je zadnja leta v mnogih župnijah ljubljanske škofije vpe-ljala. Drugod pa je še pogrešamo. Res imamo toliko organizacij, da je že težko na vse misliti, na vse paziti, vse uspešno voditi. Vendar po vsem tem, kakršno vlogo igra pijančevanje v našem ljudskem in verskem življenju, smemo reči, da skrb za streznenje ljudstva ne sme biti zadnja naša skrb, ampak **ena prvih**. Vse **verske družbe in vsako prosvetno društvo** mora imeti idejo treznosti v svojem programu in ji posvečati p-ovsod posebno pozornost. Gojiti prosveto brez dela za treznost se pravi vlivati vodo v rešeto, zidati stavbo na pesek. Saj je vendar pijančevanje najhujša coklja vsake prosvete in vsakega napredka. Vsi člani naših družb in društev naj si naročijo in prebirajo novooživljeno treznostno glasilo »Prerod«. Najbolje bi bilo, da bi se iz njega pri shodih kaj bralo in o tem razpravljalo. Če ne dobijo člani nobene pobude, na vso stvar pozabijo in je organizacija mrtva. Šolarji pa naj se vzgajajo k zdržnosti potom lističa »**Mladi junak**«.

Poleg branja in razširjanja protialkoholnih listov in knjig naj udje sami izdelujejo ter priporočajo in razširjajo izdelovanje brezalkoholnih pijač iz sadja in grozdja. Izdelovanje takih pijač je prišlo že zelo v navado, pa mora postati še veliko bolj sploš-

n o. To bo najbolje izpodrinilo nesrečni alkohol, ki ubija ljudi na telesu in duši.

Zdaj, ko so prve težave že premagane, ko je celina preorana, zemlja razrahljana, ko so videti že uspehi tega prizadevanja, zdaj je delo že lažje in kljub vsem težavam vabljivo in upapolno. Odslej bo šlo veliko bolje, uspehi bodo vedno večji in s tem bo rasel pogum in veselje vsem, ki delajo za treznost.

Tudi vinogradnikom se ni treba bati treznosti. Vinska dežela — revna dežela; dežela treznosti — dežela blagostanja. Pijače ni ljudem nikoli škoda, zdravo grozdje uživati se jim zdi pa škoda! Še prodajati se jim ga menda zdi škoda, vse se mora le popiti. Tu bo treba ljudem glave še veliko presukati, da bodo prišli do pameti. Treba bo preurediti gospodarstvo. To bomo ljudem v kratkem na drugem mestu pojasnili. Kdor treznostno gibanje prav razume, kdor si ne slika na steno strahov, ki jih ni, se treznostnega gibanja ne bo ustrašil, marveč ga bo pozdravljal — četudi sedi pod vinsko trto.

Tudi o b l a s t i bi zoper pijančevanje lahko krepkeje nastopile in več storile. KA, oziroma »Sveta vojska« (Družba treznosti) naj v vsaki župniji pazi in skrbi za to, da bo oblast proti pijančevanju in ž njim združenim nerednostim storila v polni meri, kar ji zakon in razne odredbe predpisujejo ali dovoljujejo! Sme pa oblast tudi sama — na lastno pobudo ali n a z a h t e v o — izdajati tozadevne odredbe.*

* V s a k župnijski svèt KA, ali pa odbor Družbe treznosti kupi in beri A. Mrkunovo knjigo »A l k o h o l n o v p r a š a n j e«, ki od strani 69—152 natančno razlaga, kake pravice in dolžnosti imajo razne oblasti glede pijančevanja, veselice itd. Govori o npravstveni policiji, o plesih (natančno!), o godbi, o taksah, o hazardnih igrah, o policijski uri, o beračenju, o davščinah na pijače, o kaznih, o javnem preklinjevanju, o točenju pijač, o gostilniških koncesijah, o novih gostilnah, o kavarnah in žganjarnah, o brezalkoholnih gostilnah, o tozadevnih pravicah občin in sreskih načelstev, o dolžnostih orožništva, o tozadevnih ovadbah, o iz-

Če dosežemo visoki cilj, ki smo si ga zastavili: splošno treznost našega ljudstva, se bo tudi lice slovenske zemlje spremenilo. S treznostjo bo prišlo vse dobro, kar zdaj ruši nesrečni alkohol: časno blagostanje, mir in sreča po družinah, lepše življenje fantov in mož, dostojno obhajanje Gospodovih dni, duševni napredek v vsakem oziru.

Post.

Izginiti mora staro mnenje, da brez alkohola ni moči, ni veselja, ni življenja. Nekaj podobnega kakor o alkoholu, pa velja tudi o **mésu**. Da brez mesa ni moči, ni zdravja, ni poštenega kosila, tudi to je krivo prepričanje. Meso je tudi neke vrste malik, kateremu se danes brezpogojno klanja vse. Zato še kratko besedo o postu, ker je značilno za to, kako so se časi spremenili.

Kako smo se postili še pred nekaj desetletji! Ves štiridesetdanski post, ne izvzemši nedelje, ni bilo na mizi ne mesa, ne mesno zabeljenega. Razen petka tudi nobeno soboto ne. Da kvaterne tedne tri dni, to je razumljivo. Bog varuj, da bi se bil kdo take dni mesa dotaknil! Za zajutrak je bil v postu na kmetih kosec kruha ali slan krop s kruhom. To je bil res post!

Cerkev je odnehala s svojo postno zapovedjo do skrajnosti, tako da je od posta ostalo malo več kakor ime. A ko bi ljudje vsaj to držali, bi se ne smeli nič pritožiti. Toda danes ti že kmečka gospodinja v petek skuha meso! Če ni mesa in vina ali žganja, pravijo, da

gonu iz občine itd. itd. Škoda, da bi bila ta tako praktična in potrebna, s tolikim trudom sestavljena knjiga nepoznana, pozabljena! Ako Vam je kaj za red v Vaši občini in župniji, si jo boste preskrbeli. Potem pa proučujte in glejte, da se bo po nji ravnilo! Cena 30 Din. Dobi se v pisarni »Svete vojske« v Ljubljani, Dunajska cesta 17, Medijatova hiša.

delavcev ne dobe! Delavci pa pravijo: saj moramo jesti meso in piti žganje, ko drugega ne dobimo!...

Ta greh, v petek meso jesti, je eden najgrših grehov. Grši od pijanosti, Zakaj? Zato ker se ga je tako lahko varovati in ker je tako s premislekom storjen. Kaj je lažjega kakor en dan v tednu ne mesa jesti? Saj marsikdo ga še druge dni nima, a v petek ga je — brez potrebe in brez kake posebne skušnjave. Makabejski bratje, mladi fantje, in stari Eleazar so se dali raje na vse načine do smrti mučiti, kakor da bi bili prelomili svojo postno postavo. Krščanski človek ti je pa takoj pripravljen za en kos mesa storiti smrtni greh in prodati nebesa! To je grdobija! In to delajo že celo nekatere matere, ki bi imele učiti otroke strahu božjega. Kako jih bo taka učila, ko ga sama nič nima!

Tu imate zopet novo pričo, kako se je svet vrgel na uživanje! Jejmo in pijmo, saj po smrti bo vsega konec! To je evangelij naše dobe. Da tak rod evangelija, ki govori o zatajevanju, ne mara poslušati, je umljivo.

Ko se je Marija prikazala v La Salette, je napovedala, da bo Bog kaznoval svet zaradi onečesčevanja dneva Gospodovega, zaradi preklinjevanja in tudi zaradi prelamljanja posta.*

Zato je današnjemu v požrešnost in nasladnost zokopanemu svetu treba z besedo in zgledom oznanjati zatajevanje, preprostost, naravno življenje, zadovoljnost z malim. Novega sv. Frančiška bi potrebovali, da bi ljudstvu dopovedal, da na uživanju telesno in dušno boleha, hira in umira, da je človek brez pijače in mesa lahko zdrav, močan in vesel, da je srečen tembolj, čim manj potrebuje, da živi tembolj angelsko življenje, čim bolj se telesnih vezi oprosti.

* Wetzer u. Welte: Kirchenlexicon, zvezek VII.

Nravnost in nenravnost.

S tem smo prišli do nenravnosti. Saj smo rekli, da sta požrešnost in pohotnost dve sestri, ki si držita roko. Eno uživanje vodi v drugo. Kdor je vdan uživanju, hoče vse, kar njegovi telesnosti ugaja. Evangelij uživanja dopušča in dobavlja vse, kar je naslade poželeli mogoče.

Zato je moderni svet v nenravnost pogreznen. Javlja se nenravnost v vseh mogočih oblikah. Kdo je prej poznal pri nas belo kugo! Danes je okužena od tega, vsaj nekoliko, že cela dežela. Uživati! Nobenih bremen, samo prijetnosti! To je geslo, ki doni danes vedno bolj po palači in koči.

Odkod nravna propast? Zato ker ni več močne vere. Ni vere v Boga, ki dobro plačuje in hudo kaznuje. Zato ni strahu božjega, zato tudi ne upanja na nebeško veselje. Zato morajo biti nebesa na zemlji. **Nevera rodi nenravnost, nenravnost pa zopet poraja nevero.** Da se lahko vdajamo uživanju, zato nas pustite pri miru z božjimi in cerkvenimi zapovedmi, s spovedjo, z nauki o zatajevanju, s strahom pred peklom! Da, ravno nenravnost najbolj izpodkopava vero. Nenravnost nam preti izpodnesti stavbo vere, kakor povodenj izpodje hiše ob vodi. Odtod danes preti polom . . .

Zato je boj zoper nenravnost težak. Težji kakor zoper pijančevanje. Ker če ni vere, skoro nimaš nikjer prijeti, nimaš orožja zoper nenravnost. Če namreč ni Boga, če ni sodbe, potem je pač dovoljeno vse, kar spačena narava poželi. Edino vera, strah pred Bogom, pred grehom in kaznijo za greh, more razuzdanost preprečiti.

Zoper javno nenravnost pa moramo nastopiti seveda tudi z **vnanjimi sredstvi!** In nenravnost je danes javna. Nekdaj so se ljudje greha sramovali, danes pa nesramnost nastopa očitno, se ničesar ne boji in ničesar

ne sramuje. Krepost, čistost, dostojnost naj se sramuje in naj se skrije! Nečistost in pohotnost pa predrzno dviga glavo in nastopa očitno, vse naj se ji umakne! Ali nismo proti tej drzno nastopajoči nesramnosti preveč prizanesljivi in popustljivi? Večkrat slišimo glaso-ve: Čas je tak, svet gre svojo pot naprej, je vse zastonj. Če odpremo sv. pismo, pa vidimo, s kako ostrimi besedami so sveti možje: Mozes, preroki, Kristus sam, Janez Krstnik, sv. Pavel, sv. Jakob bičali napake ljudstva. Ali sv. Janez Krizostom in drugi svetniki! Ti niso delali kompromisov s svetom. Tudi mi se moramo tej nemoralni poplavi ustavljati z vso silo, da ne zagrne vsega ljudstva. Naša stvar je, storiti, kar je v naši moči, drugo prepustiti Bogu. Boj nemoralnosti na vsej črti v literaturi, v igran, v kinu, v športu, v govorjenju, v — modi!

Kolikor nam gre državna postava v tem oziru na roke, se je je treba zopet posluževati.

Predvsem — kakor nam zatrjujejo pravni uradniki — je zopet o b č i n a prva poklicana skrbeti v svojem okolišu kakor za javni red tako za javno moralo. Krščanski občinski možje naj se te dolžnosti in pravice zavedajo! Vsako javno nedostojnost lahko zabranijo. Če se tega ne spomnijo sami, KA, spomni jih ti!

Česar pa ne stori občina, more storiti okr. načelstvo. Zakon o notranji upravi, člen 74, govori: »Državne oblasti občne uprave morejo (brez ozira na sodno postopanje) prisoditi kazen predvideno v čl. 78 zaradi **nedostojnega nastopanja ali vedenja na javnih ali javnosti pristopnih mestih, ako se moti javni red, mir, varnost, morala ali dostojnost, ali ako se dela javno pohujšanje.**« Člen 78 določa za to isto kazen kakor za nedovoljeno nedeljsko delo. Glej stran 53!

Na podlagi te določbe se lahko zabrani, da bi — kakor si podstopajo — hodili kopalci v kopalnih oblekah izven kopaljšča in druge nespodobnosti. Žal, da poklicana oblast sama ne pazi zadostno, da se taki iz-

gredi preprečijo. Zato moramo paziti mi in oblast na to opozarjati!

To so policijske določbe, ki jih ima izvrševati politična oblast. Razen tega prepoveduje nemoralna dejanja kazenski zakonik, po katerem imajo postopati sodišča. O tem je v jugosl. zakoniku mnogo paragrafov. Najvažnejši za nas so tile:

§ 174: Kdor objavlja javno ali po tisku oglas, s katerim prikrito ali očitno ponuja, javno razlaga ali hvali izvestna sredstva ali orodje za odpravo ploda ali ponuja za to svoje ali tuje usluge, se kaznuje s strogim zaporom do enega leta.

§ 287: Kdor javno izvrši nečisto dejanje, se kaznuje z zaporom ali v denarju do 50.000 Din.

§ 288: Kdor ima javno predavanje nemoralne vsebine, s katerim nasnavlja nečista dejanja, kakor tudi kdor izdeluje, prodaja, razširja ali vobče daje v javni promet spise, novine, slike in druge predmete, ki obsezajo težko kršitev javne morale, se kaznuje s strogim zaporom in v denarju.

§ 292: Z zaporom do dveh let se kaznuje mož ali žena zaradi prešuštva, ki bi ga eden izmed njiju izvršil z drugo osebo, katera se prav tako kaznuje z isto kaznijo.

O vseh teh, kakor že prej omenjenih, postavnih določbah velja: Kjer ni tožnika, ni sodnika. Mnogo teh določb se ne izvršuje, ker ni nikogar, ki bi pazil nanje, ali pa ljudem sploh znane niso. Predvsem bi morali paziti orožniki, po mestih pa stražniki. Če tega sami ne storijo, opozarjajte jih nanje! Najprej pa jih morate seveda poznati. Čimbolj boste zahtevali od oblasti, da postavne določbe izvršuje, oziroma da sama izdaja potrebne odredbe, bolj jih bo dajala in izvrševala. Tako zagotavljajo zopet upravni uradniki sami. Torej!...

Kjer zakon ne ščiti morale, jo moramo ščititi sami. V neki vasi so pogumne ženske divjake pregnale s ko-

privami. Koprive so res jako zdravilno mazilo za tako nagoto! Nikar se tako bati, da bi grešili zoper vljudnost! To ni nevljudnost, to je silobran. Kdor sam nima nobenega ozira na druge, ga tudi ne zasluži. Nesramnost izziva odpor. Klin se izbija s klinom. Ali naj bo samo hudobija prosta, čednost pa se ji mora s strahom v stran umikati?

Moda.

O izrodkih m o d e je treba spregovoriti še posebej.

Moda se spreminja vedno in izraža duha svoje dobe. Sedanja moda je v nekih ozirih izraz nemoralnosti naše dobe. Nemci jo zovejo Dirnenmode. Slovensko bi se to reklo: moda vlačug. Preračunana je na to, da draži počutnost, da vzbuja nečiste nagone. Da je tudi silno n e o k u s n a, kdo tega ne ve, če ima malo okusa!

In táko na grešne občutke preračunano modo opično posnema tudi katoliško ženstvo. Enako kakor ono, ki ne pozna nobene zapovedi božje. Da, celo take, ki hočejo veljati za pobožne. Kake si drznejo celo v cerkev in k sv. obhajilu! Take, da bi se jim moralo po vseh pravilih sv. obhajilo odreči. **To, katoličani, to je naše zlo, da kar si izmisli vrag in njegovi pomagači, to brž pograbijo tisti, ki hočejo biti prijatelji božji! Na ta način sami pomagamo sovragom doseči njih namene, sami rušimo moralo in z moralo vero.** Kaj smo pa potem boljši kakor oni, ki vere nimajo? Pomislite: Japonci, Kitajci in Indijci se zgražajo nad evropsko modo! Ali je tako krščanstvo še tisti kvas, ki ima prekvasiti grešni svet?!

Ljudje, ki hodijo po drugih deželah, pa vedo povedati, da ne vidijo nikjer take gizdavosti in sramotne nagote kakor v Ljubljani in na Slovenskem. Niti v Pa-

rizu, pravijo, ne! Posebno pa ne po cerkvah. Seveda ravno pri nas, pri naši revščini, nam je te bahave gizdavosti prav treba!

Moti se, kdor misli rešiti krščanstvo s tem, da v vsem leta za spačenim svetom, hoteč biti modern! Ne, v tem ni naša rešitev, marveč v tem, da se temu grešnemu svetu po robu postavimo. **Nalašč ne!** To mora biti v takem slučaju naše pravilo! **Le v radikalnem krščantvu je naša rešitev, ne v tem, da plavamo s tokom sveta.** Plavati s tem tokom je pač lahko, a ni nikakor krščansko. Svet in kraljestvo božje sta si bila vedno v nasprotju in morata ostati do konca časov. »Vse na svetu je poželenje mesa in oči in napuh življenja.« Moderna moda je pogosto izraz tega trojnega poželenja. Ali menite, da bi se Marija tako nosila, če bi danes živela? Najlepše in najprikuplivejše ženske čednosti ubija sedanja moda: sramežljivost, skromnost, ponižnost, čistost. Tudi na deželo, na kmete, se je že razlila ta nesnaga. Včasih če se je mestno prebivalstvo pačilo, je vsaj na deželi vladala pamet in poštenje. Smejali smo se mestni spačenosti, ki pa je bila še nedolžna v primeri s sedanjo. Danes pa so podrte vse zatvornice pokvarjenosti.

Slišali smo že večkrat izgovor, da je zoper izrodke mode vsak boj zastonj. To ni resnica. Res je boj zoper neumnost težaven; a kjer se kaj dela, se tudi kaj doseže, četudi s težavo. Na Italijanskem se borijo v tej reči mnogo bolj odločno, zato je tam tudi bolje kakor pri nas. V Veroni izhaja nalašč za to poseben časnik, »Le donne italiane«. Ob cerkvenih vratih pa stojita po dva možaka, ki ne pustita nobeni nedostojno oblečeni ženski v cerkev. In če katera vendar uide, jo cerkveni reditelji odvedejo iz cerkve — tudi če ima roke samo do komolcev gole. Tako so mi pripovedovali očitvidci, ki so to gledali v Milanu in Vidmu. Sam pa sem videl v Rimu, kako stražnik izpred cerkve sv. Petra zavrne vsako tako.

Po cerkvah goriške nadškofije visijo obešene tablice

s sledečimi določbami: **Pravila dostojne noše v cerkvi in zunaj cerkve:** 1. Ženska imej v cerkvi glavo pokrito. 2. Obleka bodi do vratu zaprta. 3. Rokavi naj segajo vsaj čez komolec, vsaj do srede lakti. 4. Krilo naj sega čez kolena vsaj eno ped. 5. Nogavice naj ne posnemajo barve kože in naj ne bodo prozorne. 6. Obleka, ki obliko telesa bolj kaže kakor zakriva, ni dostojna.

Dne 12. januarja 1930 je izdala rimska Kongregacija koncilija, pooblaščenca od sv. Očeta, sledeči razglas in predpis glede ženske noše, ki velja za vse škofije in vse katoličane:

1. Župniki in vsi pridigarji naj ob vsaki priliki po besedah sv. Pavla (2 Tim. 4, 2) nastopajo, prepričujejo, svare in opominjajo, da naj ženske nosijo obleko, ki razodeva sramežljivost in je kras in varstvo kreposti; naj opominjajo starše, da ne bodo pustili hčeram nositi nedostojno obleko.

2. Starši naj se v zavesti stroge dolžnosti, ki jim nalaga skrb za versko in нравno vzgojo otrok, skrbno trudijo, da se bodo deklice od mladih let dalje temeljito uvajale v krščanski nauk in sami naj v njihovih dušah z besedo in zgledom vztrajno goje ljubezen do skromnosti in čistosti.

3. Redovnice naj ne sprejemajo v svoje zavode in šole deklic, in sprejete naj se odslove, če se ne držijo v oblačenju krščanske navade. Same pa naj se pri vzgoji deklic prav posebno potrudijo, da bodo zasadile globoko v njihova srca ljubezen do svete čistosti in krščanske sramežljivosti.

4. V pobožne ženske družbe naj se ne sprejemajo ženske, ki nosijo nedostojno obleko. One, ki so že sprejete, pa se pozneje pregreše v tej stvari in se po opominu ne spametujejo, naj se odslove.

5. Ustanavljajo naj se pobožne ženske družbe, ki naj imajo za smoter, s svetom, z zgledom in dejanjem odpraviti v modi razvade, ki se ne skladajo s krščansko

skromnostjo, in razširjati čisto nrvnost in dostojno oblačenje.

6. Deklicam in ženam, ki nosijo nedostojno obleko, naj se odkloni sveto obhajilo in botrstvo pri svetem krstu in sv. birmi, in če je treba, naj se jim zabrani celo dostop v cerkev.

7. Ob praznikih med letom, ki nudijo posebno priliko za priporočanje krščanske skromnosti, posebno ob praznikih blažene Device Marije, naj župniki in duhovniki, voditelji pobožnih zvez in katoliških društev vabijo in navdušujejo s primernimi govori ženske za oblačenje po krščanski nrvnosti. Na praznik Marijinega Brezmadežnega Spočetja naj se vsako leto opravljajo v cerkvah posebne molitve, in kjer je mogoče, naj bodo primerni nagovori pri slovesni pridigi.

Ali se ravnamo po teh navodilih? ...

Nalašč ne, kakor hudobni svet hoče! Ta glas mora iti med vsem resnično krščanskim ženstvom! Me hočemo čuvati svojo žensko čast, ohraniti svoje poštenje.

KA dosti imaš dela na polju morale, če nas hočeš rešiti iz modernega Babilona. Glej, da se ga energično lotiš!

Navade in razvade.

Navade in razvade so izraz verskega stanja in omike, deloma pa zopet vplivajo na oboje.

Govorimo najprej o r a z v a d a h !

Najbolj razširjena slovenska razvada je kletev. Kletev je izbruh surovosti. Zavedajmo se: na Slovenskem je surovosti še veliko. Samo v dveh sosednih deželah, na zahodu in vzhodu, kolnejo še grše kakor pri nas. Pri nas je pri mnogih vse govorjenje prepleteno s kletvijo. Tudi »inteligenca« kolne. Tudi ta je surova. Ta surovost se je posebno žalostno odražala v našem strankarskem boju.

To tako razširjeno preklinjevanje pa je tudi znamenje, kako slabi kristjani smo. Kristjani, katerim je naročil naš Odrešenik, da morajo vsak dan za njim voljno svoj križ nositi, ne znajo najmanjše težavice mirno prenesti. Vsaki morajo dati duška s kletvijo!

A naše domače kletve bi nazadnje še ne bile tako strašne. Kar pa so zanesli vojaki med nas po vojski od Italijanov in še vedno prinašajo s Hrvaškega in Srbskega: **bogokletstvo**, posebno preklinjevanje prevzvišene Matere božje, to je pa vnebovpijoča sramota. Kakor da nimamo domačih kletev preveč! Zdaj si drzne že vsak smrkavec psovati Mater božjo! Tega drznega preklinjevanja je danes Slovenija polna...

Italijani so novejši čas napovedali odločen boj tej grdi kletvi. Ustanovili so Ligo proti preklinjevanju in nespodobnemu govorjenju. Letos je bil IV. kongres te lige v Paviji. Vmes pa je krepko posegla tudi vlada. In čujemo, da je to preklinjevanje na Italijanskem že zelo ponehalo, ker tam vsakega preklinjača, če ga slišijo, vtaknejo v luknjo, kamor tudi spada. Ker jo tam tako preganjajo, se je pa ta nesnaga zatekla na Slovensko in dobila tu svoje zavetje. Tudi Hrvatje imajo »Sveto vojsko zoper psovko«. Kaj smo pa storili — izven cerkve — zoper to ostudnost mi?

Ali ne vidite, da je treba tej grdobiji napovedati odločen boj?! Kako pa?

Noben pošten kristjan ne sme te kletve mirno poslušati, marveč mora preklinjevalca vselej resno zavrniti! Kako more sploh dober kristjan na tako sramotenje božje Matere molčati? V kolikor nam pa gre pri tem državna oblast na roko, se je treba tudi tega sredstva poslužiti.

Dne 27. marca 1922 je takratna pokrajinska uprava naročila vsem okrajnim glavarstvom, naj posvetijo tej zadevi največjo pozornost ter proti onim, ki javno preklinjajo, postopajo v smislu cesarske naredbe z dne 20. aprila 1854 (Prügelpatent). Na podlagi tega para-

grafa se torej more in mora postopati proti javnemu preklinjevanju.

Vrh tega se proti javnemu preklinjevanju postopa po jugoslovanskem kazenskem zakonu. § 162 se glasi: »Kdor preklinja Boga ali vero ali javno smeši obrede ali običaje bogočastja, se kaznuje z zaporom do enega leta.«

Potrebno bi bilo, da bi se to tako javno razglasilo, da bi vsak preklinjevalec vedel, kaka kazen ga čaka. Teh pravic pa se je treba res poprijeti! Preklinjevalce morate naznaniti ali jim pa prvič s tem vsaj zagroziti! Naznani se okr. načelstvu ali policiji. Kazen 10—500 Din ali 1—10 dni zapora. Prav bi bilo pa tudi, da bi se dalo Materi božji javno zadoščenje za to sramotenje. Ta boj se mora voditi z vso odločnostjo tako dolgo, dokler se ta grdobija z naše zemlje ne iztrebi!

Druga grda razvada je ponočevanje. Drug pojav velike surovosti. Ponočevanje je združeno z nečistovanjem. Zato je toliko število nezakonskih mater in otrok, ki so nam v sramoto. Pred to grdo navado je treba svariti fante že v šoli, v društvu, v cerkvi in zasebno. Pokazati se jim mora nesmiselnost in nedostojnost ponočnega rogoviljenja. Največ je ležeče na starih, ki bi morali na svoje sinove in hčere vse drugače paziti kakor doslej. Dobri fantje pa naj bi vplivali na druge, da opuste ponočevanje.

Podobno grda razvada je razgrajanje fantov ob vojaškem naboru in vpoklicu. Tudi to priča, koliko surovosti še tiči v ljudstvu kljub toliko šolam, društvom in civilizaciji. Tudi na to razgrajanje bi bilo treba fante že davno naprej opozarjati po šolah, društvih in drugod. Prav posebno jih je treba svariti tik pred naborem ali vpoklicem, da se ta dan vedejo dostojno in pošteno.

Sicer bi bila pa zoper ponočevanje in razgrajanje ob naborih o b l a s t na podlagi § 54 avstrijskega in § 74 jugoslov. zakona o notranji upravi z lahkoto že

kaj ukrenila in temu že davno konec napravila. Treba bi bilo kratkomalo razglasiti in orožnikom naročiti: Kdor bo vpil in razgrajal, pojde v luknjo! Ponočevanje lahko zabrani tudi občina, če ima župan in občinski možje kaj resne volje in poguma. V Italiji, kakor čujemo, napravljajo z razgrajači krajši proces. Drugod in pri nas jim pa preveč prizanašajo, namesto da bi jim krepko na prste stopili. Zato si pa vse upajo. Zato potem taki izgredi. KA, opomni županstvo in opomni politično oblast, kaj v tem oziru lahko storijo in zahtevaj, da res storijo!

Ples sam na sebi ni greh, pač pa priložnost k grehu. Če se na plesu že ne greši, čednost se gotovo ne pospešuje. Plesi po gostilnah ali po kakih zakotnih hišah, kjer se navadno toči tudi žganje in se shaja pokvarjeni svet, kvarijo mlade ljudi še bolj. Preprečujte jih, kar se da! Glejte skrbno, da se ne vrši noben ples brez oblastnega dovoljenja! Tudi gasilna društva so s svojimi mnogimi plesi v novejšem času v tem oziru ljudstvu v zapeljevanje. Pod firmo dobroteljnosti (humanitete) se mladi svet zavaja k zapravlivosti in ponočevanju. Izgovarjajo se, da se s plesom dobi največ denarja za društvene potrebe. A če bi po hišah pobirali v isti namen, bi dobili najmanj toliko. — Dolgotrajne in potratne svatbe s plesi pa, hvala Bogu, vedno bolj ponehujejo in naj bi prenehale popolnoma!

Ponočno čuvanje pri mrličih je tudi čudna razvada. Tudi to izrabljajo lahkomiselnih ljudi za nepriстойne sestanke, za neumestne šale in žganjepitje. Nikjer ni bolj neprimeren kraj in čas za kake neumnosti, kakor v pričo mrliča. Smrt je vendar nekaj resnega! Soba, v kateri leži mrlič, naj se ponoči zapre!

Razvada, ki povzroča strašno zlo, je **preža ob porokah**, oziroma odkupovanje nevest. To odkupovanje je izsiljevanje denarja, kar je kaznivo. Odkupnina se mora kajpada vedno zapiti! Ob takem popivanju je pred

par leti neki zbesnel možak na mestu do smrti ustrelil tri fante. Strašna morija! Tudi to razvado bi oblast — po § 54 — lahko prepovedala in bi bila morala to že davno storiti! Ker sama tega ne stori, zahtevajte to od nje!

Naše ljudstvo pa ima ali je imelo tudi več lepih navad. Žal, da se vedno bolj opuščajo.

Rožni venec moliti vsak večer, to ni kaka cerkvena zapoved, ampak lepa krščanska navada. Rekli smo, da bodi krščanska družina svetišče. V svetišču se pa moli. In čim več se moli, bolj je svetišče. Po holandskih mestih se sliši zvečer iz visokih hiš na glavnem trgu molitev rožnega venca. Tudi iz naših hiš naj se sliši! To navado, krščanske družine, ohranite!

Angelsko češčenje moliti trikrat na dan tudi ni zapoved, ampak krščanska navada. Da se pa ta navada opušča, imamo le preveč prilike opazovati. Po mestih se je opustila skoro že popolnoma, vsaj na cesti. Ta navada pa prihaja že tudi na kmete. Zopet očitiden dokaz, da vernost pojema. A zato, ker angelsko češčenje moliti na cesti ali na polju ni samo molitev, ampak je tudi javno izpoznavanje vere, ki je v naših časih tako potrebno, naj se povsod dela na to, da se ta lepa krščanska navada ne opusti!

Lepa navada je tudi, če se ljudje, ki so daleč od cerkve, zbirajo pri kaki **kapeli ali cerkvi** in sami opravljajo šmarnice. Lepo je, kjer se tudi v nedeljo popoldne zbirajo po podružnih cerkvah, ki so daleč od fare, in sami opravljajo popoldansko pobožnost. Naj ne stojijo preveč prazne te cerkvice, katerih ni v nobeni deželi sveta toliko, kakor jih je po hribih in dolinah slovenske zemlje! . . .

Jaslice o božiču so ljubka krščanska navada, ki naj je božično drevesce nikar ne izpodrine! Drevesce ni sicer kaj napačnega, a z rojstvom Jezusovim ima kaj malo zveze.

Krščanske navade našega ljudstva so dalje bile in so deloma še: o božiču kaditi in škropiti po hiši in okoli hiše; velikonočni ogenj raznašati po hišah in polju; na cvetno nedeljo oljke in butare nositi k blagoslovu in blagoslovljene ob uri nevihte žgati; na dan pred Vsemi sveti revežem »prešce« deliti itd. Vseh navad ni mogoče naštetiti, ker so po raznih krajih različne. Vse te navade, žalibog, vedno bolj ginejo. Namesto nabožne poezije stopa dolgočasna enolična moderna proza.

Krepko se pa drže ljudje navade, da obhajajo **predpust**. Pa ravno ta je najmanj upravičen! Kajti če posta skoro nič več ni, bi dosledno tudi predpusta ne bilo treba. A tega si ljudje ne bodo dali vzeti. Nasprotno: še post in seveda tudi advent vedno bolj onečaščajo z razgrajanjem. Krščanski ljudje, spoštujete postni in adventni čas! Predpust pa, če ga obhajate, obhajajte dostojno!

Lepa navada je bila, da so fantje za praznik svetega Rešnjega Telesa postavili sredi vasi visok **mlaj**. Tak mlaj je bil fantovska čast. Slaba navada je bila le, če so ga ukradli, to je: posekali brez vednosti gospodarjeve, nazadnje pa zapili. — Sploh je slaba navada, vse, kar se zlahka zasluži, zapiti. In enako slaba, če se vsaka usluga plačuje le s pijačo ali z denarjem za pijačo.

Tudi navada, mlaj postavljati, ponehuje. Naj bo! Glejte pa, da Jezusu pot v procesiji kar najbolj okrasite! Videli smo, kako jo nekje drugod okrasijo vse drugače kakor pri nas: z neštetimi zastavami, slavoloki, okraski, napisi itd. Če kdaj, je ta dan čas za zastave, ko gre Kralj nebes in zemlje po cesti.

Stare lepe navade ohranujte! Slabe opuščajte! Nove dobre uvajajte!

Socialno delo.

Govorili smo že o dobrodelnosti. Reveži imajo pravico do usmiljenja, do miloščina. Toda ne gre jim samo miloščina! Pravice hočejo! In dati se jim mora!

KA je poklicana delati tudi na socialnem polju. Krščanstva plemeniti poklic od nekdanj je, skrbeti in zavzemati se za delovne, nizke in zatirane ljudi in stanovne. Krščanstvo samo nam veleva boriti se zoper kapitalizem, ki po vsem svojem bistvu nasprotuje evangeliju. Komu je Kristus večkrat klical gorje kakor bogatinom?

Žal, da so nas v boju zoper kapitalizem in v skrbi za zatirane daleč prehiteli oni, ki Boga in duše ne poznajo. Cerkvi očitajo, da drži s kapitalisti. To seveda ni resnica. Res pa je, kar priznajmo, da smo katoličani proti kapitalizmu storili premalo. Seveda mi ne moremo rabiti vseh sredstev, ki jih oni rabijo. In seveda je boj zoper kapitalizem silno težaven. Denar vlada svet, vlada države, napravlja vojske, mori milijone ljudi. Vse ima v kleščah. Pa ravno zato nam ga je treba pobijati in delati za socialno pravičnost! Razmere danes kričijo po izravnanju. Če tega glasu ne bomo slišali mi, boljševiki so že na pragu, prihrumeli bodo in pomedli s temi razmerami in z nami samimi. Zadnji čas je, da bi se vladajoči in posedujoči krogi po celem svetu vzdramili iz dremote, v kateri še vedno smrčijo. Če ne, bo prišla strašna obsodba.

Dva stanova zlasti zahtevata vse naše skrbi, brige in pomoči: kmet in delavec.

Kmet, steber vseh stanov, ječi pod bremenom razmer. Kmetški stan propada. Steber se ruši. Z žalostjo opazamo, kako ljudje bežijo s kmetov; večinoma jih bolj veseli vse drugo kakor delati na kmetih. **Potreben je »kmetški pokret«**, v katerem naj se združijo vsi

kmetje in njih prijatelji ter razvijejo vse moči, da se kmetijski stan ohrani in okrepi. Nekaj se je v vrstah kmetov vendar že zganilo. Velika sila, v kateri je kmetijski stan, jih je malo vzdrnila, da mnogi že uvidijo, da se je treba združevati in da se bo le z združenimi močmi dalo kaj zboljšati. A to prepričanje mora mednje še veliko bolj prodreti. To započeto delo je treba vztrajno nadaljevati in z vsemi močmi pospeševati. Nikjer ni kmet tako vzorno organiziran kakor v vzorno katoliški Flandriji in Holandiji. Poklicani možje, pojdite to preštudirat in kar je za naše razmere primerno, prenesite k nam! Ko bi le hotel kmet ohraniti staro poštenje in se ne dati okužiti od moderne popačenosti!

Delavec je v veliki meri cerkvi in Bogu obrnil hrbet. Vdal se brezbožnemu socializmu in komunizmu. Svet še ni gledal tako žalostnega prizora, da bi mase delovnega in trpečega ljudstva Boga tako zapustile, kakor se to godi pred našimi očmi. Tu smo mi katoličani po vsem svetu in tudi pri nas veliko zamudili. Treba zamujeno popraviti kar najhitreje mogoče! **Krščansko socialno gibanje bi zaslužilo večje podpore.** Ali nam ni šlo delavstva že dovolj v zgubo? Vsaj to rešimo, kar se še da!

Dne 23. avgusta minulega leta je prvič poromalo 1500 rudarjev iz Trbovelj, Hrastnika in Zagorja na Brezje in Bled. Večinoma so prejeli tudi sv. zakramente. Zelo srečna misel! **To se mora stalno nadaljevati in razširiti tudi na druge kraje! To bodi začetek novega krščanskega pokreta med delavstvom!**

Med delavsko mladino deluje »Krekova mladina«. Priporočamo ji, da si vzame za zgled slično gibanje med delavsko mladino v Belgiji: »Žosiste«. To vam je nekaj vzornega! Mladi fantje so vsi navdušeni za verske ideale in pogumno delajo Kristusu pot med delavske množice. To je pot, po kateri more premoteno delavstvo nazaj k cerkvi in Bogu. Gibanje je še mlado,

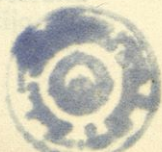
traja šele nekaj let, pa šteje že visoke tisoče pristašev. Proučite to veselo gibanje in **prenesite je v polnem obsegu na Slovensko!**

Več o socialnem delu tu ni treba razpravljati, ker je o tem drugod dosti pisano. Treba se nam je samo dobro zavedati, da smo na socialnem polju delali premalo in da je KA tu bridko potrebna.

Skrb za izseljence.

Velik in nevesel pojav med nami je silno izseljevanje našega ljudstva v tuje dežele. KA mora obrniti tudi temu pojavu svojo pozornost. Zadnja leta je začelo zanimanje za izseljevanje in izseljence rasti. Pa še premalo.

Kaj se pa da za izseljence storiti? Po pravici povedano: ne veliko. Denarja jim ne moremo pošiljati. Saj so zato šli po svetu, da si ga tam prislužijo. Državna oblast jim, če ostanejo naši državljani, lahko nakloni razne ugodnosti. Treba pa je nanjo močno pritiskati, da kaj stori. Glavno je, **da jih ne pustimo v tujini popolnoma samih.** Da imajo povsod, kjer so v večjem številu skupaj, domačega duhovnika. Vsaj tam, kamor naši ljudje šele na novo prihajajo in še ne znajo jezika tuje dežele. Hvala Bogu, da so sedaj vsaj nekateri glavni kraji, kjer so naseljeni naši ljudje nanovo, preskrbljeni s slovenskimi duhovniki. Trije so na Francoskem, eden v Holandiji. Čaka pa ga še Belgija. Najmanj eden bi bil potreben tudi za srednjo in južno Francijo. Pa za Argentino in Kanado! Tudi učitelje bi bilo prav, ko bi za njimi poslali, da bi poučevali njih otroke v materinem jeziku. A to more storiti samo vlada. Domači naj ostanejo z izseljenci v trajni pisni zvezi. Zelo važno je, da ne zgubijo izseljenci zveze z domom! Pošiljajte jim dobre knjige in časnike!

Glavna naša skrb morajo biti izseljenci doma, **pre-**den se izselijo. Oziroma: skrb, **da bi se ne izselili**. Nekateri se izseljujejo pač iz potrebe, drugi pa iz lahkomiselnosti. Naši ljudje imajo premalo ljubezni do dóma. Domá se ne čutijo srečne, v tujini si slikajo raj. A tujina ima mnogo nevarnosti, dušnih posebno, a telesnih tudi. Koliko naših ljudi je mesto sreče, ki so jo iskali po svetu, zašlo v največjo nesrečo. Koliko se jih je že na tujem do smrti pobilo! — Dati ljudem potrebnega dela in zaslužka, to bi bila seveda najboljša rešitev izseljeniškega vprašanja. Pa saj na kmetih še delati nočejo! Ne le hlapca, tudi deklo je že težko dobiti. Najbolj kričča potreba je starostno zavarovanje za posle in delavce na kmetih. Če človeku ne kaže na starost drugega kakor beračija, ga seveda ne more posebno mikati delati.

Tistim, ki morajo ali na vsak način hočejo iti po svetu, je treba iti na roko, da so na potu in ob prihodu v novi kraj obvarovani zapeljevanja in osleparjenja. Nalogo za to je prevzela **Rafaelova družba**, ki ima svoj sedež v Ljubljani blizu kolodvora, Miklošičeva cesta. K njej napotite vsakega, kdor hoče po svetu! Na samo vabljenje agentov pa naj ne hodi nobeden nikamor! To so trgovci s človeškim mesom, ki jim ni mar, kako se drugim godi, da le sami zaslužijo. Nešteto ljudi je bilo že ogoljufanih, ker so bolj verjeli tem kramarjem kakor onim, ki so jim dobro hoteli.

Prav posebne pazljivosti je treba, če gredo po svetu **dekleta**. Dekle ne sme verjeti in zaupati nikomur, kogar ne pozna dobro. In sama naj ne hodi nobena daleč od doma! Katera se poda sama v tuj svet, je že zgubljená. Več o tem pove knjižica »Slovensko deklet« v posebnem poglavju »Dekle na tujem«, str. 113—132. Samo brati jo je treba!

Največje važnosti je to, da se izseljenci naselijo na **e n e m k r a j u s k u p a j**. Le potem morejo pričakovati kake pomoči od domovine. Za vsakega posamez-

nika, če se zgubi kdovekam, ni mogoče skrbeti. So pa naši ljudje po tujih krajih raztreseni, kakor bi jih veter raznesel. Zato je skrbstvo zanje jako težavno. Kdor živi čisto sam zase, ločen od drugih, je na milost in nemilost izročen tujcem. In če ne zna dobro tujega jezika, se v cerkvenem oziru popolnoma zanemari. Skoro vse je na tem ležeče, v kako družbo človek pride. V slabi družbi je nemogoče dober ostati. Zelo važno je, da se priseljenc pridruži dobremu slovenskemu društvu, če je v tistem kraju, ali pa da se pridruži tamkajšnjim domačim katoliškim društvom.

Propadajo pa versko-moralno ne samo taki, ki gredo v druge dežele, marveč premnogi tudi v domači deželi, ki se preseljujejo iz kraja v kraj, posebno v mesta. Doma na kmetih je človek kolikor-toliko pod nadzorstvom, in domače krščanske navade ga držijo še nekoliko na pravem potu. V mestu se zgubi med drugimi, je čisto prost, dela, kar hoče, gre, kamor hoče, slabega vidi in sliši čez mero vsepovsod. Kaj čuda, če se sam vrže po slabih! Tem potom se nam zgubi nešteto ljudi. Biti mora iz jekla, kdor v takih razmerah, prepuščen sam sebi, ostane trden.

Ne samo izseljencem, tudi tem preseljencem je treba obračati veliko večjo pozornost in skrb. Predvsem bi bilo treba več evidence, kdo odkod gre in kam. Države imajo strogo kontrolo nad potniki in priseljenci; brez dovoljenja ne sme prestopiti državne meje nobeden. Vojaška oblast ima strogo nadzorstvo nad vojnimi obvezanci; nobeden ne sme za par dni v drug kraj, ne da bi se oblasti prijavil. Mi pa nimamo nič. Seveda pri nas je vse odvisno le od dobre volje, nikogar ne moremo siliti, da se kam javi. Pa vendar bi se dalo v tem oziru več storiti, kakor se stori. Po večjih mestih bi morala biti neka zglasilnica, kamor se lahko vsak obrne, kdor pride nanovo v mesto, kjer bi se mu dala potrebna navodila. Pa tudi zavetišče, kamor se lahko vsak zateče, kdor nima drugega zavetja, da ne

pride takoj zapeljivcem v roke. Dekletom daje zavetje v Ljubljani društvo sv. Marte zraven Mestnega doma, in Marijin dom zraven elektrarne. Tudi v Mariboru imajo tak dom.

A tudi za moške je nekaj podobnega potrebno. Zagreb in Belgrad pa še za dekleta nimata nič takega. Kričeča potreba je, da se nekaj stori!

Zagreb in Belgrad sta grob sreče slovenskih deklet. »Ljudje slovenski, me tonemo tukaj!« ta obupni klic smo brali nedavno v časniku. Čujte! Dekleta tonejo! Tonejo v močvirju mestne pokvarjenosti. In vendar še nove silijo v to močvirje! Dekleta, v Zagreb in Belgrad ne!! — Če pa katera že na vsak način gre, naj se brž pridruži tamošnji organizaciji slovenskih deklet: v Zagrebu pri jezuitih (Palmotičeva ulica), v Belgradu pri cerkvi Kristusa-Kralja. A še potem ni čisto varna, da ne bo utonila ...

V teh časih, ko ljudje vseskrižem po svetu vro, bi bilo dobro ta navodila nabiti na javnih prostorih, da bi ljudje ne letali tako lahkomišlno po svetu.

Kulturno delo.

Katoličani so od nekdanj delali tudi na kulturnem polju. Saj je skoro vsa kultura do najnovejšega časa krščanskega izvora. Cerkev je na polju vede in umetnosti neizmerno veliko storila. Ustanavljala šole, male in visoke. Pospesovala astronomijo, matematiko, prirodoslovje, vse vede. Zidala najveličastnejše stavbe, jih krasila z najkrasnejšimi slikami in kipi. Samostani in duhovniki so pospeševali tudi poljedelstvo in tehniko. S krščanstvom vred je prinašala narodom tudi omiko in jo prinaša še danes.

Tudi danes moramo katoličani gojiti kulturo na vseh poljih. Nikjer zaostajati za drugimi! Rabiti in gojiti

moramo vsa sredstva modernega napredka: tisk, glasbo, dramatiko, kino, radio in kar še svet lepega in dobrega ima in zna. Vse to pospešuje pri nas s priznano pridnostjo »Prosvetna zveza«, zato o tem tu ne pišemo obširneje. Za vedo in umetnost imamo pa spet posebna društva in tudi može, ki vedo, kaj imajo storiti.

Seveda pa je treba gojiti le pravo kulturo, ne spako kulture. Ker kar se danes mnogokrat ponuja in vsiljuje pod imenom kulture, to je spaček, ki bije resnični kulturi v obraz. Vkolikor se je kultura obrnila od večne Resnice, vtoliko je zašla ali je vsaj v nevarnosti, da zaide na zgrešena pota, postane sama sebi nezvesta, postane karikatura, nestvor. Vsa kultura, veda kakor umetnost, je izvor večne Resnice in večne Lepote in mora voditi k njej.

Katoličani torej, kakor moramo paziti, da ne zostajamo na polju kulture za časom, enako moramo gledati, da se ne vdajamo zmotam in zablodam, katerih je naša doba polna. In v tem oziru nismo brez nevarnosti. Hoteč biti moderni, se tudi katoličani lahko spozabijo in gredo predaleč stran od pota resnice, pravice in lepote, kakor v modi, tako v umetnosti. Kristjani morajo biti sol zemlje; če se pa sol pokvari, s čim se bo solilo? Umetnost mora ljudstvo dvigati, žlahtniti, ne ga posurovljati. Vidimo pa, kam vodi kultura brez Boga: nazaj v divjaštvo. Čim bolj se svet oddaljuje od Boga, bolj postaja materialen, surov, divji. »Izobraženec pomeni danes: lepa obleka, mnogo časopisnega znanja in velika porcija predrznosti.« (»Slovenec« 3. septembra 1930.)

Žalibog zahaja te vrste »kultura« vedno bolj tudi na vas, na k m e t e. »S strahom opažamo, da prodira vednost v vse ljudske plasti, zaostaja pa verski in moralni razvoj naroda.« (»Slovenec« istotam.) Imamo vedno več civilizacije, a vedno manj kulture, je rekel nedavno visok uradnik. Svet postaja vedno bolj meščanski, gosposki, — zato pa še ne bolj izobražen. Prava kultura

obsega celega človeka, ne samo njegove glave, celó pa ne samo njegovega telesa, marveč predvsem njegovo srce, značaj. »Kdor nima značaja, ni človek, ampak le stvar,« pravi Chamfort. Inteligenca je, ako ni duševno vzgojena, neprimerno bolj škodljiva kakor koristna. Polna glava še ne dela človeka dobrega. Naša naloga ni, da veliko vemo, ampak da smo zelo dobri («Slovenec» istotam). Filozof Kant pravi: »V mnogem smo napredovali v umetnosti in znanosti, prenasičeni smo s civilizacijo, do tega pa, da bi bili zato visoko moralni, še veliko manjka.«

Šola naša, kakor že rečeno, je v tem oziru zelo pomanjkljiva. Ogromne palače mora ljudstvo zidati za šole; pri tem pa je med ljudstvom prav toliko surovosti, ponočevanja, pijančevanja, kvantanja, pridušanja in vsake vrste preklinjevanja, sovraštva, preteпов, pobojev, umorov. Ker šola polni preveč samo glavo, srca pa pušča preveč prazna. Seveda brez vere ni zadostne srčne olike. Napake, ki jih dela mnogokrat šola, ne smejo še društva nadaljevati. Saj je lepo, če se znajo mladi ljudje po dvorani in odru gladko sukati. A kaj to spričo tega, da je med nami kljub vsej izobrazbi toliko surovosti in vsake vrste nerodnosti! **Če naša prosveta to odpravi, to bo najbolj kulturno delo!**

Folkloristika, veda o narodnem življenju, značaju in navadah, je danes zelo v čisljih. Vse staro se išče, zbira in spravlja v muzejih. A ne le po muzejih, ampak med ljudstvom samim naj goji in ohranja krščanska prosveta staro pošteno blago, stare poštene navade, staro poštenost samo! To bo prosvetno in narodno delo, da nič boljšega!

Skrb za izobražence.

Kakor znano, je največ nevere med takoimenovanimi »izobraženci«. V novejšem času tudi med delav-

stvom. A tudi to je bilo zapeljano in je še vedno zapeljevano od onih, ki veljajo za izobražene.

Tako je bilo že ob času Kristusovem. Pismarji in farizeji so bili tisti, ki so Jezusu najbolj kljubovali in ščuvali ljudstvo zoper njega.

Zakaj da ravno izobraženci igrajo tako žalostno vlogo, je povedal sv. Pavel z dvema besedama: Scientia inflat. Učenost napihuje.* Dela človeka domišljavega. Pri bogatih je še drug vzrok nevere. Bogatinu se zdi, da Boga ne potrebuje. Zemljo si skuša spremeniti v nebesa, zato se za kaka druga nebesa ne briga. Ne zato so ti ljudje brezverni ali slaboverni, ker so prepričani, da je vera prazna reč, ampak zato, ker na take reči sploh ne mislijo. Zdi se, da jim zemlja zadostuje. »Slavim te, Oče Gospod nebes in zemlje, da si prikril to modrim in razumnim, razodel pa malim.«** Res bogatinom in učenim ni tako lahko verovati in pred Bogom se ponižati kakor preprostim. Zato toliko večjo čast onim, ki jim učenost vendar ne brani božje gospodstvo nad seboj priznavati in Bogu čast dajati!

V našem času je brezvernih posebno veliko na pol izobraženih. In teh je danes legijon. Ravno toliko so namreč učenost povohali, da so postali domišljavi. Biti hočejo nekaj več, kakor drugi ljudje, pa menijo, da so zato bolj imenitni, če odrečejo čast Bogu. Dočim je mnogo pravih, velikih in najslavnejših učenjakov bilo in je še ne le vernih, ampak globoko pobožnih. Prava učenost vodi k Bogu, polovičarska k vragu.

Ker pa je pač tako, da je veliko izobražencev slabovernih, je treba za te vrste ljudi tudi posebej skrbeti. Posebno še zato, ker izobraženci vplivajo na manj izobražene.

A ne le neverni ali slaboverni izobraženci potrebujejo posebne brige, marveč tudi verni. Dasi veljajo za vse ljudi brez razlike iste verske resnice in iste zapovedi,

* I. Kor. 8, 1. ** Mat. 11, 25.

ima učen človek drugačne dušne potrebe kakor neučen. V Nemčiji imajo akademsko izobraženi posebno organizacijo »Akademikerverein«, katerega glavni namen je gojiti versko življenje svojih članov. Vseh članov šteje okoli 24.000. Uradniki imajo še posebej svoja uradniška društva (Beamtenverein), ki štejejo okoli 30.000 članov. Trgovci pa katoliška trgovska društva (Katholischer Kaufmännischer Verein) s svojimi 40.000 člani. Poseben oddelek imajo za trgovski naraščaj. V vsakem kraju, kjer je več te vrste ljudi, imajo svoje društvo. Vsa društva pa so združena v zvezo, ki ima vsako leto svoja zborovanja. Vsako krajevno društvo ima svojega duhovnega voditelja ali svetovalca. Večkrat na leto imajo skupno sv. obhajilo. Zvezo akademikov vodi poleg predsednika, ki je vzet seveda iz njih vrste, poseben tajnik, ki je duhovnik, kateri se peča izključno z duhovnim vodstvom akademikov.

Tudi pri nas bi bil potreben po mestih, kjer je več katoliške inteligence, poseben duhovnik, ki bi mu bilo poverjeno dušebrižništvo teh mož. Imamo tudi kongregacije za inteligenco. A vsi niso za kongregacijo in tudi taki potrebujejo nekega dušnega vodstva. Poleg kongregacijskih konferenc so potrebna versko-znanstvena predavanja, h katerim naj so povabljeni vsi brez razlike. V Ljubljani so taka predavanja že vpeljana.

A tudi po krajih, kjer inteligence ni toliko, da bi se ji moral posvečevati poseben duhovnik, recimo po malih mestih, bi bilo zelo koristno nekaj posebne dušne brige za inteligenco. Od časa do časa kaki posebni govori, pridige ali predavanja. Preskrbeti bi jim bilo dobro tudi primernih knjig, iz katerih se lahko poučijo v vprašanih, ki jim niso dosti jasna. Kajti verska nevednost v teh krogih je velika. Vzrok je ta, ker se ne bavijo s takimi stvarmi, marveč živijo v nekem čisto drugem svetu.

Osebnobčevanje prežene marsikako megljo. In ker tudi v tem oziru duhovnik ne more vsega

sam storiti, naj bi mu pomagali moške in tudi žene iz teh vrst samih. Vsak katoliški lajik, naj bi si štel v nalogo, da deluje med svojimi vrstniki v verskem smislu! Vsak veren inteligent deluje že s svojim zgledom, a treba je tudi pozitivnega dela. Tudi tu, in tu še prav posebno, je treba Katoliške akcije!

Neprijatelji cerkve.

Pri nas je do zadnjega časa v vsem javnem in deloma celo v zasebnem življenju prevladovala politika. Medtem pa je prišel do nas glas iz Rima, da začnimo s Katoliško akcijo. Ta pa mora biti, kakor sv. Oče Pij XI. zopet in zopet poudarja, strogo nepolitična. Ravno tiste naj bi KA posebno zajela, ki so cerkvi neprijazni ali celo sovražni in ji nasprotujejo. Te s cerkvijo sprijazniti in jih za Boga pridobiti, je **prvi namen in glavna naloga KA**. »Zdravi ne potrebujejo zdravnika, ampak bolni.« »Sin človekov je prišel iskat, kar je bilo zgubljenega.« Tako je odgovoril Zveličar farizejem, ki so se spotikali nad tem, da je s cestninarji in drugimi grešniki občeval in celo jedel. Iščejo in pridobivajo pa se ljudje ne z bojem, marveč z ljubeznijo in dobroto. »Na eno žlico medu se vjame več muh kakor na en sod jesiha,« so besede ljudomilega Frančiškega Saleškega.

Pa ne, da bi se katoličani več ne smeli ali ne hoteli bojevati za svojo sveto pravdo, kadar je potrebno! Kaj še! Bog in sveta vera nas morata najti pripravljene vsak čas, da gremo, če treba, zanjo v boj. In ne samo v boj, marveč tudi v ječo in smrt. Mar je vera in večno življenje danes manj vredno, kakor je bilo ob času prvih kristjanov? Mar ni tudi v nas tistega duha, ki je nje gnal, da so šli pojoč v smrt: pod sekiro, pod meč, pred zveri, v ogenj, na natezalnico in na raženj? O, ko bi bilo treba, bi šli tudi mi s svetim ponosom v ječo in s svetim veseljem v smrt!

Za boj moramo biti pripravljeni vsak dan. A prej kakor za boj, prej za **spravo**, če je mogoča. Tudi Jezus je rekel, da je prinesel na svet meč. A prej so peli angeli: Mir ljudem na zemlji, ki so blage volje!

Seveda samo onim, ki so blage volje. Je tudi dosti ljudi, ki so hudobne volje. Pri takih je vsaka dobra beseda zastoj. Če jih Jezus ni spreobrnil, jih ne bo nobeden. Vendar pa je krščansko pravilo, da moramo imeti vsakega človeka za dobrega, dokler ni d o k a z a n o, da je slab. Potemtakem je vredno vsaj p o s k u s i t i z vsakim, če bi ga mogli zlepa spraviti do spoznanja in na pravo pot.

Kajpada je treba pri tem previdnosti, da nasprotnik naše dobre volje ne zlorabi, in nas, ko mu z dobroto prihajamo nasproti, ne prevari! Pravilo, ki ga je Jezus dal v tem oziru apostolom, velja tudi nam: »Bodite previdni kakor kače in krotki kakor golobje!« Kača je zvita, se ve ogibati nevarnosti. Zviti — ne zvijačni, toda modri, premeteni moramo biti tudi mi, če nočemo biti prevarani!

A krotki kakor golobje! Krotkost je hčerka l j u b e z n i. Ljubezen pa kraljica vseh čednosti. Kak slavospev ji poje sv. Pavel v 13. poglavju 1. lista do Korinčanov! »Če bi človeške in angelske jezike govoril, če bi imel vero, ki gore prestavlja, če bi dal svoje telo, da bi zgorelo, če nimam ljubezni, nisem nič!« ... Ali je mogoče ljubezen višje povzdigovati, bolj proslavljati!? Pomislite: če bi dal svoje telo, da zgori, — brez ljubezni ni to nič! ... Ali nismo katoličani na to kardinalno čednost in zahtevo naše vere nekoliko pozabili? ... »Ljubezen vse upa, vse prenese, vse pretrpi.« »Močna kakor smrt je ljubezen, veliko vodá je ne more pogasiti.«

Da, **ljubezen**, to najodličnejšo krščansko čednost, moramo v **naših časih**, časih polnih sebičnosti in razprtja, **posebno poudarjati in gojiti**. Ljubezen na eni strani do siromakov, na drugi do zmotencev. V teh časih, ko komunizem svetu oznanjuje svoj evangelij in

ga hoče osrečiti s svojim »bratstvom«, mora krščanstvo razviti vso svojo moč ljubezni!

Velika je moč ljubezni. Velika kakor moč ognja. In kako moč ima ogenj! Rastopi jeklo in druge najtrše kovine. Enako ima ljubezen veliko moč nad človeškim srcem. Omeči tudi jeklena srca. Seveda je pa včasih srce trše od jekla . . .

A poskusimo vsaj najprej pri vsakem z ljubeznijo, z dobroto! Pri marsikakem človeku, ki nam je nasproten, ni temu toliko kriva hudobija, je le z m o t a. Misli, da ima prav, a moti se. »Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!« Tako lahko rečemo. Če je Jezus tako izgovarjal svoje križavce, ki jih je bilo težko izgovarjati, bi morda smeli tudi mi svoje nasprotnike. Grešnike svariti, nevedne učiti, dvomljivcem prav svetovati, so duhovna dela usmiljenja. Kje so ta dela bolj potrebna kakor pri nasprotnikih cerkve? Pogostokrat nas ti ljudje krivo sodijo, ker nas ne poznajo. Ker smo se drug drugemu preveč odtujili. O s e b n o o b č e v a n j e lahko razprši marsikako zmoto, pojasni marsikak dvom, odstrani marsikak predsodek, odbije marsikak rob in rog. Ne, da bi mi za eno črko odnehali od svojih načel! Kje je to mogoče, ko so večna in nespremenljiva! V načelih bodimo odločni in neodjenljivi, v obliki pa prizanesljivi in spravljivi! Tenke vesti, a širokega srca! Vseh seveda ne bomo spreobrnili, tega ali onega pa le pridobili in rešili. Če pa nič ne dosežemo, bomo vsaj imeli zavest, da smo storili, kar je bilo v naši moči in da ni naša krivda, ako ljudje nočejo dobro.

»Zdaj pa ostane vera, upanje, ljubezen, to troje. Največja med temi pa je ljubezen.« Tega, katoličani, ne pozabimo!

Ciril-Metodijska ideja.

Od naše ožje domovine nam mora iti pogled v sosedne dežele, posebno slovanske. Kaj vidimo? Žalostno

prikazen: kristjani razdeljeni na toliko ločin! Suknja Kristusova je razkosana. Kako jo sešiti, je vprašanje. »Da bi bili eno!«* je molil Jezus pri zadnji večerji. Da bi bili eno! moramo vzdihovati in moliti za njim tudi mi. In sukno Kristusovo pomagati šivati.

Ciril-Methodijska ideja je velika ideja, kako združiti vse Slovane v eni veri. Velika ideja in krasna, težko izvedljiva — kaj si bomo prikrivali — pa tudi! Take ideje se ne uresničijo v enem tednu. To pa nas ne sme oplášiti in odvrniti, da bi z vsemi močni ideje ne gojili in pospeševali. Treba je dolgih priprav, preden velika ideja postane dejanje in življenje.

To ni zadeva samo naša, marveč cele Cerkve. Kako združiti krščanski vzhod in zapad, to je bolečina, to skrb in koprnenje vsega katoliškega sveta. Vsi zadnji papeži, posebno Leon XIII. in Benedikt XV., so to idejo močno pospeševali. Pij XI. pa prav posebno gori za vzhod.

Tudi neslovanskim katoličanom je ta velika ideja pri srcu. Koliko bolj mora biti Slovanom! Sv. Oče želi, da je to naša najsrčnejša zadeva, kako Slovane združiti v eni veri in cerkvi. Kaj bi se le dalo storiti v ta namen?

Važno delo imajo učenjaki-bogoslovci. Njihova naloga je znanstvenim potom izravnovati pota med ločenimi cerkvami, odstranjevati grušč, ki se je nako-pičil med nas, da drug do drugega ne moremo, da se ne razumemo.

Te može moramo podpirati z darovi in molitvami. Ideje ne smejo viseti v zraku, treba jih je postaviti na trdna tla. Tudi ideje potrebujejo za svoje uresničenje gmotnih sredstev. A »če Gospod ne zida hiše, zastoj se trudijo, ki jo zidajo.«** Zato je predvsem treba molitve. Taka velika in težka stvar zahteva mnogo goreče in vztrajne molitve. Ali pa res veliko molimo za uresničenje te velike ideje? Ali dá kdo kdaj v ta veliki

* Jan. 17, 11. ** Psalm. 126.

namen za kako sv. mašo? ... Pozabiti tudi ne smemo, da se imajo po odredbi sv. očeta **molitve po sv. maši moliti za nesrečno Rusijo**. Treba je, da se pri molitvi tega namena zavedamo. Kličimo po zgledu sv. Očeta vsak dan prav iz srca: Rešenik sveta, reši Rusijo!

Povedati moramo pa veselo novico, ki slovenskemu svetu splošno še ni znana, da je častiti **samostan cistercijanov v Stični** sprejel ciril-metodijsko idejo v svoj program. Srečna misel! In sicer tako, da hočejo dati tej ideji meso in kri. Njih načrti so veliki in lepi. Upati smemo, da je po njih ravno mali slovenski narod poklican za velike reči v zdaj tako nesrečni Rusiji. Enkrat bo gotovo boljševiškega grozodejstva konec in takrat bo prišel čas za delo. Zdaj pa se velja na to pripravljati. In ti se, kakor nam znano, vneto pripravljajo na to veliko poslanstvo. S tem je dobila ideja C. M. novo življenje in določnejšo obliko. Ta krasen načrt je odobren in priporočen od samega sv. Očeta. — Ti veliki nameni zaslužijo vso našo podporo. Naj bi se slovensko ljudstvo zavedalo svojega velikega poklica, ki ga ima po svojih sinovih v tem razdejanem vinogradu Gospodovem! Tudi v Nemčiji, tako slišimo, nabirajo za vzgojo duhovnikov za Rusijo. Koliko bolj naj bi pri nas! To naj bi bila — po besedah sv. Očeta — res »naša najsrčnejša zadeva«!

Ciril-Metodijska ideja pa obsega tudi **prenovitev verskega življenja med Slovani**. Gotovo je v duhu in po srcu sv. bratov, da bi med narodi, katerim sta onadva vero prinesla, vera tudi lepo cvetela. Zato je vsa KA postavljena pod zavetje teh dveh svetih apostolov.

Šele po verski prenovitvi bodo katoliški Slovani usposobljeni za glasnike ideje cerkvenega edinstva.

Razen tega obsega ta ideja tudi skrb za našo **d i a s p o r o**, o kateri zaradi njene važnosti govorimo v prihodnjem poglavju posebej.

Kakor znano, je v te namene uvedeno v ljubljanski škofiji Apostolstvo, v lavantinski pa Bratovščina sve-

tega Cirila in Metoda. Več o tem lahko čitate v glasilu te organizacije, »Kraljestvo božje«.

Naša diaspora.

Odkar je večji del Slovencev združen s Hrvati in Srbi v eno državo, se je tok preseljevanja naših ljudi močno zasukal proti jugovzhodu. Kakor bi jih Sava nesla tja doli, hitijo od nas v Belgrad in druge srbske kraje. Dočim Belgrad pred vojsko ni imel morda več kot tisoč katoličanov, jih ima danes že 30.000. In to število raste od leta do leta, pa od dne do dne. A ne samo v glavnem mestu so, marveč raztreseni po raznih krajih Srbije. In jih bo vedno več.

Diaspora — kaj je to? To so katoličani razkropljeni med drugoverci. Ti živijo v verskem oziru v sila neugodnih in težavnih razmerah. Bivajo marsikje, kjer ni nobene katoliške cerkve, nobenega duhovnika in nobene katoliške božje službe; otroci pa nimajo nobenega katoliškega verouka... Morda jih obišče na leto enkrat ali dvakrat kak duhovnik iz daljave, a kaj je to! Da večina pri tem versko popolnoma omrzne in odmre, ni čudno. Premnogo katoličanov se v diaspori zgubi, utone...

V Nemčiji je katoliška diaspora ogromna. Po vsem protestantskem delu dežele so katoličani raztreseni. A nemški katoličani tudi veliko store za svojo diasporo. V ta namen jim služi društvo sv. Bonifacija. Tri in pol milijona mark (50 milijonov dinarjev) spravijo na leto skupaj. Duhovniki darujejo po tri odstotke svojih dohodkov za diasporo. Katoliške škofije imajo patronat, skrbstvo, nad posameznimi deli diaspore. Duhovniki in škofje iz diaspore prihajajo v katoliške župnije, pridi-gujejo tam o razmerah v diaspori in zbirajo darove.

Kar je Bonifacijevo društvo v Nemčiji, to naj bi bilo pri nas Apostolstvo sv. Cirila in Metoda.

Kaj storimo za našo diasporo pri nas? ... Menda se nismo dobro zavedali, da je naša dolžnost misliti tudi nanjo. Potrebno je, da se te dolžnosti zavedamo!

Celo med Hrvati, ki so z nami iste vere, se čutijo Slovenci nekoliko tuje. Beseda jim ne zveni tako domače in razmere med njimi so dokaj drugačne od naših. Tudi tukaj se jih dosti versko zgubi. Celo ti bi potrebovali posebne skrbi od naše strani.

Posebna nevarnost med drugoverci so mešaniki zakoniki. In mešaniki zakoni so silno zlo. Velika izguba za versko in še posebej za katoliško stvar. Le komur je vera postranska stvar, more skleniti versko mešanik zakon. Katoličan, ki se zaveda, kako mora vera voditi in prešinjati vse življenje, posebno še družinsko življenje in vzgojo otrok, ne bo nikdar sklepal mešanega zakona. A kaj vprašajo zaljubljeni po tem!

Z mešanimi zakoni se nam lahko zmeša tudi vera. Zavedajmo se te nevarnosti! Skušajmo jo kolikor mogoče preprečiti!

Iz vseh teh razlogov je ljudem odločno odsvetovati, naseljevati se med drugoverci v kraje, kjer ni nobenega katoliškega življenja. Ker si pa vsi ljudje tega nikoli ne bodo dali dopovedati, moramo privzeti v naš program tudi skrb za našo diasporo!

Misijoni.

K veri in večnemu življenju so poklicani ne samo ljudje v naši deželi in naši bližini, marveč tudi oni v Aziji, Afriki, Ameriki, Avstraliji, po celem svetu. Mi se v svojih mislih, željah in skrbeh radi preveč omejujemo na domačo deželo, škofijo, župnijo, ali le na svojo družino, ali celo le na svojo osebo. Imeti moramo ka-

t o l i š k o s r c e. Pri srcu nam morajo biti vse dežele sveta in vsi ljudje. Ker je bila božja kri prelita za vse in so vsi poklicani k večni sreči. Srce nas mora boleti, videče, da še tisoč milijonov ljudi živi v temi nevere. Kako ogromno, neobdelano polje leži pred nami!

Do zadnjega časa smo malo storili za misijone. Saj pred petdesetimi leti ni bilo med Slovenci niti ene misijonske organizacije. Takrat šele je pričelo Dejanje svetega Detinstva za otroke. Nekaj desetletij potem se je pojavila med nami Klaverjeva družba. Duhovniki in nekaj drugih dobrih duš se je večkrat spomnilo misijonov s kakim darom. Imeli smo pač nekaj misijonarjev, a malo, med temi par svetovno slavnih. A krščansko ljudstvo v celoti se je premalo zavedalo, da je dolžno skrbeti za to, da se vera, ki jo k sreči imamo sami, razširi tudi med vse one, ki te sreče ne uživajo.

V zadnjih letih pa nismo v nobeni stvari tako napredovali kakor baš na misijonskem polju. Začelo se je med vojsko z ustanovitvijo »Misijonske zveze« in z njo združene »Misijonske mašne družbe«, katere sad je ustanovitev prvega slovenskega misijonišča v Grobljah. Kmalu nato se je začelo gibati za misijone tudi na drugih straneh. Najmočnejše se je zganil red jezuitov, ki je imel za misijonstvo ogromne zasluge že v prejšnjih stoletjih (Sv. Frančišek Ksaverij). Jezuitje so zanesli to gibanje tudi med Hrvate. Dočim so Salezijanci pošiljali svoje gojence že prej tudi v misijone. Misijonska misel prodira tudi med inteligenco, posebno med dijake in učiteljstvo. Vpeljano imamo »Družbo za razširjanje vere«, ki šteje na Slovenskem 25—30.000 udov. Duhovniki pa imajo še svojo posebno misijonsko zvezo.

Napredek je torej v kratkih letih velik. Motili bi se pa, ko bi mislili, da je to že samo na sebi nekaj velikega. To so še zmirom le skromni začetki. Na Holandskem ima dva in pol milijona katoličanov 35 takih misijonišč, kakor imamo pri nas eno; imajo 1500 misijonarjev, med njimi kakih 20 škofov, nekako enako vi-

soko število misijonских bratov in kakih 3000 misijonских sester. Koliko jih imamo pri nas? ... Seveda le globoko verno ljudstvo, le živo krščanske družine dajejo misijonarje. Nasprotno pa delo za misijone dobro vpliva tudi na krščansko življenje v domači deželi.

Krščansko ljudstvo se še vedno premalo zaveda, da je njegova sveta dolžnost širiti sv. vero med nekrščanskimi narodi. Vsak katoličan bi si moral to šteti v dolžnost. In po vseh katoliških deželah bi bilo treba vneti najživahnejše delo za misijone. Pa bi bilo še vedno premalo. Kajti misijonsko polje je nepregledno.

Kako je mogoče misijonom pomagati? 1. z molitvijo, 2. z darovi, 3. z vzgajanjem misijonarjev.

Z molitvijo. »Žetev je velika, delavcev pa malo; prosite torej Gospoda žetve, da pošlje delavcev na svojo žetev!«* Pri molitvi, smo že rekli, moramo imeti bolj široko srce. Ne misliti samo na »to ljubo zdravje«, na živinco v hlevu in le na to, kar je okoli domače hiše! Vsak dan pri sv. maši in sv. obhajilu bi morali moliti ne samo za svoje malenkostne zadeve, ampak za velike zadeve kraljestva božjega. In veliko moliti! Ali dá kdo kdaj za kako sv. mašo za misijone? Redko kaj takega komu na misel pride. Dokaz, kako malo še storimo za misijone! ...

Z darovi. Ali bi bilo preveč, ko bi dal vsak katoličan vsaj en odstotek svojega premoženja ali svojih dohodkov za razširjanje sv. vere? En odstotek je dosti malo; a ko bi vsi le to storili! Seveda ko bi ljudje vedeli ceniti sv. vero in imeli več srca za druge, bi dali mnogo več. S kako bridkim srcem gledajo misijonarji toliko potreb, ki jim ne morejo odpomoči, ker nimajo s čim! Tudi v tem oziru je denar sveta vladar. Brez njega se misijoni ne morejo razvijati. Posebno spričo ogromnih vsot, ki jih spravljajo skupaj za svoje misijone bogati Amerikanci in drugi protestantje. Ravno zaradi silne

* Mat. 9, 37.

konkurence drugovercev bi morali katoličani napeti svoje sile v radodarnosti za misijone do skrajnosti!

Z vzgajanjem misijonarjev. Brez misijonarjev ni misijonov. Najprej je treba ljudi, potem šele kaj drugega. Ni dosti, da pošljemo v misijone nekaj denarja, ljudi moramo poslati! V tem oziru Slovenci doslej nismo storili svoje dolžnosti; treba je, da popravimo, kar smo zamudili. Zato je treba podpirati naše misijonišče in vse dijake, ki se hočejo posvetiti misijonskemu poklicu, kjerkoli študirajo. Najlepše delo je, če kdo, ki sam ne more iti v misijone, mesto sebe dá vzgojiti kakega misijonarja. Če eden tega ne zmore, naj se jih vzame v ta namen več skupaj. Lepšega ne morejo storiti.

Povsod Boga!

Kako? Povsod Boga?

Povsod Boga — proč! To je klic naše dobe.

Ne verjamete? Morda že verjamete. A vi mislite, da to delajo samo drugi; mi pa, ki se štejemo še za dobre kristjane, mi pa kaj takega — Bog obvaruj! Zato vam povem, da kristjani sami ne sicer na glas, pač pa po tihem — nezavestno — mnogokrat in mnogokje ponavljajo za brezvernim svetom: Povsod Boga proč!... Ne naenkrat, ampak pomalem. Vedno bolj.

Včasih, da včasih je res veljalo: Povsod Boga! Naši živoverni predniki so videli in hoteli imeti Boga povsod. Poglejmo malo!

Celo cveticam in živalicam so nadevali sveta imena: Marijini lasčki, Marijini šolnčki, Jezusova suknjica, Petrov ključ in še kaj podobnih.

Čas so šteli le po praznikih: o Treh kraljih, o Svečnici, v sv. Juriju, o kresu, o sv. Mihaelu, sv. Uršuli, na Šentjanževo itd.

Zunaj so hišo krasile svete slike: sv. Florijan, sveta

Trojica, Mati Božja, sv. Miklavž in drugi svetniki. V hiši seveda same svete podobe. Danes izpodrivajo svetnike tudi po kmečkih hišah — fotografije, iz katerih je napravljen časih cel oltar.

Sveto ime Jezusovo je moralo biti vrhu hišnih vrat, na skrinji, na zibelki, na prtu, na cekarju, povsod.

Tudi na panjovih so bile poleg smešnih svete sličice. Danes so panjeve končnice pusto pobarvane deske. Izginila je vera in poezija obenem.

Preden se je hleb načel, se je moral z nožem pokrižati. Preden je voznik sedel na voz, je z bičevnikom zarisal pred konjem znamenje križa. Ko smo pastirji na paši ogenj pogasili, smo položili na gorišče križ. Povsod Boga!

Osebna (krstna) imena so bila seveda izključno svetniška. Modernim poganom kajpada tudi sveta imena oseb niso po okusu; raje dajejo svojim otrokom imena svetnih junakov ali poganskih bogov. Ali pa svetniška imena tako spačijo, da ne veš, ali je to še krščansko ali ne. Predvsem se pri imenu gleda, da zveni ljubko, fino, nežno, gosposko; ne gleda se pa na to, da bi otrok imel za patrona svetnika, čigar življenje kolikortoliko pozna in ga lahko posnema. Mnogi o svojem krstnem patronu ne vedo nič; komaj kdaj imajo god, — če ga sploh kaj imajo.

Pozdravi so bili vsi krščanski in so pričali, da ljudje povsod Boga vidijo ali povsod potrebujejo. Glavni krščanski pozdrav je »Hvaljen bodi Jezus Kristus«, skrajšano »Hvaljen Jezus«. Zdaj pa: Na zdar! Sluga! Serbus! Zahvalili smo se: Bog lonej! — zdaj: Hvala! Pri jedi smo voščili: Bog žegnaj! — zdaj: Dober tek! Če je kdo kihnil: Bog pomagaj! — zdaj: Na zdravje ali nič. Poslovljali smo se: z Bogom! To je ostalo še precej v navadi. A med gospodo ga je izpodrinil: »moj poklon« in »klanjam se«.

Na grobove svojih ranjkih so stavili naši predniki železne križe s pozlačenim telesom Križanega — zna-

menje našega rešenja in upanje večnega življenja. Zdaj stavijo drage spomenike, — a znamenja krščanskega časih nobenega ali le toliko, da je komaj malo sledi, da smo še kristjani. Padlim vojakom so postavili mnogo dragih, a malo-krščanskih spomenikov. V neki vasi je spomenik »okrašen« s samimi topovskimi krogli. Tudi na vrhu, kjer bi moral biti sveti križ — kroglja. In podobno še marsikje drugod. Ko bi take spomenike postavljala država ali vojaška oblast, bi bilo to bolj umljivo. A da domači svojim rajnim dragim na grob nimajo dati drugega, kakor tiste nesrečne krogle ali drugo morilno orožje, ki jih je razmesarilo, raztrgalo na kosce — Bože mili! . . . Da se križ ali drugi sveti znaki tako umikajo svetnim znakom in okraskom, to pove, kako misel na posmrtno življenje vedno bolj stopa v ozadje, vedno bolj blede. Ali pa ni misel na posmrtno življenje ob smrti edina tolažba? Ali naj nas krogle, puške in kanoni potolažijo?! Ali ti ne vzbujajo le bridkih spominov, ki jih imamo že tako preveč? »Nikjer, nikjer tolažbe srca ni — le križ nam sveti govori, da vid' mo zopet se nad zvezdami« . . .

Krasen kip Žalostne Matere božje, spodaj pa imena padlih vojakov — kakor imajo na Nemškem — ali ni to najlepši in najprimernejši spomenik padlim vojakom? In tolažilen. Nekdaj so po mestih na najlepših trgih stavili velike in krasne spomenike v čast Bogu, božji Materi in svetnikom: v Ljubljani na trgu sv. Jakoba kip Marijin in na Kongresnem trgu sv. Trojice. Danes pa naj bi jih že po vaseh ne bilo? No, ponekod so pač tudi pri nas postavili lepe krščanske spomenike: kapelico ali kaj takega, v njej pa vpisana imena padlih. Primeren in cenen spomenik je tudi plošča vzdana v cerkveno steno. V neki fari je na obeh straneh velikega križa, kar se zelo lepo poda.

Po javnih prostorih ne vidite nobenega verskega znamenja. Po kolodvorih, poštah, uradih, tovarnah, mestnih gostilnah in kavarnah nima Bog nobenega

mesta. Na Ruskem so pred vojsko visele po kolodvorih pač še svete podobe; pri nas seveda kaj takega že davno ne. A tudi v privatnem življenju, po vaseh in hišah krščanskih ljudi, mora Bog vedno bolj proč!

Ali vidite, ljudje božji, kako sami pomagata Boga porivati v kot? Kaj nismo rekli: To je zlo, da verni ljudje nevernim pomagajo vero rušiti! Tako v časopisju, tako v modi, tako povsod. Iz strahu, da bi ne bili moderni, zatajujemo Kristusa kakor Peter in vpijemo s sovražniki njegovimi: Proč ž njim! Nočemo, da bi ta vladal nad nami!

*

Pred nekaj leti je zadonela z naših korov mogočna pesem: Povsod Boga! Devica Marija, mi hočemo povsod Boga!... In še se oglašata ta pesem ob slovesnih prilikah s kora in mogočno doni po cerkvah: Povsod Boga, ki naš je oče, povsod Boga, ki naš je kralj!... Lepo, mogočno, veličastno!

Povsod Boga! Dobro! Če mislite to zares, potem pa tudi delajmo, da zopet uvedemo povsod Boga! Potem pojdimo zanj v boj, da mu nazaj osvojimo zgubljeno kraljestvo!

V boj! Mi kristjani le branimo svoje, oziroma božje pravice. Časih pa celo branimo slabo in se sovražniku le preradi podamo. A kvečjemu branimo.

Nikoli pa ne napadamo, ne prodiramo v sovražno fronto. Smo samo v defenzivi, nikdar pa v ofenzivi. In zato ker samo branimo ali celo ne branimo, se tudi vedno — umikamo. Na celi črti popuščamo nasprotniku svoj teren in dopuščamo, da udara v naše ozemlje, da si osvaja naše, oziroma božje kraljestvo. Odtod žalostna prikazen, ki jo gledamo pred seboj, da nazadujemo.

Kdor hoče zmagati, da, kdor hoče le obdržati, kar ima, mora prodirati naprej v sovražno črto in skušati

sovražnika poriniti nazaj. Iz defenzive moramo stopiti v ofenzivo!

Potrebno nam je radikalno krščanstvo. To se pravi: Če smo kristjani, bodimo celi! Do korenine! Vsi svetniki so bili radikalni. Niso poznali nobenega popuščanja svetu in njegovemu poželenju. Večkrat rečemo ali slišimo reči: Današnji svet bi potreboval kakega velikega svetnika kakor je bil Frančišek Asiški, veliki reformator, da bi ta grešnemu uživanju vdani svet zasukal v drugo smer. Toda kaj bomo čakali takega svetnika, ki naj bi namesto nas vse naredil! Sami bodimo taki svetniki! Če ne veliki, pa mali. Če eden ne stori vsega, bomo pa vsi skupaj nekaj naredili. Da, svet je potreben reforme. A ne čakajmo reformatorjev od drugod, — kar sami začnimo!

Svetniki pa so bili v ostrem nasprotju s svetom. Delali so ravno narobe kakor svet hoče. Napuhu nasproti — ponižnost, poželenju oči — uboštvo, poželenju mesa — zatajevanje. To je bila njih ofenziva. Ti so razkristjanjeni svet zopet pokristjanovali, krščanske navade zopet uvajali.

Obdržimo, oziroma uvedimo tudi mi spet krščanske šege in krščanske pozdrave, kakor so bili v navadi prej!

Odkar smo vpeljali kratko obliko krščanskega pozdrava, »Hvaljen Jezus«, opažamo, da otroci s tem pozdravom mnogo bolj pozdravljajo, vsaj duhovnike, kakor so prej. Ali pa je ta pozdrav samo za otroke? Ali naj samo otroci hvalijo Jezusa? Za nas druge naj bi bilo pa to morda poniževalno? Res si je Gospod pripravil hvalo iz ust otrok in dojenčev (Ps. 8.), a tudi odrasli so mu klicali: »Hosana! Blagoslovljen, ki prihaja v imenu Gospodovem!« Oprimimo se tega pozdrava vsi! Med Hrvati je ta pozdrav veliko bolj v navadi. In kar imajo Hrvatje lepega, smemo tudi mi sprejeti. Tako učimo otroke, tako ravnajmo sami! Dosledno! — Naše poslovido bodi: Z Bogom! Naša zahvala: Bog plačaj! Naše

voščilo: Bog blagoslovi! Povsod Boga, v cerkvi in doma, na samem in v družbi! Povsod Boga, ki je naš Gospod povsod, doma in na tujem, od jutra do večera in od večera do jutra!

Mi pa ostanemo, kar smo bili! Mi ostanemo kristjani, če cel svet od njega odpade! Ne samo zvesti mi hočemo ostati, marveč čim bolj ga drugi zapuščajo, tem bolj se ga hočemo mi oklepiti. Čim bolj se svet odreka njegovemu gospodstvu, tembolj ga hočemo mi priznavati in proglašati za kralja pred celim svetom. Brez njega je na zemlji nered, kakor v hiši, kjer ni gospodarja. Brez njega vlada krivica, kakor v deželi, kjer ni sodnika. Brez njega svet pride iz tira in drvi v propast. On mora zopet zavladati povsod!

Povsod Boga!
Po naših družinah,
mi hočemo Boga povsod!
Po šolah, po naših,
povsod Boga mi hočemo,
vodnikov drugih nočemo!

Povsod Boga!
Prisegamo verno
ohraniti si povsod Boga,
ti blagoslovi Mati Marija,
prisego vernega srca!
Povsod Boga, ki naš je oče,
povsod Boga, ki naš je kralj!

Kvišku zdaj! . . .

Župnijski svéti in odbori KA so po večini župnij že izbrani. Oni, ki so izvolitev sprejeli, imajo gotovo voljo, da delajo za KA. Pa nekateri morda ne vedo prav, kje naj bi poprijeli in kaj bi počeli.

Ljudje božji, ki si želite katoliškega dela, evo vam dela, da vam ga ne zmanjka nikdar!

Ta knjižica je nekak katekizem KA. Kakor mora imeti otrok svoj katekizem pogosto v rokah in ga mora tudi znati, tako je prav, če imate tudi člani KA — vsaj vsi župnijski odborniki in svetovalci KA — tole knjižico v rokah in jo preštudirate. Potem pa razmišljajte, kako bi vse, kar je tu na kratko naznačeno, mogli udejestviti, kolikor je pri vas primerno in mogoče. Morda si napravite tudi malo n a č r t a : česa se boste lotili najprej, v kakem redu pridejo na vrsto druge reči.

O vsaki tukaj obravnavani točki bi se dala napisati cela knjiga. Tu je povedano samo najpotrebnejše, da bi knjižica ne bila preobširna in predraga. Niti niso še omenjene vse točke programa KA. Delokrog KA je brez mej. A če izvršite to, kar je priporočeno tukaj, bo že nekaj!

Ker je delo ogromno, zato ni nič preveč, če ima — vsaj na večjih župnijah — župnijski odbor KA s e j o vsak teden ali vsaj na 14 dni. Župnijski svét pa vsak mesec. Ako je duhovnik v nedeljo zadržan, naj se vrši seja brez njega, pa se mu potem poroča, o čem se je razpravljalo. O sejah naj se vodi natančen z a p i s - n i k. In natančen pregled o tem, kaj se je sklenilo, pa kaj že izvršilo in kaj še čaka izvršitve. To je važno! Treba je namreč d e j a n j a (akcije!), ne samo posvetovanja.

Ker je delo KA tako mnogovrstno, bi bilo prav, ko bi župnijski svét, vsaj po večjih krajih, imel za razne vrste dela razne o d s e k e. Za večja mesta, kakor sta

Ljubljana in Maribor, bi bilo treba pa program in pravljenik KA izdelati še natančneje. Kar se na podlagi tele knjižice lahko naredi. Da je ravno za večja mesta KA najbolj potrebna, ni treba šele praviti.

Neki dober fant, ki dela pri društvih, je rekel: **No-beno društvo ni tako lepo kakor KA.** Seveda v njegovi župniji KA res že pridno dela. Naj bi delali povsod tako, pa bodo dobili tudi drugod tako veselje!

Ker je h KA poklican vsak dober kristjan, zato je prvo delo odbora in svéta KA to, da tale »katekizem«
KA razširi kar najbolj med ljudstvo. Potem pa druge knjige, ki pišejo v smislu in duhu KA.

Da se bo pa res po celi deželi vztrajno delalo, bo treba, da so odbori in svéti KA v trajni medsebojni zvezi, da se bodo drug od drugega učili in drug drugega vzpodbujali. Zato bodo morali imeti neko skupno glasilo.*

Dobri ljudje, kateri imate voljo v KA delati, pred seboj imate velik program in krasno nalogo. Najlepše delo na svetu se vam ponuja: delo apostolsko, služba duhovniška. Božjega kraljestva zidarji ste, sodelavci božji pri velikem delu odrešenja človeštva. Z veseljem in velikim pogumom idite na to nebeško delo!

*

Vzpodbujajo naj nas tudi zgledi **drugih narodov.** Rečeno je bilo že, da je kljub mnogemu slabemu na svetu še mnogo dobrega, da ima Bog na zemlji še veliko prijateljev. Več, kakor navadno mislimo. Ker smo si na začetku ogledali svet od njegove temne strani, pogledjmo si ga za trenutek še od svetle! Je prav, če malo veste, kako je s kraljestvom božjim po svetu.

Stara **Avstrija** v verskem oziru ni bila najboljša. Trdna katoliška dežela pa je **Tirolska.** Gornja Avstrija je

* Pisec te knjižice je, kolikor mu čas pripušča, z veseljem pripravljen, priti v vsako faro, kjer bi želeli, na osebni razgovor ali govor o delu KA v dotičnem kraju.

podobna naši, tudi srednja in vzhodna **Štajerska** ni slaba. Med Slovani so **Poljaki** prav globoko verni in pobožni. **Moravska** je podobna nam. **Slovaki** pa so preprost in zelo pobožen, cerkvi vdan narod. Nepričakovano dobro kat. življenje sem našel v **Budimpešti**. Nikjer se ni versko življenje po vojski tako dvignilo kakor na Ogerskem. Na **Bavarskem** je versko življenje precej podobno našemu, raje še malo bolje. V **severni Nemčiji** so katoličani, preskušeni po kulturnem boju, nam v marsičem v zgled. Enako dobro je v **Švici**. Tudi zgornja Italija ni slaba. **Španci** so konservativni, tam je še mnogo stare vere in pobožnosti. Na **Francoskem** splošno pač ni dobro, a je vendar mnogo kristjanov, ki so izvrstni, skoro svetniki. In zadnje čase se boljša, posebno v pariški okolici. Najbolj vzorni katoličani so danes katoliški **Holandci**. Enako izvrsten je flamski del **Belgije** (Flandrija). **Irska** se že od davna imenuje »otok svetnikov«. Prav dobro je med katoličani v **Kanadi**. Tudi v **Združenih državah Severne Amerike** so katoličani, kolikor je praktičnih, zgledni. **Mehika** nam je s svojim prestanim mučeništvom pokazala, da je tam sredi med najhujšimi sovragi cerkve vendar živo verno ljudstvo. **Južna Amerika** je vsa katoliška, a žal zelo zanemarjena, veliko pomanjkanje duhovščine; zadnji čas pa se tudi dviga. In predzadnji svetovni evharistični kongres je pokazal, da je tudi v **Avstraliji** cvetoče versko življenje.

*

»Bog je ustvaril narode sveta ozdravljive«, ta tolažilna beseda je zapisana v sv. pismu.* Kjer se pridno dela, povsod se boljša. Zgled nam je **Koroška**. Ta lepa dežela v verskem oziru ni bila najboljša, po vojski pa je bila celo razdejana. Nekaj let sem pa so dobro zastavili in uspehi se kažejo. Koroška se versko dviga. To nam je v tolažbo in vzpodbudo.

* Modr. I, 14.

Zato pa veselo na delo! Kvišku zdaj, dežela vsa!

Če se vsi, ki nam je vera draga, z vsemi močmi naraščajoči neveri postavimo v bran, bomo prodirajočo povodenj brezverstva srečno zaježili. In nele to! Zazelenela bo po naših poljanah nova pomlad verskega življenja ...

Kvišku zdaj, dežela vsa,
dvigni roke in srcà!
Kar prisegel je naš dom,
ko grmel je bojni grom,
to s prisego ponovimo,
Srcu Jezusa 'zročimo!

Sveti veri zvesti vsi
bodemo vse žive dni,
brez trepeta, brez strahu,
vdani ljubemu Bogu.
To s prisego ponovimo,
Srcu Jezusa 'zročimo!

Za nameček.

Med tiskanjem knjige se je zazdelo piscu, da bi bilo dobro nekatere važne stvari še bolj poudariti, oziroma jasneje povedati, da bi se jim obračala večja pozornost:

1. **Z a v e d a t i** se moramo dobro, da **red po naših cerkvah** — gruča za durmi, po stopnicah na kor, šepetanje, smejanje itd. — **ni lep**. Ker smo takega »reda« od nekdanj vajeni, morda ne čutimo tako živo, da to ni v redu. A dokler bo tako, se življenje teh ljudi, ki so zboljšanja najbolj potrebni, ne more zboljšati. To je prav poslikrščanstvo. Ne bo lahko odpraviti tega nereda. A poskusiti je vredno, kar je mogoče, da se to preuredi. Rediteljstvo v cerkvi je nujno potrebno.

2. **Z a v e d a t i** se moramo, da je **mladost velikega dela naših fantov** — ponočevanje, pijančevanje, kvantanje, nečistovanje, zapeljevanje, pretepanje — žalostno **zavožena**. Ker smo takega fantovskega življenja od nekdanj vajeni, se morda tako jasno ne zavedamo, kako je to žalostna mladost. Ko bi mogla biti tako lepa! Le če se tega dobro zavedamo, bomo storili vse, da dvignemo fante iz teh globokih moralnih nižin. Zato naj doni vsepovsod parola: Fantič, le gor vstan!

3. **Z a v e d a t i** se moramo, da bi se dalo na podlagi državnih zakonov v **zaščito vere in morale mnogo več storiti**, kakor se je doslej storilo. Postave se ne izvršujejo, kakor bi se dale izvrševati. Oblasti jih niso izvrševale v polnem obsegu, mi drugi pa nismo vedeli, kaj se dá storiti. Kako lahko bi bili že davno zabranili vsako ponočevanje, razgrajanje pri naborih, prežo, bogokletstvo itd.! Paragrafi so, kakor znano, raztegljivi. Vsak javen nered se da odpraviti, a vse je odvisno od dobre volje okrajnih načelnikov, orožnikov in županstev, — tako nam zatrjujejo upravni uradniki sami in drugi pravniki. Zdaj ko to vemo, hoče KA gledati, da se bodo paragrafi tolmačili — ne razbrzdanosti, ampak dostojnosti v priloge! Čuječim pravico!

Molitev h Kristusu, Kralju sveta.

Posebno primerna za člane KA.

O Kristus Jezus, tebe priznam za Kralja veseljstva. Vse, kar je narejeno, je ustvarjeno zate. Izvršuj nad menoj vse svoje pravice.

Kar sem obljubil pri krstu, obnavljam: Odpovem se satanu in vsem njegovim delom in vsemu njegovemu napuhu, in obljubim, da bom živel kot dober kristjan.

Prav posebno se zavežem, da bom storil vse, kar je v mojih močeh, da bodo zmago slavile pravice Boga in tvoje Cerkve.

Božje Srce Jezusovo, vsa svoja skromna dejanja ti darujem z namenom, da tvoje sveto kraljevanje priznajo vsa srca, in se tako ustanovi po vsem svetu tvoje kraljestvo miru. Amen.

Popolni odpustek vsak dan. Pogoji: spoved, sv. obhajilo, molitev v papežev namen.

(Pij XI., 21. februarja 1923.)

Pregled.

	Stran
Zakaj?	5
Kje smo?	5
Ne boj se, mala čeda!	9
Pa pri nas?	13
Katoliška akcija	17
Pridi Sv. Duh...!	24
Kvišku zdaj, dežela vsa!	26
Kako?	29
Vrste dela	31
Molitev	31
Zgled	34
Beseda	37
Kaj?	38
Družina	38
Mladina	45
Moški	48
Dan Gospodov	50
Služba božja	54
Popoldanska	60
Sv. zakramenti	62
Statistika	64
Liturgično gibanje	65
Zasebna pobožnost	68
Izredne pobožnosti	69
Duhovne vaje	71
Bolniki	72
Cerkve	75
Duhovniki	76
Šola	78
Družbe in društva	79

	Stran
Tisk	83
Dobrodelnost	86
Treznost	91
Post	96
Nravnost in nenravnost	98
Moda	101
Navade in razvade	104
Socialno delo	110
Skrb za izseljence	112
Kulturno delo	115
Skrb za izobražence	117
Neprijatelji cerkve	120
Ciril-Metodijska ideja	122
Naša diaspora	125
Misijoni	126
Povsod Boga!	129
Kvišku zdaj!	135

**Druge knjige,
ki spadajo v okvir KA,
od iste roke:**

Mir vam — Slovenci!

167 strani, 20 Din.

Ta knjiga nekaterim ni pogodu. Ti jo gledajo s starega političnega stališča, ne s stališča KA. Hočejo, da naj se z neprijatelji cerkve samó borimo. Mi smo pa tega mnenja, da vsaj poskusimo enkrat zlepa ž njimi se pobotati in jih s cerkvijo sprijazniti, — če je mogoče.

Škofijski odbor KA se je izjavil: »**Misli in težnje knjige „Mir ...“ so misli KA, saj je naš namen iskati in pridobivati cerkvi odtujene in nasprotne.**« Ta sodba je merodajna za vse, ki hočejo delati v smislu KA.

»B o g o l j u b« pravi: »Knjiga ima mnogo zanimivosti in vzpodbudnih podatkov iz drugih dežel. Pisatelj kratko in jasno reši celo vrsto vprašanj in ugovorov, ki jih imajo protivniki cerkve na jeziku ter jih krepko in umljivo ovrže in pobije. Pisana je živahno in tako poljudno kakor malokatera druga. Srčno in miselno zbližanje se bo doseglo, če se bodo tako zvani svobodnjaki ravnali po lepih navodilih in nasvetih, ki jih je v knjigi nebroj. **Škoda, da se ta apologetična knjiga bolj ne razširi!**« — Če knjiga prizna, da so tudi na naši strani nekatere napake, to vendar ne more nič škodovati, kakor se tisti »nekateri« boje. Ko bi ne imeli nobenih napak, bi bili angeli. Po naši misli je edino m o ž a t o, če kake napake imamo, da jih priznamo. To more dobri stvari bolj koristiti in je tudi Bogu bolj po volji, kakor jih tajiti in se le hvaliti. Da pa je naša krščanska stvar edino prava, je iz knjige jasno kot beli dan.

Knjigo je ocenil priznana avtoriteta dr. Aleš Ušeničnik in škofijstvo jo je odobrilo.

Vsem, ki KA prav razumejo in jo hočejo resno vršiti, je ta knjižica najprimernejše sredstvo, s katerim se morejo »nasprotnikom« približati in jim resnico v čedni obliki prikazati. Pridobivati cerkvi odtujene je, kakor rečeno, **najbolj potrebna in pristna KA.**

Slovensko dekle.

172 strani, 12 Din, vezana 20 Din

Neka učiteljica je rekla: Ta knjižica je moj vademecum (spremljevalec skoz življenje). Če tako sodi učiteljica, ki sama druge uči, koliko bolj potrebujejo takega spremljevalca druga dekleta! Koliko deklet žalostno blodi skoz mladost in jo grdo omadežuje, ker nimajo spremljevalca, ki bi jih opozarjal na nevarnosti! V knjižici je povedano v prikupljivi obliki nakratko vse, kar je za življenje mladega dekleta potrebno. Nobeno dekle naj bi ne bilo brez tega spremljevalca!

Fantič le gor vstan!

177 strani, 12 Din.

O tej velja za fante isto, kar o gornji za dekleta. Te dve knjižici — moramo potožiti — se nekam omalovažujeta. Zdi se, da se ne umeva prav, kaj hočeta. Nič manj kakor življenje naše mladine, posebno fantov, temeljito prenarediti, nova lepša pota skoz življenje jim pokazati, kakor jih mnogi hodijo. Ta namen se mora pa doseči edino potem, če knjižici prideta kar največ mladim ljudem v roke.

Knjižici sta pisani v pomoč duhovnikom, ki se trudijo z mladino, v pomoč staršem, ki morajo imeti skrb za svoje sinove in hčere, v največjo korist mladim ljudem samim. Če dobro branje sploh kaj koristi, nekaj se jih mora prijeti. Za kakšen luksuz imajo ljudje denar,

to vidimo. Za reči, ki jih nedavno še poznali nismo in brez katerih smo srečno živeli. Za **12 Din pa si lahko kupijo vso modrost in srečo mladosti.** Ali mar ta ni vredna 12 dinarjev? Vsi le malce skrbni starši bi morali svojim sinovom in hčeram te dve knjižici omisliti. Samo ponuditi se jim morata. Vzemimo se torej skupaj vsi, da dvignemo fante k lepšemu življenju!

Nova vera.

58 strani, 4 Din.

Ta nova vera je vera v materijo, ki jo moderni svet obožava. Svet se pogreza v materializem. Knjižica živahno opisuje in krepko dokazuje nespamet take vere. Za naš materialistični čas zelo primerno in potrebno.

Pozdrav iz domovine.

Pismo vsem Slovincem, raztresenim izven domovine križem sveta.

64 strani večje oblike, 8 Din.

Z rojaki, ki so se podali v tuji svet, moramo vzdržavati dušno zvezo. Kako so je potrebni, to ve najbolje tak, ki je sam ž njimi živel v tujini. Koliko se nam rojakov v svetu pogubi, ko nimajo nobenega kaži-pota skoz nevarnosti polno tujino! Če imate svoje domače in znance na tujem, pošljite jim ta Pozdrav!

Pojte!

190 svetih, najbolj znanih pesmi, 10 Din.

Prepevajte!

170 narodnih pesmi, 10 Din.

Zdi se, da petje nima s KA nič opraviti. In vendar ima tudi. Saj vemo, kolike važnosti za življenje posebno mladih ljudi je to, da se znajo prav zabavati. Ravno na-

pačna zabava zapelje mladino največkrat v greh in v nesrečo, da si pokvarijo vso svojo mladost.

»Veselite se, mladi ljudje, še enkrat rečem, veselite se!« Ne norite in ne grešite! »Fantiča« in »Dekleta« kupite in berite, zraven pa pojte in prepevajte, pa nedolžni in pošteni ostanite!

Vodilo Marijinih družb.

146 strani, 12 Din, vezano 20 Din.

Tudi ta knjižica spada v KA. Saj govori o duhu, življenju in vodstvu organizacije, ki igra na Slovenskem tako važno vlogo. In posebej še o apostolskem delu Marijinih družb. Knjižica ni pisana samo za voditelje družb, pač pa njim v pomoč, — na ta način, da bi jo imeli in po njej ravnali ter voditeljem pri vodstvu pomagali družbeniki in družbenice same. Če že ne vsi člani, vsaj vsi odborniki in odbornice bi jo morale imeti. Sicer ne morejo pri sejah veliko svetovati. Prav tako kakor naj imajo vsi člani župnijskih odborov in svetov KA tole knjižico.

Zlata vrv.

Ta je spisana (oziroma spletena) že precej davno, a še ne tiskana. V nedolgem času izide. O njej pravi pisec: Od vseh knjižic, kar sem jih spisal, se mi zdi končno ta največje važnosti. Ker kdor zna za zlato vrv prav prijeti, se mora oteti.

* * *

Posamezne knjige se dobijo po vseh knjigarnah, v večjem številu pa v pisarni »Svete vojske« v Ljubljani na Dunajski cesti 17 (Medijatova hiša) in v misijonišču v Grobljah, p. Domžale. Na vsakih 10 izvodov eden povrhu. Prodajalci dobijo 25 odstotkov popusta. Mar-

sikdo bi lahko s tem prodajanjem nekaj zaslužil. V vsaki župniji bi se vendar lahko dobil kateri. Ali bi ne hotel odbor KA za to poskrbeti? Vsekako bo to Kato-liška akcija.

Naročajte „PREROD“,

glasnik za prenovljenje življenja! Izdaja »Sveta vojska« zoper pijanost in razuzdanost. List je praktičen in potreben; nastopa odločno zoper vsakojak javen nered, nerodnost, nemoralnost in gnilobo.

Naročnina 25 Din. Pisarna »Svete vojske« v Ljubljani,
Dunajska cesta 17.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000514176

